

ס פ ר

טובות זכרונות

כשמו כן הוא, כי בו מובאים כמה מהזכרונות הטובים וסיפורים מרכיבו הק' אדמו"ר, **בנמי"ה** וצוק"ל ומתלמידיו הק' זכר כולם לחיי ע"ה, כי כפי שידוע מרכיבו ז"ל שצריכים לשמור את הזכרון, וידוע שעיקר הזכרון שצריכין לשמור הוא **זכרו תורת משה**, שהוא הדעת של משה רבינו ע"ה הנמצא אצל כל אחד ואחד מישראל ע"י הצדיק וע"י תלמידיו הק' כמו ששינו באבות משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים וכו' וכן בכל דור ודור, וכפי שאני ב"ה נחגדלתי בין התלמידים הקדושים של זקני **מוהרנ"ת** ז"ל על כן לקטתי מעט מזעיר ממה שרשום בזכרוני וכתבתי על הספר למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקומו ויספרו לבניהם ולבני בניהם והם לבניהם עד סוף כל הדורות. **וזאת** למודעי שמה שמובא כאן בזה הספר הוא כמעט חלק אחד מאלף ממה שידוע לי מפיהם ומפי כתבם. אך ולוואי שזכור קט מעט זה תמיד, היו נקשרים עיני לזכרון דקדושה אכ"ר.

מאתי הנשאר מטולטל מכמה גלויות הנדכה ונשבר
ברו"ג שכל חיותי מזכרונותי.

אברהם כזכב לב

בין ונכד למוהרנ"ת ז"ל מצד אבי ז"ל ולהרב ז"ל מטשערין מצד אמי ע"ה

נדפס פעידיק ירושלים תרע"א

בשנת תתת"ז זאת לדור אחרון לפ"ק

הקדמה

א"ה כפי שמבואר בלקמורה"ן בח"א בסי' רל"ד שע"י ספורי מעשיות של צדיקים היינו מה שעבר עליהם ומה שאירע להם, ובלקת"פ תפילה ק"ה מובא בזה"ל מה שעבר עליהם בעצמם בימיהם והן מה שעבר על בניהם ועל כל הנלוים אליהם, וכן כל האותות והמופתים הגדולים והנוראים שעשו בעולם באתגליא ובאתכסיא והתגלות א"הות שהמשיכו בעולם עי"ז זוכין להמשיך קדושתם העצומה על עצמו ולטהרת המחשבה מכל מיני מהשבות זרות וכו' עי"ש לזאת הרהבתי בנפשי עוז כפי שידעתי בעצמי איך שהבלבולים שוטפים בפרט בעת התפלה כמובא בסי' ל' בח"א בלקמורה"ן על פסוק מי ימלא גבורות ד' ישמיע כל תהלתו לשון ערבוביא לזאת עכ"פ מוטל עלינו לעסוק ולספר ולשוח את המעשיות שעבר על הצדיקים האמיתיים של תלמידי אדמו"ר ז"ל שהם בוודאי נקראים צדיקים כמו מוהרנ"ת ז"ל ואפי' הר"ר הק' הרי שמואל איזיק וכיוצא שארי התלמידים הנזכרים בהקונטרס הזה שלקטתי מה ששמעתי העיקר מזקני א"א הרב מטשעהרין ועוד כו"כ מעשיות ששמעתי מהוקנים מצוינים מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל כמו מהק' מו"ה נחמן טולטשיניר וממשפחתי היינו מכני מוהרנ"ת ז"ל ואפי' מנכדיו ז"ל, וצריכין אנו לידע שגם זה הוא מעשיות של צדיקים, בוודאי מעשיות מה שעבר על אדמו"ר ז"ל בעצמו מחויבים אנחנו לשוח ולספר בכל יום תמיד כי על זה נאמרה התורה בסי' כ"ט שע"י שבה הצדיקים נתקבלים הדיבורים עי"ש, אך כפי שאדמו"ר ז"ל בעצמו אמר שמאנשיו יהיו כמה מעשיות לספר קבצתי ואספתי מעט מזער מה ששמעתי בכדי להמתיק מעלי המוחין דקטנות שמבואר בסי' רל"ד הנ"ל שע"י סיפורי מעשיות של צדיקים מה שעבר עליהם ומה שעשו מופתים נוראים עי"ז באין למוחין דגדלות עי"ז נמתקין הדינים, וגם מבואר בהתורה הנ"ל בסי' רל"ד שצריכין להאמין בהצדיקים כאלו רואין בעינים ממש מה שעשו לזאת רשמתי זאת באמונה אמיתיות ועי"ז נוכל לקוות לד' שימתיק מעלינו הדינים ומעל כל עמו בית ישראל ויומשך עלינו אור האורות מהדעת של כל הצדיקים הנזכרים בהקונטרס הלז ששאבו כולם מהנחל נובע עד שישקיף עלינו השי"ת בהשגחה שלימה כמבואר בהתורה הנ"ל רל"ד השקיפה ממעון קדשך ר"ת קמ"ה שזה שם קדוש ומרמוז על הצדיק האמת שהוא בחי' יוסף הנאמר אצלו והנה קמ"ה ויקים לנו מלך המשיח ויגאלינו מכל הצרות כמבואר כ"ז במאמר הנ"ל בסימן רל"ד עי"ש היטב ותבין מה שמבואר פה :

טובות זכרונות

א. ענין המתחיל בליקמוהר"ן בח"א התורה א' אשרי נבנה על דיבור אדומ"ר שאמר מה יש לו לאדם לעשות דאווינין און לערנין און דאווינין, שבא אחד לפניו עוד במעדועדיבקי בקובלנא על שאינו יודע אם גם תפלתו נתקבל אצל השי"ת כי הוא רואה שאין לו חן וחשיבות אצל אנשי עירו במה שמאריך בתפלתו, אמר לו אדומ"ר זל"ה שיראה תיכף אחר תפלתו שילמוד איזו לימוד משניות או גמרא או מה שילמוד ויהיה מובטח שיתקבל תפלתו ויהיה לו חן וחשיבות אצל א' ואנשים, ואח"כ באיחור איזה זמן בא עוד הפעם בקובלנא לאדומ"ר זל"ה שאינו יכול בשכלו לברר בירור גמור מלימודו שיאיר לו לעבודתו יתב"ש כשמש שהתורה הק' נקראת שמש ענה לו רבינו זל"ה הלואי שתאיר לך מקודם עכ"פ כמו הלבנה ואח"כ יאיר לך כמו השמש, אך באופן כשתלמוד בכח ויהיה לך חיות ונחת מהלימוד והעיקר בתמימות להכניע את היצה"ר עי"ז שעושה את האדם כמשוגע ממש, ובאיחור איזה זמן בא עוד הפעם לרבינו זל"ה בשמחה רבה וסיפר לו שהעצות שנתן לו מאיר לו בכל דרכיו, ואח"כ גילה אדומ"ר את התורה הזאת ואמר אז מה יש לאדם לעשות בעוה"ז דאווינין אין לערנין אין דאווינין, ומי שבקי היטב בהתורה הזאת יוכל להבין קצת שכל הנאמר שם היה מעין המאיר של האיש הלז ברמיזה וקצת מביאר בסימ"ש מהרב ובן יחידו שלא הרגיש טעם בעבודתו ונתנו לו עצה שיסע להצדיק אך היצה"ר הגביר על אביו הרב שלא הלך בתמימות כי אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ד' ודו"ק ודי לחכימא ברמיזה :

ב'. התורה ב' אמור אל הכהנים כפי שמובא בחיי מוהר"ן מכתב יד של אא"ז מוהרנ"ת ז"ל, נאמרה ע"י סיבה של הה"צ הר' שמואל אייזיק ז"ל עוד קודם התקרבות של מוהרנ"ת זל"ה בזלאטיעפאלי, שחלם להר' ש"א ז"ל חלום שהיה באיזה יער גדול עד למדי ולא ראה איזה דרך לצאת משם לחזור לביתו ופגע בו איש אחד שחגר בחרב חדה שיש לה ב' פיות הנקרא שארפין ונחרד הר' ש"א ז"ל מאד, אך האיש הלז היה מראה לו סבר פנים יפית ואמר לו אל תפחד לך אתי, והלך עם זה האיש עד שבאו לבית גדול בהיער ואמר לו שיכנס לבית הזה ושם חרבות הרבה קטנות מחרבי ויש לך רשות ליקח ג"כ מהחרבות קטנים, אך תדע איך להתנהג אתם בדרך ממוצע, ונכנס לשם וישב שם זקן אחד ואמר לו א"א לך ליקח מפה שום חרב עד שתרגיש בעצמך שאתה מנוקה מכתמים בגופך ובבריתך, ותדע איך לאחוז החרב שתטול מפה, ובתוך כך סבבו אותו עננים כפולים ומוכפלים בחשכות גדול, ודחף אותו הזקן הנ"ל לחוץ לבית, ואמר לו עוד אין אתה מוכשר לזה מחמת העננים, אך אם תוכל לבוא בהיער להלן בבנין מפואר שיש שם

אומן כזה שהוא מחדד החרבות קטנים, וגם אפי' החרב הגדול של האיש שראית שהוא יודע בטוב איך לאחזה אעפי"כ מוכרח ג"כ לחדד חרבו אצל האומן הזה, אך מי יודע אם האומן יפתח לך פתחו שתכנוס אצלו, וכ"ז היה בחלום, ובתוך כך הקיץ משינתו ונבהל מאוד ונקפו לבו עד למדי מזה, וזה היה בתחילת התקרבותו לאדומ"ר, והר' ש"א היה מגורתו בעיר דאשיב ואדומ"ר זל"ה ישב אז בעיר זלאטיפאלי, ומרחק רב הוא, והר' ש"א היה עני מדוכא, וגמר בדעתו תיכף שמוכרח להיות ע"ז אצל אדומ"ר זל"ה, ועשה מה שעשה וקיבל סכום קטן על הוצאות וביותר הלך רגלי וזה היה בחורף עד שבא לזלאטיפאלי, ולא היה יודע היכן דירתו של אדומ"ר, עד ששאל לאחד היכן דירתו, ואמר לו מה לך אצלו הלא מחלוקת גדול עליו בעיר, ונזכר מה שאמר לו הזקן מי יודע אם תוכל לפתוח שם שתוכל לכנוס אצלו, עד שבא לבית אדומ"ר והיה שם הפתח סגור, ודפק דפיקות הרבה עד ששמע קול דממה דקה מאחורי הדלת שאדומ"ר אומר לו, אתה ש"א, אין כעת אפשרות לפתוח לך בשום אופן, והר' ש"א עמד בערך שעה ובכה בקול ובלבב נשבר כזה, ופתח לו אדומ"ר זל"ה, ואמר לו הלא אמרו לך עוד בביתך מי יודע אם תוכל לכנוס, אך קיימתי כל השערים ונעלו ושערי דמעות שבכית כ"כ לא ננעלו, והבין הר' ש"א שאדומ"ר יודע מהחלום שלו ונתיירא לספר לו, ובתוך כך אמר לו אדומ"ר הלא עננים רבים סבבוך, ונבהל ונשתומם הר' ש"א ע"ז על רוח"ק כזה, עד שלא היה יכול לפתוח פיו לדבר אפי' דיבור אחד לפני אדומ"ר זל"ה מחלומה, ואח"כ באו עוד מקורבים על ש"ק מעיר מעדוועדיבקי ואדומ"ר זל"ה גילה התורה אמור, ומי שיעיין היטב בהתורה הזאת יבין את החלום, שבהתורה מובא מהחרב של משיח ועוד ועוד, והעיקר שכולם באים להאומן הזה עם החרבות להדדם ואפי' האיש עם חרבו הגדול שיודע איך לאחזה מוכרח לבוא להאומן הנה עם חרבו ומרומז קצת בסיפמע"ש מהבחור שהיה אוחז חרבו וקשתו בידו להציל עצמו מהחיות וכו', ומאז והלאה נתקשר אל אדומ"ר, הר' ש"א ז"ל בעבודות התפלה עד שכמעט נתקיים אצלו מה שמובא בגמ' ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו כידוע בין אנ"ש הזקנים מעסק תפלתו בכוחות גדולים:

ג. ענין התורה ג' מענין נגינה נתגלגל ע"י סיבה שאדומ"ר זל"ה היה בלאדיזשין על ש"ק, שהיו שם בעיר הזאת אנשי מספר מקורבים לאדומ"ר זל"ה, ובכלל בעיר הזה היו רובם יודעים מהמחלוקת של הזקן הידוע, אך אעפי"כ הפחידו לדבר סרה ח"ו על אדומ"ר זל"ה, בפרט כשבא אדומ"ר לשם היו רובם מקבלים שלום בדרך ארץ גדול, ואנשים מועטים דעיר לא קיבלו פניו ז"ל, ואגב באיתו הש"ק שהיה שם אדומ"ר זל"ה היה אצל אחד ממקורביו בן זכר הנולד באמצע שבוע הנקרא שלום זכר, ומנהג ישראל מהשו"ע שהולכין ומתאספין אנשים אחר סעודות ש"ק בערב לבית הנולד ויושבין שם מסובין על

שולחן בעה"ב במיני פירות מעדנים ומשקאות. והחזן דעיר הזה היה ג"כ מוכרח לבוא ג"כ לסעודה הלז כי זה ההכנסה שלו, כי בהברית הוא עושה מי שבירך לכ"א ונותנין לו כ"א כפי מתנת ידו עבור מי שבירך, ומחמת שהיה מהמתנגדים זה החזן היה יושב בסוף השולחן רחוק מאדומו"ר זל"ה, והמנהג היה שהחזן היה מחויב לנגן איזר זמר מהזמירות של ש"ק עבור המסובין, והוא לא היה מזמר כלל, והיה אדומו"ר זל"ה אומר להבעל הברית שיגיד לו להחזן מפני מה אינו אומר איזה זמר, ענה החזן שעכשיו אין לו קול לומר, ענה אדומו"ר זל"ה ואמר אני אתן לו קול, ולע"ע היו שם מנגנים אחרים וזמרו, וכשהלכו מן השולחן אמר אדומו"ר זל"ה הלא הפסוק אומר ורועה זונות יאבד הון זה הקול, בתמיה אמר כך ולא הבינו הדיבור הזה, אך לשבת השני היה ג"כ בן זכר אצל איש אחד מהעיר והבעל הברית היה איש עני והחזן לא בא לשם, והיו שם אנשים אשר חרה להם אפס על החזן ע"ז, כי זהו שאדומו"ר היה שם היה איש אמיד מגדולי הבע"ב ובא לשם, ואצל זה מחמת שהוא עני לא רצה לילך, לזאת נסכם שם שילכו שני אנשים לביתו לקרוא לו ויכריחו לו שילך שלא לבייש את הבעל הברית העני הזה, וכשבאו לביתו ולא מצאו אותו בביתו ושאלו לזוגתו היכן הוא, ואמרה, שאמר שהוא הולך לבן הזכר הזה, ונתמהו ע"ז מה זה, ובלייל ש"ק אחר סעודות ש"ק להיכן הולכים, הכלל הם היו יודעים שדרכו עפ"י רוב יש לו ידיד אחד שהולך לביתו וחשבו שאפשר הלך לשם, אך ידעו שאותו האיש נסע שבוע זו ואינו בביתו, ואעפ"כ הלכו לשם ודפקו בהדלת דשם, כי היו להבית שני פתחים, ולא ענו להם שום ב"א, ואגב ראו שברח החזן מהדלת השני ובבית היה אפל וחשך, ומקודם איזה זמן רבנו אחריו שיש לו הכירות עם אשת חבירו אך בבירור לא ידעו, וכעת ראו בעיניהם שאמת הדב"י, ויצא הקול בעיר עליו וברח מעיר הזאת למרחקים, והיו כל אחד מאנשי העיר מעידים שנתקיים מה שאמר אדומו"ר שיתן לו קול, ר"ל מקול כזה, ובאותו הבית היה קן של צפרים שהיו מצפצפין תמיד, והחזן מקודם שנתודע קלונו היה אומר שהולך לשם מחמת שהוטב בעיניו הצפרים מאוד בצפצופם כמעט כאיזה ניגון, ובאותו השבת שאדומו"ר היה שם מקודם, אמר אז התורה הזאת אקרוקתא סי' ג', וראו אח"כ ממש רוח"ק ונבואה מאדומו"ר זל"ה, כי המעשה של החזן שנתודע מאתו היה כשנסע אדומו"ר מלאדיזשיען, והיו כמעט כל אנשי העיר נתקרו עי"ז, וכפי שרבינו זל"ה אמר בהתורה הזאת שתיקון שיוכלו לשמוע נגינה מכל אדם הוא שילמיד גמרא ומשניות בלילה, עשו תיקון בעיר הזאת וקבעו בכל בתי מדרשים אחר תפילות ערבית חבורות חבורות ולמדו משנה וגמרא, והיה קידוש השם גדול עד למדי בשם אדומו"ר זכותו יגן עלינו גם עתה ללמוד וללמד לשמור ולעשות:

ד. התורה ד' אנכי, ידוע שנאמרה בזלאטיעפאלי בחג שבועות הק', וידוע שקודם התורה הזאת סיפר מעשה מהבעש"ט זל"ה מהמקורב שלו שלא רצה להתוודות שאמר לו הבעש"ט אמור מה שהשי"ת ידע ואתה יודע ואני יודע, והאיש הזה היה איש כשר ועובד ה' אך התבייש מפני הבעש"ט להיות לו ויודי דברים, והיה ר"ל מה שהיה שעצמותיו היו כיאבים לאיש הזה כ"כ עד שנפטר מזה החולאת, וכפי שהר' שמואל אייזיק ור' יודיל והרב ר' אהרן היו ג"כ על שבועות הזה והם נתקרבו לרבינו זל"ה עוד בעיר מעדוועדיבקי וכבר נתנו מקודם פדיונות לאדמו"ר זל"ה אעפ"כ לא ידעו עוד מוויודי דברים לפני ת"ח, כי ממילא מובן יזהיו מקודם ג"כ כשרים לומדים, ומעת שנתקרבו היו כמה פעמים אצל רבינו זל"ה והתנהג עמם בחכמה נפלאה ולא הזכיר להם מענין ויודי דברים כלל, אך כעת שנתקבצו על חג הק' כמה אנשים והיו ב' אנשים מהאורחים שכאבו להם העצמות ר"ל עוד בביתם, וכשבאו לרבינו זל"ה וסיפרו לו שיש להם מכאוב הזה ואמר להם הלא בשבועות הק' אומרים תרי"ג מצוות שזה תבילות חבילות של מצוות וזה לשון צוותא התחברות של עצמות ואחת מהנה לא נשברה, וזה היה להם רפואה, ואגב הבינו גם מצוינים הנ"ל ר' יודיל ור' ש"א והרב ר' אהרן זל"ה מהמעשה שסיפר רבינו זל"ה מהבעש"ט הק' ממקורב שלו שלא התוודה והיה מה שהיה ר"ל הבינו גם הם שכונת רבינו זל"ה שגם הם נצרכים להתוודות, אך מחמת שכבר היו כ"פ אצל אדמו"ר דימו בעצמם שמחמת זה לא אמר להם רבינו זל"ה שיתוודו, מפני חשיבותם וכשירותם, וא"צ להם להתוודות, אך כשאמר בשבועות התורה הזה ושם מביא רבינו זל"ה, בכל פעם שבא אצל הצדיק ומספר לפניו את כל לבו אזי נכללין בא"ס, כי הצדיק הוא בחי' אין ושם מובא אעפ"י שהיה אצל הצדיק וראה אותו ונתן לו ממון אעפ"י אם לא היה לו ויודי דברים לפניו עדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך כי יש דרך ישר וכו', וגם שם מובא מענין השפלות של הצדיק שהוא בחי' משה מתלת מאה שהיא השי"ן של משה נעשה תלת מה שהצדיק מקטין א"ע משלש אלה מחכמתו ומגבורתו ומעשירותו, ור' אהרן הי' אז כמעט מגדם מכונה בשם עושר כי היו לו נדון סכום רב ואביו הרב ר' משה היה ג"כ עושר, והר' ר' יודיל היה ביניהם חכם גדול, ור' ש"א היה גיבור כידוע מזה שעבור זה אמר לו אדמו"ר שידבר עם איבריו וכששמעו התורה הלז נתבטלו בביטול גמור זה מחכמתו וזה מעשירותו וזה מגבורתו עד שתיכף אחר יו"ט נכנסו לפני אדמו"ר והתוודו כ"א בפני עצמו בבכיות גדולות בשברון לבב, והבינו שאדמו"ר אמר ומלאו מחד גלגלא דעינא שזה עינא פקיחא של אדמו"ר עליהם, וזהו היה סיבה שאחר איזה זמן נתקרבו כמה נפשות לאדמו"ר זל"ה על ידי אלו השלשה יריאים, נפשות כאלו שהיו ממש מאחורי הקדושה, ומי שבקי בהתורה ד' היטיב יוכל להבין גודל השגות רבינו זל"ה עד שמכל פרט

ופרט נחגלה תורה גבוה ונעלמת עד אין סוף, היי"ת יזכנו לטעום עכ"פ חלק אחד מאלף אלפי אלפים הגניזים בסוד התורה הזאת :

ה'. **התורה** בחצוצרות בסי' ה' נאמרה בר"ה כידוע סמוך להתקרבות מוהרנ"ת זל"ה לרבינו זלה"ה תקס"ג שעסק רבינו זל"ה בענין המתקת הגזירות שקורין פינקטין, בין קודם גז"ד לאהר גז"ד, אך העיקר התורות שנאמרו בהתחלת ההתקרבות של מוהרנ"ת זל"ה, ידוע שכיוון אדומ"ר זל"ה גין מוהרנ"ת זל"ה, היינו שזה היה ג"כ סמוך לכניסת רבינו זל"ה לעיר בראסליב בתחילת הודש אלול, ומוהרנ"ת ז"ל נתקרב ובא לרבינו זל"ה בפרשת נצבים טוף אלול שנת תקס"ב, ואז אמר רבינו ז"ל תורה אתם נצבים סי' מ"ד ששם מדבר מענין מחאת כפיכ בהתפלה כי כשבאו אדומ"ר ומוהרנ"ת לביהכנ"ס ד"שם כי היו שניהם חדשים מקריב באו להתפלל ותיכף על הפתח ביהכנ"ס עמד רבינו ז"ל על אסקופת ביהכנ"ס ואמר למוהרנ"ת ז"ל בזה"ל עפ"י הערט מען גאר ניט קיין שום פליעסקין אין קיין קולות מהתפלה ד"שם, ונכנסו והתפללו, ואח"כ כשהלכו לחזרה אמר רבינו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל מיר האלטין פין דעם, ניט זי"א דיא וועלט, זיי זאגין מע דארף שטיין דאווינין שטיל כמו שעומדין לפני איזה מלך וכו', מיר זאגין אזוי וזי"א דעם בעש"ט וועג אז מיט קולות שרייען אין פליעסקין באם דאווינין ובזה יכולין אריין שפרינגין אין גן עדן אריין מיט שמחה, בחי' בואו לפני ברננה הודו לו ברכו שמי בקולות, ועי"ז נאמרה התורה מ"ד בח"א וזה ש"ק קודם ר"ה היה ששמע מוהרנ"ת הזמירות ואשת חיל פעם ראשונה מאדומ"ר ז"ל שנתפעל מזה עד למדי על כל ימי חייו, כי נפל עליו על מוהרנ"ת אז בעת סעודת ש"ק של הלילה מורא ופחד גדול אשר לא ראה עוד מימי קדם שהיה אצל כמה גדולים על ש"ק, ובפרט שבעש"ק הזה עת הצהרים נכנסו שניהם הר' נפתלי ז"ל ומו"ה רנ"ת לרבינו ז"ל ודיבר עמהם הרבה, ואז אמר להם רבינו זל"ה בזה"ל איך וועל איך פריין גאר שוין אויף אנייעס וועג זכו' כידוע ונדפס כבר בזווי מוהר"ן, ואח"כ בהזמירות של אזמר בשבחיון היה רבינו זל"ה מתחיל כל חריו והמסובין של המקורבין היו גומרין חחרו, וכשהגיע רבינו ז"ל להחרו של נזמין לה השתא בפתורא חדהא היה מושך חחרו של אלו התיבות נזמין לה זכו' כמה פעמים, ונזכר מוהרנ"ת ז"ל שהיום אמר להם שיוליכם בדרך חדש לגמרי, ונתלהבו המסובין ומוהרנ"ת ז"ל נפחלי ענו ובמנרתא טבתא בקול גדול דנהרא על ראשין, כי זה שייך מה שאמר להם מקודם כניסת ש"ק, וכיוון מוהרנ"ת ז"ל במנרתא טבתא זה רבינו ז"ל שיאיר להן מעתה בראשינו ובמוחינו, וגם עוד בעת שזמר רבינו ז"ל קידם הזמירות אשת חיל כפל ושילש אדומ"ר בניגון שלו כפה פרישה לעני וידיה שלחה לאביון במתינות ובהמשכה גדולה, ונכנסו אלו התיבות באזני ובלב מוהרנ"ת ז"ל שנה מכווין רבינו

ז"ל עליו מהמת השפלות והעניות שלו כידוע שרבינו ז"ל אמר עליו ער אין גאר אשטיקיל בלאטע, וממש נתמוגג לבו של מוהרנ"ת כי לבו היה נשבר מאד מחמת שהיה יודע שאביו יבני ביתו מקפידים עליו מאוד ע"ז שנסע לברסליב מכת חסידות כי אביו וחותנו היו מכת הפרושים, ובפרט שאלו שהיו נוסעים לרבינו ז"ל מקודם היו נקראים ווידיניקעס, והיו אצל המתנגדים לחרפון ולבזיון, ואביו ובניו ביתו חשבו שיבוא עוד על ש"ק לחזרה, ולסוף הרגיש הארה כזאת שחישב בעצמו שפה נצרך לו לישב חדשים, ואח"כ שמע איך שרבינו ז"ל אמר ולחם עצלות לא תאכל וחזר כמה פעמים לא תאכל לא תאכל, מכ"ז הבין מוהרנ"ת שעליו נאמר כ"ז מאדומ"ר ז"ל, וכן בסעודת שחרית ג"כ היה למוהרנ"ת גדול רמיזות והארות מאדומ"ר זל"ה שמרמו לו שידע איך שיחזק א"ע בכל מה שיעבור עליו מלחמות, וזה יום א' שאחרי ש"ק היה ער"ה שחל אז ר"ה ב"ג, והב"ב חשבו שיבוא על ר"ה לחזרה כי לא היה מרחק רב מברסליב לנעמירוב רק ח"י ווערסט שהיה בקל לבוא, וכפי שביום א' היה יומא דשוקא בבראסליב והיו עוברים ושבים וכמה ב"א מנעמירוב היו על יומא דשוקא וראו את מוהרנ"ת ושאלו אותו אם יסע על יו"ט ר"ה הק' לביתו, והשיב להם שהיריד שלו לא נגמר עוד, וכשבאו הסוחרים לביתם לנעמירוב ואביו של מוהרנ"ת ראה שבנו לא בא והבין שמסתמא הוטב בעיניו שם ההתנהגות מהחסידות הזאת יותר משאר הצדיקים שהיה אצלם מקודם, והגם שאביו בכלל היה חלוק מצד החסידות אפי' מאנשי הבעש"ט ז"ל, אעפ"כ זה היה יודע היטב שבנו מוהרנ"ת ז"ל הוא בעל מוח גדול ולמדן מופלג בנגלה ובנסתר והוא אינו מטעה א"ע אפילו בהחסידות שלו ויודע ומבין להבחין בין צדיק שהלכה כמוהו ובין שאינו כ"כ בדרך הנכון לפי מהותו ודעתו, היינו כי האב מכיר את בנו בפרט שידע איך שמוהרנ"ת בנו מתמיד גדול באהבת הגמפ"ת עם כל המפרשים ובפרט בפוסקים ובשו"ת מהוראה, כי חותנו ההגה"צ מו"ה ד"צ הדריך אותו באופן כזה שיהיה ממלא מקומו ברבנות שלו אך מוהרנ"ת זל"ה בחכמתו ובצדקתו מנעוריו השכיל להנצל מרבנות ע"כ אמר לחותנו ז"ל שרוצה מקודם לקיים המשנה אל תעשם קרדום לחפור בה ומוטב לעשות עבורו איזה חנות עם סחורה כי אביו היו לו כמה מסחרים עם כמה חנויות כי היה עשיר עצום, וכוונות מוהרנ"ת היו בכדי שזוגתו תשב ותעסוק בהחנות והוא יעסוק בעבודתו יתב"ש, אך אביו וחותנו חשבו שיקבל את הרבנות אח"כ, ונחזור לענין ראשון, אפי' אביו ז"ל כשראה שהוא נתעכב בשם על ר"ה וגם על יו"כ יום הק' לא בא, אז הבין אביו שמסתמא טעם שם בנו מוהרנ"ת טעם כזה אשר לא טעם עוד מימיו ומעודו אצל שאר הצדיקים שהיה אצלם מקודם טעם כזה, אך הוא בעצמו לא הפיק רצון מן כת החסידים, ואחר יו"כ כשבא מוהרנ"ת מבראסליב בוודאי לא קיבל אותו אביו בסבר פנים יפות כ"כ, וגם ב"ב שהיא זוגתו חרה לה שנפל כל העסק של החנות עליה, כי כשמוהרנ"ת בביתו עכ"פ היה מחשב החשבונות מהסחורות ומהחובות מהקונים

שלוקחים בהקפה בחנות, והוא לא היה בביתו ב' שבועות מקודם ר"ה עד אחר יו"כ, ואגב שמע מאדומ"ר ז"ל כמה שיחות נפלאות שאמר לו רבינו ז"ל מיר קענין זעך שוין פין לאנג וכו' ובפרט כמה תורות במשך השני שבועות האלו היינו מקודם ר"ה סי' מ"ד מחאת כפיים ובר"ה גילה רבינו ז"ל התורה בחצוצרות סי' ה', ומוהרנ"ת קיבל לפני רבינו ז"ל שהוא בעל מחשבה בלי שיעור וזה אחד מכ"ד דברים המעכבין את התשובה, הגם שהמחשבות הם מפלפול מגפ"ת וכיוצא מפוסקים, אך ורק מבלבלים בעת התפלה, ושם בהתורה הנ"ל אמר רבינו ז"ל כמה ענינים כאלו הנצרך לו היינו משכ"ש שצריך לפנות המוחין מחמץ, וגם היה נשמע אז המחלוקת מהזקן הידוע, ובפרט מהקדוש הצדיק דודו הה"ר ברוך זל"ה הנראה לפני ב"א קצת כמו הפלגה, כי באמת ידוע שזה היה מחמת גודל קדושת של אדומ"ר זל"ה שלא יהיו קטרוג מהס"מ על מה שוא בראת כידוע בסיפמע"ש איך שצעק כשזו הנשמה יורדת מה לי לעשות, וידוע שאמו של אדומ"ר הצדקת בעלת רוח הקודש ה"ה פיגא אחות הרה"צ הק' הר' ברוך ז"ל היתה אצל הרב ר' ברוך בכוונה עבורו ושאלה אותו מה זה שהעולם אומרים שאתה מרחק את בני, והשיב לה שאני מסתיר אותו מפני שאין העולם כדאי עוד לזה האור, וכששמע שאמר רבינו ז"ל און שומעת וכו' בקרב חכמים תלין ע"ש היטב, וגם מענין הקולות המובא ובפרט מענין צדיקיא עבדין מצותא בין הסט"א, ואח"כ בשבת שובה שמע התורה קרא את יהושע סי' ר' מענין דום לד', וכשבא לביתו התחיל להתפלל בקולות ובמחאות כפיים שקורין פליעסקין וגם בשמחה גדולה, כי כ"ז היו מהתורות ששמע בעת היותו אצל רבינו ז"ל, התחיל קיטרוג מהביהכנ"ס שהיה מתפלל שם עליו, והוא היה מקודם חשוב בביהכנ"ס כי אביו היה איש למדן ועשיר, ובפרט מוהרנ"ת ז"ל היה מבני הנעורים החשובים הגדולים שם, וכעת כשראו שנתלהב לבו כ"כ היה קצה קנאה עליו אפי' מרבו ומבני הנעורים החשובים שהיו שם, ואמרו לאביו שיראה למנוע אותו עכ"פ שלא יסע לבראסליב כ"כ כי יהיה ג"כ מן הוידויניקעס ובוודאי אינו לפי כבוד אביו ובפרט לפני כבוד חותנו ה"ה ר' ד"צ, ומחמת כ"ז היה מוכרח להתעכב בביתו כל ימי החג הסוכות, הגם שכפי שהיה בוער לבו מהרגשתו מגודל קדושת והשגת של אדומ"ר ז"ל היה במחשבתו שנצרך לו להיות אצל רבינו ז"ל כמה זמנים כמו שידוע מההתקרבות של המגיד ממעזריטש להבעש"ט ז"ל שבתחילתו היה אצל הבעש"ט כמה חדשים, אך אעפ"כ מחמת כיבוד אב ואם וחותנו ושלום בית היה מוכרח לחוג את החג בנעמירוב מקום מגורתו, וכפי שעוד מקורבים לרבינו ז"ל בערך יותר ממנין עשרה ישבו באותה העיר הגם שלא היו מצוינים כ"כ כמו מוהרנ"ת ז"ל כי היו נקראים ווידויניקעס אעפ"כ היה משתתף עמם בחבורה אחת והתפללו בכל ימי החג בסוכה גדולה שהיה לאביו וגם ספר תורה של אביו לקח לשם והתפללו בקולות ובמחאת כפיים וקיימו ושמחת בחגיך ביחד והעיקר היו מזמרים הניגונים ששמעו אצל רבינו ז"ל היינו

אשת ה"ל ואמר בשבחין וכיוצא, אך מוהרנ"ת ז"ל היו לו גודל געגועים לקיים חייב אדם לקבל פני רבו ברגל אך לא היו לו שום אפשירות לזה מחמת גודל קיטרוגים של משפחתו וב"ב ע"ז, ע"כ אמר לחביריו המקורבים ג"כ שכפי שהמנהג היו בימים הקדמונים שאפי' במוצאי החג היינו מוצאי שמחת תורה ג"כ היו חבורות חבורות כיתות הסידים ביחד שמחים כמעט כל הלילה שהוא אסרו חג לזאת יראו החברים אלו תיכף אחר תפילת מעריב ישכרו עגלה בנעמירוב לנסוע לברסליב ויש מציאות שבב' שעות יבואו לשם ויקבלו פני רבינו ז"ל ויחזרו ויסעו תיכף לחזרה לביתם ולא יודע לשום ב"א מזה אפי' לב"ב כי יחשבו שהוא משמח א"ע עם חבריו אצל אחד מהם וכמו שיהיה מלובש או מוהרנ"ת ז"ל בגדי יו"ט בגדי משי וכובע של יו"ט כדרך הנגידים כך היה נוסע כי לא רצה לילך לביתו ליקח איזה מלבוש פשוט ג"כ לכסות על בגדי משי בכדי שלא ישאלו אותו מה זה, ונסעו כך תיכף אחר תפילת ערבית בערך תשעה ווערסט שזה חצי נסיעה התחיל הגשם לירד בשפע רב כ"כ עד שהיו מוכרחים לכונוס בהקרייטשמע שהיה שם עד שיופסק הגשם לירד, ומוהרנ"ת ז"ל היה מלובש בבגדי יו"ט ונתלכלכו בגשם קודם שבאו להקרייטשמע ושם נתעכבו עד שפסק הגשם לירד כמעט ב' שעות, ואח"כ נסעו הלאה לאט לאט מחמת קלקול הדרך ובאו לברסליב בערך שעה קודם חצות הלילה, וכשבאו לתחילת הכניסה לעיר ברסליב זמרו בשירה וצעקו צהלי ורוני יושבת ברסליב בשמחה רבה בהרחבות עד שכמה ב"א נתעוררו מזה, וכשבאו לבית רבינו ז"ל היו עוד קצת אנשים, אך אדומ"ר ז"ל פנה אל אלו הבאים מנעמירוב וקיבל שלום מכולם בסבר פנים יפות וכיבד אותם במעט משקה ומיני מאכל מתיקה מיו"ט שקורין לעקיף, ואמר להם כי זהו לקח טוב נתתי לכם אך תורתני אל תעזבו, ובתוך כך בא הבע"ג ואמר שנצרך ליסע לחזרה כי כך שכרו אותו וקיבל כ"א רשות מרבינו ז"ל שקורין גיזעגינט, ולמוהרנ"ת אמר רבינו ז"ל עוד לא נתתי לך עבור הוצאות וגם לא נתתי לי חשבון מיום בואך לביתך מכל ימי החג שלך. וכשמעו כ"ז מפי אדומ"ר ז"ל הבין היטב כי זהו כיוון אדומ"ר ז"ל למחשבתו כי מחמת הגעגועים והכיסופין שהיו לו כל ימי החג לזה שיוכל לספר כל לבו לפני אדומ"ר ז"ל ראה ממש רוה"ק שרבינו ז"ל יודע המחשבות שלו, הכלל אותן אנשים שבאו עם מוהרנ"ת זל"ה נסעו והוא נשאר, והגם שהיה למוהרנ"ת מדובר עוד בחוהמ"ס עם הסוחרים שתיכף באסרו חג נצרך ליסע לבארדיטשוב עבור סחורות של חורף ושכרו עגלה עוד בחוהמ"ס על אס"ח ליסע תיכף לבא"ד אך כשמע מאדומ"ר כל הנ"ל שכח אכ"ז ונשאר אצל רבינו ז"ל, ממילא מובן שאותו הלילה האיר למוהרנ"ת כשמש בצהרים משיחותיו שהיה מדבר אדומ"ר כמעט כל הלילה והלך קודם אור הבוקר עם רבינו ז"ל למקווה וכאור בוקר התפללו בביהכנ"ס של בעש"ט ז"ל שהיה סמוך לבית אדומ"ר ז"ל, והיו לרבינו ז"ל ב' זוגות תפילין דרש"י ואז התפלל מוהרנ"ת ז"ל בתפילין של רבינו ז"ל עם טלית של חול של

אדומו"ר ז"ל, וזה שמעתי כ"פ שמוהרנ"ת ז"ל אמר אח"כ כל ימיו שמאז והלאה הרגיש בעצמו מוח חדש ממש מזה הטלית ותפילין של רבינו ז"ל ואחר התפלה כיבד אותו רבינו ז"ל במאכלי מזונות עם צנצנת קאווי ואמר לוי בוא ונלך לשוח אצל ביהכנ"ס בעש"ט ז"ל, שהיה מן היסוד שם חתיכת עץ בולט שהיו יכולים לישב שם, וכפי שמוהרנ"ת ז"ל ראה מרבינו ז"ל את החביבות שמחבב אותו, התחיל לספר את כל אשר עבר עליו באלו הימים מעת בואו לביתו ואיך שהתפללו כל החג בהסוכה וכיוצא, ואז נתלהב רבינו ז"ל וגילה לו אז התורה נפלאה בליקוט"א סי' מ"ח על אשר מעלתם בי, ושם מובא מהתפלה בכח שהיא בחי' סוכה, וכשאמר רבינו ז"ל הפסוק ואשים דברי בפיך נדמה למוהרנ"ת ז"ל שממש אדומו"ר ז"ל מניח לו בפיו דבריו, עד שגילה שם שסוכה ותפילה בכוח סגולה לבנים, ומחמת שמוהרנ"ת ז"ל היו לו יסורים מזה שלא היו לו עוד זרע של קיימא כי זוגתו היתה מפלת כמה פעמים לד' חדשים וכשרבינו ז"ל אמר ששמיני עצרת עוצרת הנוקבא הטיפה שלא תפיל עיי"ש, נזכר מוהרנ"ת ז"ל שזה המבוקש שלו שהוא נצרך לזה, והבין שאדומו"ר ברוה"ק שלו כיוון עבורו זה, הגם שעוד לא הזכיר בשום פעם לרבינו ז"ל מזה, אך כעת אמר לרבינו ז"ל שזוגתו הפילה כמה פעמים וכעת היא ג"כ בחודש ד' בהריון ומבקש מאדומו"ר ז"ל ע"ז שלא תפיל עוד, ואז אמר לו רבינו ז"ל עבור זה נצרך לך ליתן על פדיון, ותיכף אמר מוהרנ"ת ז"ל אפי' בל"ז חשבתי ליתן על פדיון לידכם, ענה רבינו ז"ל מעות איני צריך רק תראה להכי לביתי ששה כסאות שקורין ביינקליך בחי' שש מעלות לכסא שזה נגד ו' שבתוך א' שאמרתי בשבת שובה קרא את יהושע עיי"ש סי' ו' בליקוט"א, ואחר גמר התורה הזאת נכנסו לבית אדומו"ר לסעודת הצהרים באסרו חג, ואח"כ הבין אדומו"ר ז"ל שמוהרנ"ת נתפעל כ"כ מהתורה הנ"ל שגילה לו היום עד שאין לו חשק ליסע לביתו, אמר לו רבינו ז"ל נצרך לך לקיים כעת בקי בשוב שאמרתי בשבת שובה, וקיבל מוהרנ"ת א"ע שהוא מלובש בבגדי יו"ט ואיך יוכל לבוא לביתי בבזיון ומה ישיב להם היכן היה, ויעץ לו אדומו"ר ז"ל כך שיסע אחר מנחה שיהיה סמוך לנשף ערב יום ויבוא לנעמירוב בתחילת הלילה בחשיכה ולא יהיה ניכר כ"כ איך שהוא מלובש, ואגב סיפר לרבינו ז"ל מהנסיעה לבא"ד פן נסעו בלעדי ויהיה לו ע"נ גם מזה כי הבטיח להסותרים שיסע עמהם, אמר לו אדומו"ר מי יודע אפשר היו להם ג"כ מניעה מהבע"ג ולא נסעו, וכשראה מוהרנ"ת ז"ל שרבינו ז"ל מפציר אותו ליסע היה מוכרח לצייתו ליסע, וכך היה שמוהרנ"ת ז"ל בא באישון לילה לנעמירוב וכשבא לביתו היתה זוגתו בבית זקינה ולא היתה בביתה והוא התפלל מעריב בביתו באריכות בהתלהבות כי לא היה שום אדם אז בביתו, ואגב מקודם שיגה והחליף את מלבושיו לבגדי חול לתפלת ערבית, וכשזוגתו נכנסה לביתה היה מוהרנ"ת עומד בשמונה עשרה באריכות כ"כ עד שחטפה לה שינה, ודרכו של מוהרנ"ת היה תמיד בחצות הלילה היה חולך מביתו למקווה

ומשמ לביהמ"ד שלו עד אחר התפילה וגם בלילה זו עשה כדרכו תמיד, ובתוך כך שמע בביהמ"ד שהסוחרים עוד לא נסעו לבא"ד כי הבע"ג ששכרו בחוהמ"ס נסע נסיעה אחרת והתחרט מהם, והלך אחר התפילה לביתו, וכמו שנכנס לביתו קודם שרצתה זוגתו לחקור אצלו היכן היה באו לביתו הסוחרים ולחצו אותו שיזרו א"ע כי שכרו עגלה אחרת, עד שלא היה שעת הכושר שתכנסו עמו בטוען ונטען היכן היה כי היתה מוכרחת להכין לו צידה לנסיעה עם הסוחרים, ואז ראה היטב שנתקיים אצלו הפסוק ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו, וגם נתפעל עד מאד אך שאדמו"ר ז"ל התנהג עמו ברוה"ק שלו ובנבואה ממש באספקלריא המאירה בזה הדבר שהכריחו ליסע לביתו ובעצה ישרה כזאת אפי' בגשמיות ובפרט בדרך הקודש ברוחניות, ומכ"ז נתחזק בדעתו שיעבור עליו מה שיעבור איך שימנעו אותו בזה הן מבני עירו והן מב"ב והן ממשפחתו לא ישגיח כלל עליהם, הגם שזה תחילת התקרבותו וכאו"א רצו שירחיקו אותו מזה, אך כפי שראה וטעם בחי' טעמו וראו כי טוב וכו' והרגיש בלבו נעימות עריבות הלימודים והעצות בזה ובבא של רבינו ז"ל שזה חיות של עוה"ב בעוה"ז בחי' ביומו תתן שכרו מהתורה בחצוצרות וכן זה שמע בהתורה קרא את יהושע תשובת עוה"ז ותשובות עוה"ב שלא שמע ולא ראה כזאת מקודם הגם שהיה כבר אצל כמה גדולים צדיקים, אך הרגיש היטב מה שרבינו ז"ל בשבתים שהיה אצלו כפל ושלש הפסוקים גמלתהו טוב ולא רע כמה פעמים וכן עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון ובפרט הפסוק רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, היה לבו בוער מזה כ"כ עד שחישב בעצמי ונתחזק שאפי' כל הרוחות שבעולם יהיו מנשבים בו לא יזינו ולא יעקרו אותו מזה האילן הגדול והקדוש כל ימי חייו, וכשבא מהנסיעה מבא"ד עם הסחורה והיה נצרך לעשות חשבונות בכדי שזוגתו תדע מכל מין סחורה השערים שקורין פרייון כמה תפדה מן הקונים, הכלל נתעכב אצלו כמה ימים שלא היה יכול לזוז א"ע מביתו ליסע לרבינו ז"ל, עד שמרוב געגועים שלו חישב בעצמו שעכ"פ נצרך לו על יום אחד לבוא לאדמו"ר ז"ל רק לראות פניו הק' ולספר את נגעי לבבו מן המניעות גדולות שיש לו ע"ז ליסע אליו, והכין מקודם בביתו את החשבונות מכל הסחורות שהביא מבא"ד עם הצעטלין מן השערים שקורין פרייון ונסע לברסליב ולא הודיע לב"ב כלל מזה, ודרכה היה שבכל היום היתה יושבת בחנות והיא ישב ולמד בביהמ"ד ובערב מסרה לו החשבון מן הקונים מי שקנה בהקפה ומי שנתן מעט במזומן ומעט בהקפה וכיוצא מאיזו סחורות מכרה בכדי שהוא יכתוב כ"ז שתדע על להבא, וכשבאת לביתה והוא לא בא וחשבה פן נתעכב בביהמ"ד והלכה לביהמ"ד ולא מצאה אותו, הבינה שבוודאי נסע לברסליב, ובוודאי הקפידה ע"ז כי מי יכתוב לה ופן תשכח מי ומה, אך מה תוכל לעשות בזה, ומהרנ"ת ז"ל כשבא לרבינו ז"ל שאל אותו אדמו"ר ז"ל על כל עניניו וסיפר לרבינו ז"ל שנצרך לו בכל לילה לחשוב את חשבוניה מהיום מהחנות בכדי

שתדע איך להתנהג בזה, וענה אותו רבינו ז"ל בזה הלשון בכל לילה ולילה תהיה נצרך לחשוב חשבונות של עסקי מ"מ בלשון תמייה איך יכול להיות שאיש הישראלי כמוך שאתה תבלה זמן של כל לילה על חנות חשבונות, די לך עכ"פ פ"א בשבוע לבלות זמן ע"ז ולא כל לילה, כי באמת נצרך לך להיות ממארי דחושבנא על התכלית הנצחית, ומחמת שבל"ז ג"כ היה לכו בוער לעבודתו יתב"ש בפרט כעת ששמע מרבינו ז"ל בלשון תמייה איך יכול להיות זאת, נכנסו הדיבורים של רבינו ז"ל שאמרם מעימקא דליבא נכנסו בלבו שכך יעשה פ"א בשבוע במיצ"ש"ק יעשה החשבונות של כל השבוע, והקפידה עליו מאיד מה זה לך חדשות כזה, איך זה ראתה שמעת בואו מרבינו ז"ל כעת נעשה מתמיד יותר ממקודם, הגם שהיה תמיד מהמיד גדול מאיד אך כעת ראתה שלא ינום ולא יישן במעל"ע שלם אפי" ד' שעות רק עוסק בתורה ובתפלה ואינו מדבר שום דבר הרשות רק מעבודת ד', ושוב בערך ב' שבועות נסע לברסליב וסיפר לרבינו ז"ל שבמוצ"ש עושה החשבונות מהחנות של כל השבוע, וגנח אדומו"ר ז"ל שקורין אקרעכץ גיטאן, בכל שבוע ושבוע במוצ"ש יהיה מוכרח לך לעשות חשבונות של חול, מה יאמר אליהו הנביא ע"ז אפשר היה די פ"א בחידש לתקן את כל, וכשמעו זאת מרבינו ז"ל לא רצה בביתו לעשות חשבונות אפי" במוצ"ש ובוודאי הקפידה עד למדי עליו אך מה לה לעשות, סיפרה לאביו כי היו סמוכים על שולחן אביו, ואביו בוודאי חרה לו ע"ז, ומהרנ"ת ז"ל לא השגיח כלל ע"ז ונסע שוב לברסליב, וזה היה כמעט שלש שבועות קודם חנוכה והיה אצל רבינו ז"ל עד אחר חנוכה כמובא בימי מיהרנ"ת עיי"ש ושמע התורה ח' ראיתי מנורת זהב, ואיך ששאב ממש רוה"ק באותו הזמן מן בואו קודם חנוכה עד שנסע אחר חנוכה לביתו מבואר כבר בחיי מיהר"ן ובימי מוהרנ"ת הגדופסים עיי"ש, ובעת בואו לביתי לחזרה אחר חנוכה נטלה זוגתו המפתחות של החנות שלה וזרקה לפניו שא"א באופן כזה להיות עוסקת בהפרנסה מהחנות שעליה לבדה מוטלת המשא הכבדה, ואביו אמר לו שהוא אינו רוצה להחזיקם באופן כזה שפורק א"ע מכל, וכמעט שאביו דחף אותו מביתו שלא יבוא עוד לפני עיניו, יהיה מוכרח לילך לבית זקנו אבי אמו שדוא היה מקרב איתו קצת, וזוגתו נשאר על שולחן אביו, ובתוך כך גסעה לאביה הרה"צ ה"ג מיהר"ר דוד צבי ז"ל, ושאלה מה זאת, וסיפרה לו את כל אשר נעשה, ושאל אותה אם מעת שנתקרב לרבינו ז"ל אם לומד ועוסק בתורה ג"כ כי כת החסידים עוסקים רק בעבודה, והשיבה לו מה אומר לך אבי הוא לומד בכפלי כפלים יותר ממה שלמד במקודם כי ממש לא ינוח יומם ולילה ולא פסק פומא מגירסא מאז שהתחיל לנסוע לברסלב לרבי, ענה אביה לה, אם באופן כזה שקיבל עליו עול תורה כ"כ מוכרחת את בכל כוחך לעמול ולטרוח בפרנסתך בכל מה שתוכל אפי' לעמוד עם שק מלח בשוק מיע דער נאז אקירין און אים מפרנס זיין, כי זה הה"צ ד"צ ז"ל היה אוהב תורה מאוד, וכשמעו מארה שמהרנ"ת חתנו

מתמיד ביותר ממקודם אז אמר רבי כזה שנותן לו התמדה ללימוד הרבה אני מחזיק לו תודה ע"ז, הכלל נסעה לחזרה לנעמירוב ונשקט מאתה מעט הרוגז כי אביה פקד עליה שלא תרעם כ"כ על בעלה, אך אביו היה ברוגז עליו, ומוהרנ"ת ז"ל היה בבית זקיננו ונסע בכ"פ לברסליב, עד שבאותו החורף נסע אדומ"ר ז"ל עם בתו שרה למעדוועדיבקי להשיאה שם כידוע לאנ"ש שהיה החתונה בר"ח ניסן, וכשנסע אדומ"ר ז"ל לא היה מוהרנ"ת אז בבראסליב עד כמה ימים אז שמע שרבינו ז"ל נסע עם בתו, הגם שמוהרנ"ת היה עם רבינו ז"ל בליניץ אך מוהרנ"ת חזר אז לביתו, אז התחיל תיכף לחשוב מסתמא יתעכב רבינו ז"ל בהנסיעה זו כמה שבועות כי הכנות קודם החתונה ואח"כ החתונה בעצמה, וזה היה סוף חודש שבט של שנת תקס"ג שנסע רבינו זל"ה עם בתו למעדוועדיבקי, והיה חושש פן יתעכב שם אדומ"ר זל"ה כמה שבועות כי שם היה מקודם מגורתו ושם משפחת ב"ב סמוכים למעדוועדיבקי דרים שם, וזה סמוך הזמן לפורים, ולבו היה בוער מאוד איך לא אראה פניו הק' זמן כזה, כי זה היה שנה ראשונה שנתקרב אליו והרגיש בכ"פ נעימות ועריבות ומתיקות דרכיו הק' וכן דיבוריו הק' המביאין אותו לחיים נצחיים באמת ואפי' בגשמיות עצותיו הק' נותנים לו חיות שיוכל לעבור ימי חייו בטוב בזה העולם ג"כ, ונסכם בדעתו שנצרך לו ג"כ ליסע לשם, אך איך יוכל לעשות דבר כזה לנסיעה רחוקה כזה על זמן רב כזה כי יש יותר מארבעים פרסאות שקורין מאל שזה יותר מארבע מאות ווערסט מנעמירוב למעדוועדיבקי ואז עוד לא היו מסילת הברזל לנסוע רק היו מוכרחין לשכור בעל עגלה עם סוסים מעיר לעיר, ונתחכם בדעתו איך שיש לו בעיר בארדיטשוב אחות אמו שהיא דודתו עשירה במסחרים גדולים כמה חנותים מסחורות שונים, ומוהרנ"ת ז"ל היה חשוב גדול אצלה, שהיתה עקרה בלי בנים והיה חשוב אצלה כבן, ותמיד חפצה היה שהוא יהיה אצלה באיזו מסחר רק לעיין על המשרתים ולחשוב באיזה פעם חשבונות מהמסחרים, ועבור זה יהיה לו פרנסת כל צרכו וגם יוכל לעביד עבודת ד' וללמוד כחפצו, אך מוהרנ"ת ז"ל פנה עורף מזה מחמת כשרותו שרצה לברוח מחייו דהאי עלמא לגמרי תמיד ובפריט מעת שנתקרב לרבינו זל"ה, לזאת אמר בביתו שרוצה ליסע לבארדיטשוב על איזו שבועות על בחינה ונסיון במסחרים של דודתו פן יראה אם נכון לפניו שם, וכששמעו מאתו דבר זה הוטב בעיניהם הן לאביו והן לב"ב עד מאוד, וכפי שזה היה סוף חודש שבט אמר שיהיה בשם איזה שבועות עד קודם פסח, כי הבין שנסיעתו לרבינו ז"ל להחתונה אפשר שיתעכב עד אחר פורים, לזאת אמר בביתו שיהיה בבא"ד עד קודם פסח והוטב בעיניהם שיסע לשם בכדי שיעסוק גם קצת במו"מ לפי סברתם, ואגב שכפי שגם לבא"ד מנעמירוב מרחק רב בערך חמשה עשר מאל, והזמן זה חורף קשה וקרירות ושלגים בשבט ואדר, והנסיעה עם עגלה וסוסים נצרך להתעכב ב' מעל"ע בדרך, ועבור זה הכינו לו להנסיעה מביתו בגדים חמים להגן

מן הקור וכן בגדי ש"ק וכיוצא וכן אפי' מיני מאכלים צידה לדרך, ונסע מביתו בדרך כבוד, והוא נסע לברסליב ומשם נסע לרבינו זל"ה למעדועדיבקי, ומה שעבר עליו עד שבא לשם מניעות ויגיעות וטרחות א"א לבאר ע"פ הכתב, מהעגלות ומהשלגים ומהקרירות, אך בתענית אסתר לעת ערב זמן סמוך לקריאת המגילה הגיע לכפר הסמוך למעדועדיבקי בערב י"ב ווערסט לשם, ורצונו היה מאוד שיהיה לקריאת המגילה אצל רבינו זל"ה, אך ממש ראה שמן השמים עכבהו מזה, והיה לו יסורים גדולים שלא זכה לזה עוד לחוות פניו הקדושים בעת קריאת המגילה, ובהכפר שבא לשם שמחו מאד על ביאתו לשם כי נתקבצו לשם תשעה אנשים ולא היו מנין שלם ומוהרנ"ת ז"ל השלים המנין בשם, ואחר קריאת המגילה היה חשקו ליסע תיכף שילין בשם אצל רבינו זל"ה, אך הבע"ג לא רצה ליסע בלילה, ואגב אחר תענית מוכרחין לסעוד ולאכול קצת ובפרט פורים מצוה משום שמחת פורים לטעום ולא להיות בתענית עוד, ואח"כ כשסעד שם ביקש מאנשי כפר הנ"ל שישכרו לו איזו עגלה תיכף למעדועדיבקי הגם שיבוא לשם בחצי הלילה אעפ"י"כ עכ"פ יהיה במקום של רבינו זל"ה, כי כך מובא בליקמוהר"ן ח"א סי' ע' שמה שנסמך ונתקרב למקום הצדיק שיש לו כח המושך בחי' עפר חושקין בייהר עיי"ש, הכלל שכרו לו בשם איזו עגלה ונסע בלילה והגיע לשם בשעה י"ב שיה זמן חצות אז, ולא ידע מה לעשות להיכן יכנס כי בלילה ישינים בכל בית וסגורים האכסניות ג"כ, והוא עומד עם החפיצים שלו בחוץ, והקור והכפור ג"כ אז בחודש אדר עוד לא נפסק, ונתיישב בדעתו שילך לחפש איזה ביהכנ"ס, וגם זה לא ידע היכן הוא, כי הוא לא היה בשום פעם במעדועדיבקי, וגם לא ידע דירת אדומו"ר היכן הוא, הכלל הלבנה האירה אז ליל פורים י"ד בחודש, ולקח החפיצים שהיו כבידים בידו והלך אנה ואנה והכיר שזה מסתמא ביהכנ"ס והלך לשם וראה שסגור מבפנים ולא מבחוץ, והבין שמסתמא לן שם איזה איש ואפשר השמש בביהכנ"ס שם, ודפק בהדלת שיפתחו לו שיכנס לשם ולא רצו לפתוח לו מחמת חשש כי מי יודע מי הוא זה באמצע הלילה, עד שאמר מוהרנ"ת ז"ל להאיש דשם, שזה בא מדרך רחוק מאוד לנכד הבעש"ט זל"ה אשר הוא כעת במחניכם להשיא את בתו תחי' בפה, והאיש הזה היה שמש בבית הכנסת הזה וזקן ומקורב לאדומו"ר זל"ה עוד גם מכבר כשהיה דר שם רבינו זל"ה במעדועדיבקי, ופתח לו הדלת, והאיש הלז שאל לו מהיכן אתם, וענה לו מעיר נעמירוב, ונודעו השמש הזה מאוד, ואמר למוהרנ"ת זל"ה מהיכן זכיתם לידע מאיש קדוש אלקי כזה, כי השמש לא ידע רק מעיר בראסליב ולא ידע שעיר נעמירוב סמוך לבראסליב כ"כ ואגב בתוך כדי דיבור אומר השמש למוהרנ"ת זל"ה מה שמכם, והשיב לו למה תשאלו לשמי, וענה לו השמש כי אחר קריאת המגילה בערב הייתי שם בביתו בעת שישב אדומו"ר זל"ה עוד סמוך לשולחנו אחר הסעודה והיו שם כמה אנשים אצלו שמחים ומרקדים, ושמעתי שאמר להם תלמידי יהושע ששמו נתן רוצה

וכיסף לשמוח ג"כ פה אתכם, אך הוא יגמור שמחת פורים בשושן פורים אי"ה, ולא הבינו האנשים דיבוריו ולא הרהיבו לשאול אותו מה זה. אפשר זה שמכם יהושע נתן, ענה לו מוהרנ"ת ז"ל שמי נתן, ויהושע אפשר שאדומ"ר מתפלל עבורי כך שהשי"ת יושיע לי שאנצל מכת החולקים, ואז הבין השמש שאדומ"ר צפה ברוה"ק כזה שתלמידו הק' יבוא על חג הפורים אליו, ומחמת זה קיבלו בסבר פנים יפות, ונטל את החבילה שקורין קלימיק של מוהרנ"ת ז"ל, ואמר לו בואו ונלכה לביתי הסמוך לביהמ"ד ונניח בשם הקלימיק שלכם, וגם אתם תשכבו מעט איזה שעה לנוח מטרדת הדרך, והלך מוהרנ"ת עמו לביתו, אך לישון לא רצה, רק ביקש מהשמש להראות לו מקום המקווה היכן הוא והראה לו, ותיכף הלך למקווה, וכפי ששם בביהמ"ד הנה מתפללים ותיקין וגם מוהרנ"ת מורגל להתפלל ותיקין, ואצל אדומ"ר ז"ל ג"כ מתפללים כמה וכמה אנשים וקורין שם המגילה ג"כ, והוא מחמת גודל טרדתו מנסיעתו הכבדה, התיישב בדעתו שיתפלל בביהמ"ד של השמש וישמע את קריאת המגילה מקודם, ואח"כ ילך לאדומ"ר בשוב הדעת לקבלת פני רבו הק', והלך מקודם לבית השמש לטעום ולאכול קצת קודם שיבוא לבית רבינו ז"ל. הכלל כשבא לאדומ"ר ז"ל היה באמצע סעודת שחרית של פורים והיו שם אנשי העיר שהיו מקורבים לרבינו ז"ל, ענה לו אדומ"ר ז"ל אתה היית בכפר בערב לקריאת המגילה ונשמתך היה אצלי בקריאתי המגילה בפה, וכיבד אותו במשקה המשכר ואמר לו הגם שאתה בא מן הדרך ומסתמא בלילה לא היה לך מנוחה כ"כ אעפי"כ חייב איניש לבסומי בפשיטות לקיים מצוות מחיות עמלק בזה, ומוהרנ"ת ז"ל עמד לפני רבינו ז"ל באימה וביראה גדולה, אמר לו רבינו ז"ל הלא קיימת והיו עיניך רואות את מורידך יש לך לשמוח גם בזה עם שמחת פורים ביחד, וכפי שהרגיש בעצמו שבעת שיושבים מסיבת אנשים לא יוכל לספר עם אדומ"ר כ"כ מה שעבר עליו מנסיעתו הכבדה, ואדומ"ר הבין היטיב מחשבתו אף שלא אמר לאדומ"ר אכ"ו. ענה רבינו ז"ל ואמר לו אפשר עוד אתה מבולבל מעט מנסיעתך ונצרך לך עוד מעט לנופש, תקיים צא אך תקיים הלחם בעמלק, וכששמע תיבת צא והלחם בעמלק הבין שלא לחנם אמר לו הלחם רק זה ענין פורים למחיית עמלק במלחמה היינו הספיקות שבמוח כי ספק בגימ' עמלק, ומאז והלאה נתחזק להתרחק מספיקות אפילו בקדושה, ודיי לחכי' שזה מלחמה גדולה, והלך לאכסניא שלו, ומחמת שהיה עוד עיף מהנסיעה שלו, ואדומ"ר ז"ל נתן לו כיבוד משקה המשכר ואמר לו לך לפוש מעט, וקיים והניח א"ע לישן קצת, ואח"כ לעת ערב הלך לבית אדומ"ר, והיו שם כמה אנשי העיר שמחים ומרקדים כנהוג בפורים, ותיכף כשראה אותו רבינו זל"ה שנכנס אמר לו שישב אצלו סמוך לו, ואמר למוהרנ"ת ז"ל עמך יש לי לדבר הרבה אך לא עתה, והעיקר התזכור מה שדברנו בהתורה קרא את יהושע מרבי ותלמיד, ולע"ע תדע שאתה התלמיד, הגם שב"ה יש לנו זקנים ממך ג"כ תלמידים מהוגנים,

אך מחמת שיהושע בן נון נער מחמת זה לא ימיש מתוך האהל, הכלל מוהרנ"ת זל"ה ג"כ רקד עם האנשים שהיו שם, אך לבו היה לב נשבר מחמת הדיבורים של רבינו ז"ל שאמר לו לא ימיש מתוך האהל והוא יודע המניעות שיהיו לו מן ב"ב בפרט מהנסיעה הזאת בעצמה כי סוף כל סוף ידעו שהיה כל הזמן מעת נסעו מבתי אצל אדומ"ר ז"ל כי מלתא דעבידא לגלויי ורבינו ז"ל אמר לו לא ימיש מתוך האהל הגם שמצד אחד היה לו עונג גדול מזה כי הבין בעצמו שזה כל תיקון נפשו ונשמתו אך ידע היטב איך שיעבור עליו מב"ב ומאביו וגם מבני עירו ובפרט מחותנו הגאון הצדיק הר" ד"צ ז"ל לזאת היה לו שבירת לב, ובתוך כך ענה לו רבינו ז"ל בקול רם בזה"ל זארג ניט נאר דיא זאלסט זיין פרייליך תמיד אפי' אז דיא וועסט אי"ה קומען לביתך והבין מוהרנ"ת ז"ל שרבינו ז"ל יודע מחשבות לבו היטיב ונתבייש מאוד בפני רבינו ז"ל מזה בעצמו, ואמר לו אדומ"ר ז"ל גם זה מהתורה קרא את יהושע שהבושה היא עיקר התשובה, אך צריך להיות בקי בשוב, ובקי ברצוא קיימת ב"ה שבאת לפה וכעת נצרך להיות בקי בשוב ביותר, ונתלהב מוהרנ"ת מזה שרבינו ז"ל לומד עמו ענין קרא את יהושע על נסיעתו לפה ועל נסיעתו לחזרה ג"כ, ואח"כ הלכו העולם מאת רבינו ז"ל לביתם והלך גם מוהרנ"ת לאכסנייא שלו ולן שמה, ובבקר אחר תפלתו תיכף הלך לרבינו ז"ל וזה היה שושן פורים, וכשבא לבית אדומ"ר ז"ל וגם רבינו ז"ל גמר את תפלתו וכיבד את מוהרנ"ת ז"ל במעט משקה ומזונות ואמר מוהרנ"ת בקובלא אתוודה לפניכם כפי שאמרתם כבר עוד בבראסליב שע"י ריקודין והמחאות כף ממתיקין הדינין עוד לא יצאתי כ"כ בפורים לקיים כ"ז כנכון, ענה רבינו ז"ל לו בקפידא ובתמיה נא שושן פורים אין אצלך פורים גם שושן פורים שמו פורים, ובתוך כדי דיבור אמר לו אדומ"ר דברנו אתמול בפורים מן קרא את יהושע יש לי עוד לדבר דבר חדש מן שלשה מצוות שנצטוו ישראל וכו' ששייך לזאת התורה אך לא כעת הזמן לזה, יאגב נתאספו עוד כמה אנשים לרבינו ז"ל וכמעט כל היום הזה עד אחר מנחה היו שמחים כ"כ עד שאדומ"ר אמר למוהרנ"ת ז"ל מעתה תדע איך ששושן פורים הוא ג"כ פורים היינו להיות הארת מרדכי ואסתר מאירים לך שתחדש בהתורה שקבלו מחדש בפורים חדושים חדשים, והבין מוהרנ"ת ז"ל מזה שיש לרבינו ז"ל איזו כוונה בזה שאמר לו כך, אך עיד לא השיג כוונתו, וכשהלכו כל האנשים לביתם ומוהרנ"ת ג"כ רצה לילך לאכסנייא שלו, אמר לו אדומ"ר מסתמא עוד תבוא לאחר כך קודם שתנוח לישן, וענה מוהרנ"ת אי"ה אבוא לאחר שעה או ב' בערב קודם שינתי, וכך היה שבא לרבינו ז"ל בעת שישב על משכבו בהטלית קטון שלו בלי לבוש העליון, ואז גילה לו הגמרא שלש מצוות שנצטוו ישראל וכו' ששייך להתורה קרא את יהושע כנדפס בליקומוהר"ן בסימן ו' ואמר לו שגם ג' מצוות אלו הם בחי' תשובה המובא בהתורה הנ"ל, ושאל מוהרנ"ת ז"ל את רבינו ז"ל איך מרומז בהם תשובה, וענה לו אדומ"ר ז"ל זה אמור אתה, והלך מוהרנ"ת

לאכסניא שלי וברוך הליכתו עזר לו השי"ת שהבין מדעתו הק' כמובא בחיי מוהר"ן מזה באריכות שאמר לו אדומ"ר תוכל ללמוד אם תרצה. ומאז חניך רבינו ז"ל אותי לחדש בתורתו כידוע לאנ"ש מזה, ומזה הבין הדיבורים שאמר לו מקודם שתחדש בהתורה שקבלו בפורים מחדש הנ"ל, היינו בהחידושי תורה של אדומ"ר ז"ל שדיבר עמו מענין קרא את יהושע מעת בואו למעדועדיבקי עד הנה. ואחר פורים היו אצל רבינו ז"ל עוסקים בהכנת החתונה של בתו שרה ז"ל, אעפ"כ לא עבר ביום שעה שלא יהי' בבית אדומ"ר ז"ל הגם שהיה לו אכסניא, ומהחתינה בעצמה בפרט מקודם החופה ומאחר החופה ומהשבת קודש ששמח ורקד רבינו ז"ל הרבה בהשליש סעודות ומהתורה סי' מ"ט בליקו"א כבר ידוע ונדפס בחיי מוהר"ן, ומהרנ"ת ז"ל היה סברתו שיסע על חג הפסח לביתו לנעמירוב, אך כששמע שאדומ"ר ז"ל יתעכב במעדועדיבקי עד אחר פסח נסכם בדעתו ג"כ שלא יזוז עצמו ליסע משם עד שרבינו ז"ל יאמר לו למה לא תסע לביתך, ואדומ"ר ז"ל לא אמר לו קודם פסח כלל שיסע, ונסכם בדעתו הגם שידע היטב החרון אף שיהיה לו כשיבוא אחר פסח לביתו מכל הצדדים, אעפ"כ לא השגיח ע"ז כלל, כי נתיישב בדעתו זהו הוא שאדומ"ר ז"ל עסק עמו מהתורה קרא את יהושע מעת בואו למעדועדיבקי כדי שיידע איך לשתוק על בזיונו, ובפסח אכל על שולחן אדומ"ר ז"ל אך לישון הלך לאכסניא שלו, וזה היה למוהרנ"ת ז"ל פסח אחד שהיו עם רבינו ז"ל בלילה הראשון של הסדר, וזה היה אצלו חיות לכל ימי חייו כי בשאר שני חייו לא היו לו אפשירות לזה ליסע מביתו מפסח מחמת קיטרוגים מכל הצדדים, ואחר יו"ט פסח נסע עם אדומ"ר ז"ל לחזרה לברסליב, וגודל הארה שהיה למיהרנ"ת ז"ל בכל הדרך בנסיעתו עם אדומ"ר ז"ל משיחותיו הקדושים והטהורים של רבינו ז"ל יקצרו המון יריעות מלכתוב ומלספר, ומוהרנ"ת ז"ל ממש שכח שנצרך ליסע לביתו מחמת שטעם טעם גן עדן כזה מצוף נועם מתיקות עריכות אמרותיו של רבינו ז"ל מכל הזמן הזה, ואך אדומ"ר ז"ל אמר לו כעת נצרך לך ליסע לביתך ג"כ, ואז אמר לו רבינו ז"ל מה שכבר נדפס **אמענטש גייט אויף אשמאל בריקעל נאר דער עיקר זעך ניט שרעקין**, כי רבינו ז"ל הבין שמוהרנ"ת ז"ל יש לו פחד מאד מזה שיעבור עליו בבואו לנעמירוב מהנסיעה הזאת, כי החפצים שנתנו לו בעת שנסע מביתו, שסברו שיסע לדודתו, נתלכלכו ונקרעו, והכר שהולך עמו נתקרע, והמוכין שבתוכו שקורין פיידירין הוכרח בדרך לתת אותן בשק פשוט ונתבייש מאוד מפני ב"ב, הכלל מאז נתגרש מבית אביו לגמרי והוכרח להיות סמוך על שולחנו בעצמו כמובא בימי מוהרנ"ת עיי"ש, וכ"ז שכחתי עד הנה הוא מעט דמעט ממה שראיתי בהכתב של ימי מוהרנ"ת ז"ל כתב ידו ובפרט מה ששמעתי מבתי היחידה מרת חנה ציריל נ"ע ובפרט מכל המשפחה שלנו כי זקיני ז"ל מו"ה שכנא שהיה בנו הראשון היה בקי ביותר בזה, ואבי ז"ל שמע מאתו היטב, ומשנת ס"ג בקייץ איך שאדומ"ר ביזה אותו כמה

פעמים ואח"כ קירב אותו ביותר והרגיל אותו לכתוב תורותיו הלא כבר נדפס בימי מוהרנ"ת חלק א', אשרי לו אלף פעמים שזכה ע"י מניעות כאלה לנעימות כזה עד שאמר רבינו ז"ל שאנחנו צריכין להחזיק טובה לו שאלמלא הוא לא היו נשאר לנו דף א' מרבינו ז"ל:

ו'. בע"ה. פה מובא סיפור מהתורה ט"ו איר הגנוז ששמעתי מאאז"ק ז"ל. זה התורה היה סיבה מאתו יתב"ש שגילה אותה רבינו זל"ה עוד בזלאטיפאלי, ומעשה שהיה כך היה, כפי שידוע שהמגיד מטורחהוויצי הצדיק הק' הרה"ג הר"ר יקותיאל ז"ל היה מקורב ומקושר בהתקשרות חזק לרבינו ז"ל כידוע לאנ"ש מכבר, וחתנו של המגיד ה"ה הר"ר יצחק אייזיק ז"ל היה למדן מופלג מאוד אך לא היה מכת החסידים רק מכת הלומדים הכשרים והישרים, ולפי שהיה חתן המגיד ז"ל וראה איך שחתנו מפליג ומפליא מאוד מאד את רבינו ז"ל בהשגותיו הק' בנגלה ובנסתר עוד כשאדמו"ר ז"ל ישב בעיר מעדוועדיבקי ואח"כ בזלאטיפאלי, ואעפ"כ מחתנו לא ראה שום התפעלות, וזה היה מחמת שהאברך חתנו הנ"ל היה מיוחס גדיל ולמדן גדול ויפי תואר וכיציא, אך פעם אחת דיבר המגיד ז"ל עם חתנו כ"כ עד שאמר לו שכפי שחתנו היה לו אחי אביו שדר סמוך לזלאטיפאלי, תסע לדודך, שהיה דודו מבע"ב החשובים, ואגב תסע גם לזלאטיפאלי על המבחן שתכנס לבית אדמו"ר לתהות על קנקנו ובל תאמר מי ומי אתה מהיכן אתה שחתני אתה, הכלל נתרצה לדברי חתנו המגיד ז"ל ונסע לדודו ואגב יסע ג"כ לזלאטיפאלי והיה מלובש במלבושים נאים כדרך הלמיד חכם ומקל נאה בידו, ובא לעיר זלאטיפאלי מקודם שנסע לדודו בכדי שיוכל אח"כ ליסע לדודו ולספר לו איך שהמגיד ז"ל ייעצו לכך, וכשבא לזלאטיפאלי לא היה יודע באיזה בית דר אדמו"ר ז"ל ושאל לאיזה איש דשם והראו לו, ורבינו ז"ל ישב בדירתו בעלייה על דירה התחתונה בחצר שהיו שם עוד בתים רבים, והראו לו מקום רבינו ז"ל, ומבית רבינו היו חלונות להחצר ובעת שהאברך הלז שאל לדירתו עמד רבינו ז"ל נגד החלון וראה איך ששאל על דירתו, סגר רבינו ז"ל הדלת מבפנים בכוונה, ועלה למעלה ובא להדלת והנה סגור ודפק פעם ופעם ופתח לו רבינו הדלת ואמר לו אם רוצים לתהות על קנקני צריכין לדפוק כ"כ, ונבהל האברך מאוד מהיכן יודע הוא שבאתי בשביל זה, ואגב נתן לו שלום, ונטל אדמו"ר את המקל מידו וסגר את הדלת, ואמר לו בוודאי מקל יפה הוא זה אך יש לו שני ראשים שני קצוות ויכולין להטות אותו לימין וח"ו גם להיפך ואדמו"ר גנח ואמר גם כעת יבוא אחד להבחין אותי, הלא ומטה א' בידי ב"ה בלי שום נטיה ח"ו, ורבינו ז"ל היה הולך בביתו אנה ואנה עם המקל הזה והטה את המקל לצד זה ולצד זה, ואומר הלא יש לי ב"ה תלמידים וקיינים כמו המגיד מטורחהוויצי ועוד ועוד, וחתן המגיד נבהל מזה ונתבייש בעצמו מזה שהזכיר אדמו"ר שם חתנו המגיד, ואגב

אומר לו כך, אפשר מגורך סמוך לעיר המגיד ויהיה לי פ"ש מאתו משלומו ומעבודתו הטובה. והכין היטב שאדומ"ר ז"ל עפ"י רזה"ק שלו יודע את כל אשר במחשבתו, וירא לומר דבר שאינו, ואמר שהוא חתן המגיד מטורהווצי, וכפי שאדומ"ר ז"ל שמע כמה פעמים מהמגיד ז"ל שחתנו הוא למדן גדול, אמר רבינו ז"ל להר' י"א הלז נשב אצל השלחן ונדבר מעת ילדותך מנעורך חנוכך בהלימודך ומלימודך, ואמר לי כפי שב"ה אתה בר דעת ועי"ז זכית לתורה, אך יש נגלה ויש נסתר בהתורה אך זעירין אינון דצריכין להנסתר, ואפי' לתורה שבנגלה נצרך להיות בר דעת, אך תדע שדעת הוא שורש היראה כמש"כ אז תבין יראת ד' ודעת א' תמצא, נמצא מי שהוא בר דעת הוא יכול ביותר להיות ירא שמים שזהו עיקר כי ראשית חכמה יראת ד', ומי שהוא ירא שמים ביותר מסתמא הוא בעיניו שפל ועניו ואינו מתגאה בלימודו שהוא נקרא למדן גדול אדרבה ומדבר מתנה כמאחז"ל, הגם שהוא בחי' סיני שבקי בכל חדרי ש"ס ופוסקים אעפ"כ הוא נמוך מכל ההרים, והאברך הר' י"א מאלו הדיבורים של רבינו ז"ל זלגו עיניו דמעות כי הרגיש בעצמו כאב לב שאינו אותו עוד בלימוד כזה בשפלות כזה וביראת שמים כזה, ואמר לרבינו ז"ל בפחד גדול ובבכיה החינוך שלי לא היה רק כמצוות אנשים מלומדה שאלמוד הרבה ענה לו רבינו ז"ל הלא המשנה אומרת הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה היינו לדבר הרבה לפני השי"ת ולשפוט א"ע על כל דבר ודבר ואז מלך מאן מלכי רבנן הלומדים במשפט יעמיד ארץ היינו שיהיה בעיני עצמו ממש ארץ עניו ושפל כאלו הוא אין ממש וארץ הוא יראה ארץ יראה, ורק ע"י שיקיים יכלכל דבריו במשפט שישפוט עצמו על כל שזה תיבת יכלכל, ומזה תוכל להתפלל היטב במס"ג, כי הוא תפלה, היינו היראה הוא תפלה כמש"כ יראת ד' היא תתהלל בחי' תפלה, וע"י תפלה יכולין לבוא לדביקות כזה להשי"ת עד שיבוא להשיג גם נסתר שבתורה בחי' הוא ישרתיני המובא בהתורה בסוף, וכשסיים הוא בחי' עוה"ב נתעלה הר' י"א ז"ל היינו שקורין חלשות כי נתבהל ונשתומם כ"כ עד שנפל על פניו בחלשות וקרא אדומ"ר ז"ל את משרתו שהיה בחדר השני ועוררו אותו שקורין דער מינטיר, והר' י"א ז"ל אפי' כשעוררו אותו היה מלא פחד ושאל אותו רבינו ז"ל בתמיה מפני מה נודעונית ונפחדת כ"כ מפני העולם הבא הלא חפצתי להטעים לך טעם מאור הגנוז שהוא עוה"ב, ענה הר' י"א לרבינו ז"ל מי שאוחז כבר בכל התיקונים שאמרתם לי בוודאי אינו מתפחד מפני אור הגנוז שהוא עוה"ב אך איש גרוע כמוני, והתחיל לבכות בדמעות לפני אדומ"ר ז"ל בבכיה גדולה והתוודה כל אשר עבר עליו מעודה, כי כן היה מתנהג רבינו ז"ל עמו שהיה בחכמה נפלאה כזה, עד שאעפ"י שלא אמר לו שיתוודה, נתלהב כ"כ עד שנשבר לבו מעצמו והיה לו וידוי דברים לפני רבינו ז"ל, ואמר מעתה מבין אני מה שחמי הוא המגיד ז"ל מתפעל ומתפאר לפני תמיד שהוא מקורב להאוצר הטוב ולא הבנתי כוונתו וכעת רואה אני בעצמי, וענה לו רבינו בזה"ל איך בין האוצר פין יראת

שמים, וענה הר' י"א הלא הגמרא אומר אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים, ואחכ"ז אמר לו רבינו ז"ל אפי' אחר קבלת התורה נאמר שובו לכם לאהליכם, והבין הר' י"א שאדמו"ר ז"ל פקד לו שישוב לביתו לחזרה, והתחיל ליטול רשות שקורין גיזייגינין זעך עם רבינו ז"ל והושיט יד ימינו לאדמו"ר ז"ל כדרך העולם, ונטל רבינו ז"ל ידו ואחזו ואמר לר' י"א באחיות ידו אך תקיים ותאדו במשפט ידו שתשפוט את עצמך, ויד ימין זה תפילה אברהם שהוא ימין, הגם שזה קשה עליך כהר אך הר זה קנתה ימינו, ודחק רבינו ז"ל את ימינו בידו בתוקף הר זה ביהמ"ק שזה קודש סתרי תורה וכל זר לא יאכל קודש כי אם מקודשו ומקוראיו לזאת כשתבוא אי"ה לביתך תאמר לחותנך בגיני שהוא ממקוראיו אצלי, והבין הר' י"א שרבינו ז"ל מרמז לו בזה שחותנו יבוא לאדמו"ר ז"ל בקרוב, והניח רבינו ז"ל את ידו ואמר לו עיני בנאמני ארץ עד שגמר הולך בדרך תמים וכו' והתחיל הר' י"א לילך לחוץ ורעדו כל איבריו וכמעט שלא היה יכול לילך מחמת הפחד והיראה שרבינו ז"ל דיבר עמו כסדר, הכלל ביקש הר' י"א מרבינו ז"ל שיטול מאתו הפחד, וכך היה, וכשבא לביתו נתבייש מאוד מפני חותנו בהרטה גמורה ויראה גדולה על מקודם, ואח"כ באיחור איזה שבועות בא המגיד לזלאטיפאלי לרבינו ז"ל על ש"ק, ואמר אז רבינו ז"ל התורה אור הגנוז סי' ט"ו, ואז הבין המגיד מכל מה שסיפר לו חתנו איך שאדמו"ר ז"ל עסק עמו בשיחותיו הק', מזה נתגלה התורה הק' הזאת, ומי שבקי היטב בהתורה הנה יוכל לראות מעט מהשגותיו הק' ומרוה"ק הגדול שממש ידע מחשבות של הבאים לחסות בצלו הק', כי מאז נתקרב ונתקשר הר' י"א הנ"ל לרבינו ז"ל בהתקשרות כ"כ עד שאמר לחותנו המגיד ז"ל איני יודע מי יוכל ללמוד ולהתפלל בדעת הק' קודם שיראה פניו הקדוש והטהור ודיבוריו הק', וכל ימי אעשה תשובה ע"ז שלא הקשבתי לדבריהם מקודם תיכף כשבאתי לביתכם, הגם ששמעתי מכם כ"פ מגדולת קדושתו אך מחמת התמדתי בלימוד בגמפ"ת לא יכולתי להתבטל, וכעת אני רואה שבלי לימודי הק' ושיחותיו הק' אינם מרגישים הן בתורה והן בתפלה שום טעם שיכולים לטעום, וכפי שמובא בסיפמע"ש מהרב ובן יחידו שלא הרגיש בלימודו ובעבודתו טעם וחסר לו תמיד ויעצו לו שיסע להצדיק ויהיה לו שלימות, אך הס"מ מניח א"ע תמיד במניעות עצומות ע"ז לזאת צריכין לבקש מאוד מהשי"ת שנוכה להיות מקושר תמיד להצדיק הזה בכל עבודותינו:

ז'. **סיפור נפלא** ששמעתי מזקני אא"ז ז"ל איך שנתקרב אא"ז שלו הרב המאוה"ג הצדיק הר' אהרן ז"ל לרבינו הק' עוד כשישב ודר במעדוועדיבקי, היינו כפי שהרב הר"א ז"ל היו לו במעדוועדיבקי אחות אמו שהיא דודתו ובעלה שהוא דודו היו מתושבי הבע"ב דעיר, אך כפי שדודו היה מקודם שקבע רבינו ז"ל דירתו בשם במעדוועדיבקי הי' דודו הנ"ל מקורב להצדיק הר' אהריליע טיטעווער שהיה

גדול ומפורסם בעולם, וגם הרב הר' משה קארסיניר אביו של הרב ר' אהרן היה ג"כ מחסידי וממקורביו של הק' הצ' הר' אהריליע טיטיעוויר ז"ל, והיו נוסעים תמיד להר' אהריליע בזמנים קבועים, והרב הר' אהרן ז"ל היה ג"כ נוסע תמיד בצוותא חדא עם אביו ועם דודו להצדיק הר' אהריליע הנ"ל, ואביו ודודו היו זקנים והרב הר' אהרן ז"ל היה אברך אָז, והיה ממלא בכסא הוראה של אביו ז"ל עוד בחיי אביו בקארסין, כי זה הר' אהרן ז"ל אמרו עליו התושבים דעירו בשם בקארסין יפה כח הבן מכ"ח האב, הגם שגם אביו הר' משה ז"ל היה מפורסם בעירו דשם ללמדן מופלג מאוד וחסיד בקדושה ופרישות ובעבודה הק' עד למאוד, ואעפ"כ זה הרב הר' אהרן בנו היה עולה במדריגה יותר עליונה הן בלימוד נגלה בפלפול וחריופות גדול ובפרט בעבודות קדושות בעבודת השי"ת היו רואין מאתו מסירת נפש ממש, הכלל פעם אחת ביקש דודו של הר' אהרן ז"ל את הרב הר' אהרן ע"י מכתב שיבוא למעדועדיבקי על איזה ימים על עסק איזה דין תורה בין שני סותרים בע"ב דעיר מעדועדיבקי מחמת שהיה דודו הנ"ל יודע שהר' אהרן חכם גדול שיוכל לפשר בין הבע"ד את הד"ת שיהיו מפיקים רצון מהפשר שלו, ונסע הר' אהרן ז"ל לשם, וזה היה בחורף סוף חודש טבת, ואדומ"ר ז"ל ישב בדירה הסמוכה לדוד הרב הר"א בהרחק שלשה בתים, ודודתו היתה מתפארת בפני שכינותיה שיבוא ב"א רב גדול אצלה, הגם שהוא עוד רך בשנים, אך שמו נודע בסביבותיו כמו רב זקן בשנים וחכם גדול, ורבינו ז"ל לא ידע עת בואו כלל מקודם לזה, וער"ח שבט לעת מנחה קודם שקיעת החמה בא הרב הר"א לבית דודו מנסיעתו מהקור והכפור והקרח מהשלג מעוטף בגדי חורף, תיכף שלח רבינו משרתו שהיה לו לבית דודו שישלחו לו תיכף האברך הרב ר"א לאדומ"ר ז"ל, והגם ששמע מאדומ"ר ז"ל בעיר קארסין, אך מחמת שהיה מקורב להצה"ג הר' אהריליע ז"ל לא הטא דעתו לידע מעבודת רבינו ז"ל, אך כעת ששלח אחריו רבינו ז"ל ירא לסרב ולאחר, כי דודו שמת מאוד מבואו ורצו שיתחמם מעט מן הקור ושישתה חמין, אך הרב ר"א לא השגיח ע"ז כלל והלך תיכף ומיד לבית אדומ"ר ז"ל, ושם בבית דודו חשבו שיתעכב בבית רבינו שעה מועטת ויבוא לחזרה לבית דודו ומסתמא הכינו בשם עבורו סעודה כפי חשיבתו אצלם ולסוף תיכף כשבא לבית אדומ"ר ז"ל וקיבל שלום מרבינו ז"ל, ורבינו ז"ל תפס את ידו, ולא הניח לו את ידו כמה רגעים ואומר לו ידך קר מאוד, הגם אמת שאתה בא מן הנסיעה שהיה קר, אך אעפ"כ כפי ששמעתי שאתה חכם ורב גדול היה לך להתחכם לחמם הידים, כי עיקר החכמה היא מן הידים, בפרט שמסתמא אתה נסמך מאביך נ"י ששמו משה ויקוים בך כי סמך משה את ידיו עליו, הכלל אצלי תחמם את הידים היינו האמונה כי הכתוב על משה מעיד ויהי ידיו אמונה ואצלי העיקר הוא אמונה, והר' אהרן ז"ל הבין שיש לרבינו ז"ל איזה כוונה בזה אך לא נודע לו עוד הכוונה, ואגב אמר לו אדומ"ר ז"ל שצריכין להתפלל מעריב, ונכנס אדומ"ר ז"ל לחדרו

מיוחד שהיה לו, להתפלל תפלת ערבית, ולהרב ר"א אמר שיתפלל ג"כ מעריב בחדרו הגדול מבית אדומו"ר, ואח"כ ירא הר"א לצאת מבית אדומו"ר עד אחר שיגמור רבינו ז"ל תפילתו ויכנס לחדר הגדול, וכשגמר רבינו ז"ל תפילתו ונכנס למקום שהר"א ישב, אמר לו רבינו ז"ל תאכל אתי סעודת ערב, ואגב שלחו אחריו מבית דודו שממתינין ומצפים שיבוא לארוחות ערב, והרר"א ירא לרבינו ז"ל לזרב ואמר להשליח שא"א לו לילך כעת מבית אדומו"ר ז"ל, ואמר לו רבינו ז"ל כבר נתחמם ידיך וכעת תוכל שוב לקיים נטילת ידים לסעודה, אך תקיים הפסוק וישא אהרן את ידיו ויברכם, וכך עשה הרב ר"א שנטל ידיו כדין ואמר שאו ידיכם קודש ובירך המוציא, ואח"כ אמר לו אדומו"ר ז"ל כעת אתה נקי כפים וכפי שאתה באיצטלא דרבנות בכסא משפט נצרך לך ג"כ בר לבב לנקי כפים, וגנח הרב ר"א גניחה גדולה מקירות לבו ע"ז מאוד איך זוכין לבר לבב אמר לו רבינו ז"ל הלא אצל אהרן נאמר ונשא את משפט בני ישראל על לבו ובוודאי זה הלב בחי' לוחות בחי' כתבם על לוח לבך, אך צריכין מאוד לשמור א"ע שלא יהיה ח"ו חרפה שברה לבי, וזלגו עיניו של הרב ר"א דמעות מחמת שהבין שאדומו"ר ז"ל מתכווין בכל דיבוריו הק' להכניסו לידע איך שיאחו במשפט ידו לישוב על כסא הרבנות כבר לבב, עד שאמר לו אדומו"ר ז"ל יש תיקון לשבירת הלב לקשר את לבו להנקודה השייך ללבו בעת הזאת וגילה לו אז מה שמובא בס' ל"ד בח"א בליקוהר"ן שהצדיק הוא שורש נשמות ישראל והם היינו ישראל ענפים שלו וצדיק מושל, ועיקר הממשלה להאיר ולעורר לב בני ישראל לעבודת השי"ת, וכשאמר לי רבינו ז"ל שהצדיק הוא בחי' מלאפום שפיו שלו מלא מא' המובא בהתורה הזאת נתחרד ונתיירא בפחד גדול כי ממש ראה שאש אוכלה יצא מפיו הקדוש, עד שהרב ר"א קם מהספסל שישב עליו ואמר לרבינו ז"ל בזה"ל אני רואה ומבין אז איר וועט אמאל זיין אגרויסער גוטער יוד בייט איך אייך אז איך זאל זוכה זיין בעוה"ב צי פארשטיין אייעריע שיחות חולין, ומעין זה כבר נדפס בחי' מוהר"ן אך לא נזכר שם מי שאמר זה, וכך אמר לי זקיני הרב נכדו של הרב ר"א ששמע מפיו כמה פעמים שאמר שאם לא היה בא לעוה"ז רק בשביל לילה זאת היה דיי לו, כי כל הלילה הזה עד סמוך לעלות השחר, ממש לא היה יודע אם הוא בזה העולם הגשמי, ואגב רמז לו רבינו ז"ל אז ומקבלין דין מן דין, ואז היה לו לאדומו"ר ז"ל תלמידיו הק' הר' ר' יודל ז"ל והר' ר' שמואל אייזיק ז"ל ועוד כו"כ תלמידים צדיקים, והיה כותב להם מכתבים והם השיבו לו, ולזמנים קבועים היו מתוועדים למקום רבינו ז"ל בעצמו והיו ג' הנקודות ביחד, וכפי שבלילה הזאת גילה הרב ר"א ז"ל את כל אשר תחת לבו לפני אדומו"ר ז"ל כמו ויודי דברים מה שעבר עליו מיום עמדו על דעתו עד בואו לרבינו ז"ל ידע רבינו ז"ל ואמר אח"כ לתלמידיו הק' שהוא יודע שהרב ר"א הלך להחופה שלו ביום חתונתו בכסות נקי מיט אריין העמד ודיי לחכימא, ואח"כ כשנסע הרב ר"א לביתו

ואביו ז"ל היה זקן והיה מקורב להרב הצדיק ר' אהרליע טיטעווער והגיע זמן שהיה הרב ר' משה אביו של הרב ר"א ז"ל לנסוע לרבו והיה דרכו של הרב ר"א ליסע עם אביו, ולא היה לו להרב ר"א חשק ליסע עם אביו, ואביו הבין היטב בבנו ר"א שנשתנה בכל הפרטים בגור מעת בואו מרבינו ז"ל, אך אעפ"כ הפציר לבנו הרב ר"א שיסע ג"כ עמו כי אביו היה בוש לבוא בלעדו, והוכרח לקיים כיבוד אב ונסע ג"כ, וכשבאו לשם ואביו של הרב ר"א נכנס מקודם להצדיק וקיבל שלום מאתו כנהוג ואח"כ נכנס הרב ר"א ג"כ לקבל שלום, ובעת קבלת שלום אמר הרב הצדיק שהיה זקן מופלא בזה"ל וואס בין איך בא דיר אזוי וואלוויל גיוואריין, ענה לו הרב ר"א ז"ל ח"ו ח"ו, אמר לו הצדיק ר' אהרליע בפניך ניכר שטעמת איזה טעם חדש וחזק בעבודתו יתב"ש ספר לי מהיכן טעמת אכ"ז, מסתמא היית אצל איזה מפורסם, הכלל אמר לו שבמעדעוודיווקי היה אצל דודו ושם יושב נכד הבעש"ט והיה רואה רוח"ק של רך בשנים כזה על כל פרט ופרט, ויודע מחשבות של הבאים אליו, והרים הצדיק הזה א"ע מכסאו ואמר בקול רם זה השיג מעת בואו מארץ ישראל, כי גם מקודם א"י היה בעל השגה גדול אך מעת בואו מאה"ק משיג בכל פעם השגות גדולים ביותר וטוב לחסות בצילו הק', והצדיק בירך אותו בברכה זו שיתחזק א"ע בכלים טובים שיוכל לקבל תמיד את האור מאור חדש וקדוש כזה, המחפש בטובו סודות נוראות, כי הצדיק הר' אהרליע ראה פעם אחד את רבינו ז"ל עוד קודם נסיעתו לאה"ק, ולימים מועטים נסתלק הצדיק הזה והרב ר"א כל ימיו היה נותן שבת והודאה להשי"ת שנתגלגל בסיבות נפלאות כאלו וזכה לתיקון נפשו שיתקרב לרבינו ז"ל, ממילא נוכל להבין איך אנחנו צריכין להודות לשמו יתב"ע"ז באלף פעמים אשרינו:

ואח"כ היה הרב ר"א נוסע לרבינו ז"ל גם כשישב בזלאטיפאלי, ואגב הכיר אדומ"ר ז"ל בהרב ר"א שיש לו קול נגינה ע"י לימודו שלמד הרב ר"א בבית רבינו ז"ל גמרא בניגון השייך לגמרא, אמר לו רבינו ז"ל זה קנה חכמה. הקנה מוציא את הקול, וכשקבע רבינו ז"ל ישיבתו בברסליב אחר זלאטיפאלי הבין רבינו ז"ל כפי שמרחק רב מעיר קארסין לברסליב והמחלוקת של הזקן החולק הידוע גבר אז עד מאוד ועיר שפאליע קרוב לעיר קארסין שגר שם הרב ר"א ז"ל ואמר רבינו ז"ל למקורביו כפי שהס"מ מתגבר בהסט"א שלו במחלוקתו יוכל להשיל ספק ברצון של הרב ר"א ח"ו, כי זה כמו בין שיני האריות, שמו ארי ליבוש ויבוש ויכלם לנצח, לזאת מוכרחין להתפלל עבורו שינצל מהארי הדורס וטורף נפשות שראל בפרט גפש יקר כזה, עד שידוע שזה אחד מג' דברים שאמר רבינו ז"ל שהיה משתמש בתפילתו להזכיר זכות אבותיו הק' ע"ז, עד שעשה אדומ"ר התעוררות בין הבע"ב דעיר ברסליב, כי אדומ"ר ז"ל אמר שרוצה הרב כשר איך וויל אכשרין רב, ועזר השי"ת והביאו אותו ואת בני ביתו לברסליב לישב על כסא הרבנות ומקודם שבא הרב ר"א לברסליב נתקרב אא"ז מוהרנ"ת ז"ל, ואמר רבינו ז"ל תדע תלמידי

מעתה תקיים אתה עשה לך רב, לך אני רבך, וכשיביא הרב ר"א יהיה הוא לחבר לך, ויקוים אז וקנה כי הוא יש לו קול נגינה מקנה שלו לך חבר, ויקוים אז וקנה לך כך דייקא יהיה חבר טוב, וכך היה אח"כ כשקבע הרב ר"א דירתו בברסליב וראה איך שרבינו ז"ל עוסק עם מוהרנ"ת ז"ל עם כל שיחותיו והתגלות תורותיו הק' רק כמעט לפני מוהרנ"ת ביחוד כמו רבי עם תלמיד, אז אמר הרב ר"א למוהרנ"ת ז"ל אבקש מכבודכם כפי שרבינו קורא אתכם תלמיד בחי' יהושוע, ור' יהושוע במשנה אימר שהדרך ישר הוא חבר טוב לזאת מבוקשי מכם שתקבלו אותי לחבר ואהיה בטיח לקיים דברי ר' יהושוע בכם לחבר טיב, וכך היה תמיד כל ימי חייהם חברים אהובים והרב ר"א היה קורא למוהרנ"ת חבר מיינער, ואפי' בעת שהספיד הרב ר"א למוהרנ"ת ז"ל היה בוכה בקול גדול וצעק חבר מיינער טייעריר דער גאנציר קאסטין פין לעכט פון דעם רעבין איז בא דיר גיבליבין, הכלל באיחור הזמן כשהיה הרב ר"א תושב בברסליב ובביהכנ"ס דברצליב היו נצרכים על ימי נוראים בעל תפילה והיו באים הבע"ב והגבאים דביהכנ"ס לבקש מאדומ"ר ז"ל שיתן להם מאנשיו המקורבים אליו איזה בעל תפילה כשר וקול נעים, קרא רבינו ז"ל להרב ר"א ואמר לו כפי שאתה מרא דאתרא נצרך לך להתפלל על כל העיר, והעיקר בימי נוראים הקדושים כי בהבעל תפילה התפילה נתקבלה ביותר, וירא לסרב על דברי רבינו ז"ל, ונעשה בשם בביהכנ"ס בעל מוסף, ושחרית היה מתפלל אצל רבינו ז"ל עם אנ"ש, ואדומ"ר ז"ל היה קורא אותו בדרך צחות מיון כשיריר בעל תפילה, וידוע שבאיחור הזמן נתגלגל המעשה שסיפר אדומ"ר ז"ל מבעל תפילה בספימ"ע היה ע"י הרב ר"א ז"ל כמובא במ"א באריכות מזה, וכשאמר רבינו ז"ל בסי' כ"ז בח"א כפי הזדככות חכמתו כן הזדככות קול רנתו נאמר עליו, וכן התורה בסי' ל"ד בח"א כמעט נאמרה על ידו, ומי שיעיין היטב בהתורה ל"ד וכ"ז רציצא ויעיין היטב בהסיפור מהתקרבותו יבין היטב איך שכל תורה ותורה מאדומ"ר נמשכת ע"י נשמות המתקרבים אליו שהם נמשכים משרשו, וגם אפי' לדורות הבאים לאחר הסתלקותו הכין חידושי תורתו כזה השייכים לחדש נשמותינו כפי האדם והמקום והזמן כמובא בליקוהל"כ, בחי' את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, השי"ת יאיר עינינו בתורתו וישמח לבינו אנס"ו :

ח'. פה מבואר איך שמוהרנ"ת ז"ל החזיק למוחלט דברי רבינו ז"ל, כל מה שדיבר אדומ"ר ז"ל בער"ה האחרון באומין על להבא, מענין גודל ר"ה שלו לא דיבר והזהיר רק על אחר הסתלקותו, כי ידוע שרבינו ז"ל היה אז חולה מסוכן ל"ע, והבין בעצמו היטב שקרוב לסופו, וממילא כל מה שיצא מפיו הקדוש והטהור. היו כמו צוואה, וכך שמעתי מזקני הרב מטשעריץ ז"ל שבער"ה האחרון היו מסובין על שולחן אדומ"ר ז"ל כמה וכמה אנשים מכמה עיירות ומקומות רחוקים, אך מוהרנ"ת ז"ל והרב ר' יודל ז"ל ועוד אנשים חשובים מגדולי מקורביו ישבו סמוכים קרובים

אצל רבינו ז"ל יותר משאר המון העם, ואז אמר רבינו ז"ל מה שכבר נדפס בחיי מוהר"ן אצלי העיקר הוא ר"ה וכו', ואח"כ הרים אדומ"ר ז"ל א"ע מכסאו שישב עליה, וענה בקול רם ואמר בזה"ל איך וואלט גיוואלט אז ייעדיר פין מיינע מענטשין פין אוואסיר שטאט ער איז, אז ער וועט קומען אהיים זאל ער מאחין אכרונו, אז ווער סיע גלייבט אין השי"ת זאל פארין אויף ר"ה צוא הצדיק הק' מוהר"ן, וסיים לבסוף, אין איך אלין האב בדיעה זעך אויף הייבין אין אוועק למרחקים, כך שמע זקיני אבי אמי מפי מוהרנ"ת ז"ל, וכך היו עוד כו"כ דיבורים מאדומ"ר ז"ל בער"ה האחרון באומין אשר יקצרו המון יריעות מלהכתב מה שדיבר מגדולות הר"ה שלו וקצת נדפס בחיי מוהר"ן מעט דמעט ממה ששמעתי מפי זקא"א ז"ל מענין זה, וכולם הבינו אחר הסתלקות רבינו ז"ל שאדומ"ר ז"ל כיוון בדיבוריו הק' בער"ה העבר שנצרך שיסעו אפי' כעת על ר"ה לאומין על ציונו הק' כמו בחייו הק', ואפי' זקיני הרב ר' אהרן ז"ל ג"כ דעתו היה כך, אך כפי שהרב ר"א לא היה בערב ר"ה הוזה, כי היה כמו שגגה היוצא מפי השליט בכדי שיהי' כח הבחירה כידוע שהרב ר"א ז"ל נסע ובה לרבינו לאומין על ר"ה האחרון על ר"ה, אך כשהתאונן א"ע וסיפר לפני רבינו ז"ל איך שהבע"ב דביהכנס"ס מצירים אותו שיבוא לחזרה על ר"ה, ורבינו ז"ל לא נטל הבחירה משום אחד מאנשיו המקורבים אליו, רק כל אחד כפי שביטל א"ע וסילק את דעתו נגד דעת אדומ"ר ז"ל ביותר, עמד בנסיון הבחירה ביותר, ולא עבר אפי' מדבר קטן משיחותיו הק' של אדומ"ר ז"ל, וזה היו מוהרנ"ת ז"ל חזק בזה עד מאוד, והר' נפתלי ג"כ מעין זה, כי כך אמר רבינו ז"ל פין מיר וויסין איז מוהרנ"ת ז"ל אין נפתלי אביסעל, וכפי שכח השכחה גדול מאוד בזה העולם, כי ברוב הימים הכל נשכח, וע"ז אמר משה ליהושוע תלמידו כתוב זאת זכרון בספר במלחמות עמלק, וזה ידוע בליקוה"כ שעיקר מלחמות עמלק להעלים שם הצדיק שהוא בחי' משה, עיין בהלכות שבת הלכה ה', לזאת מוהרנ"ת ז"ל שהוא בחי' יהושוע כתב כל אשר שמע מרבינו ז"ל שהוא בחי' משה רבו וחפר ומצא באר מים חיים אפי' משיחות חולין של אדומ"ר ז"ל, כי כך אמר אדומ"ר ז"ל שיכולין לעבור ולמצוא בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ וכיוצא עוד אפי' בנסתר בכתבי האר"י ז"ל כל דבריו הק', ומחמת זה כתב מוהרנ"ת ז"ל כל מה ששמע מפה אדומ"ר ז"ל, אך בחייו הקדושים של אדומ"ר ז"ל עשה עצמו מוהרנ"ת ז"ל לקיים עשה אוניך כאפרכסת לקבל ולשמוע את כל דיבור ודיבור של רבינו ז"ל, וכתב לעצמו לזכרון חוץ מה שכתב אצל רבינו ז"ל תורותיו הק' כמובא, וידוע שאמר לו אדומ"ר ז"ל דוא האסט א חלק אגרויסין אין מין ספרי, וגם אמר אדומ"ר ז"ל איר דארפט אים דאנקין ווען ניט ער וואלט קיין בלעטיל שמות ניט גיבליבין פין מיר, וכל מה שכתב משיחותיו הק' היו אצלו טמיר וסתום בחיי אדומ"ר ז"ל, אך אחר הסתלקותו של רבינו ז"ל התבונן

בעצמו מה יהיה מהאוצר הטוב הזה שיש תחת ידי, הלא נצרך להוציא לאור התעלומות, ובפרט שעוד לא נדפס ליקוטי תנינא שזה עיקר השארותיו הק', ונסכם בדעתו בראשון שהוא צריך לעסוק לדבר עם אלו אנשים שהיו מקורבים בחיי רבינו ז"ל לאדמו"ר ז"ל משיחותיו הק', וכפי שהיה גדול המניעה אצלו ע"ז ג"כ, כי מגוריתו היה בנעמירוב ושם היו מועטין אנ"ש, כי העיקר היו מקורביו של רבינו ז"ל בברסלב ששם ישב רבינו ז"ל שמונה שנים, וגם בעיר טשערין היו כמה מאנ"ש ובטירהוויצי ועוד בכמה מקומות שהם רחוקים מנעמירוב, ונסכם אצלו עכ"פ נצרך לי ליסע לברסליב לאנ"ש לדבר עם מהטוב הנשאר לנו ירושה בחי' תורה צוה לנו משה מורשה, וגם ע"ז הניח הבע"ד עצמו שבני ביתו מנעו אותו מאוד מזה ג"כ הגם שקרוב נעמירוב לברסליב, כי אמרו לו הלא כבר נסתלק אדמו"ר ז"ל ולמה לך כעה ג"כ ליסע לברסליב, אך כפי שעשו בני אדמו"ר ז"ל למוהרנ"ת אפטרופס על עזבון שנשאר מרבינו ז"ל, כי בתו חיה היתה בת י"ב שנים כשנסתלק אדמו"ר ז"ל ונשאר עבורה ש' אדומים שרבינו ז"ל הפריז עבורה בחייו הק' בכדי להשיאה כי דיברו שידוכים עבורה עוד בחיי אדמו"ר כידוע ונכתב בימי מוהרנ"ת, וגם עבור כ"א מבנותיו הקדושים היה צואה כמה שיתנו, וגם תכשיטין שנשאר חפיצים עבור בנותיו הקדושים עוד מאמם בת הרה"ג והצ' הר' אפרים ז"ל, והמעות של העזבון הלז היה מונח בברסלב אצל בעלי בתים חשובים ובטוחים, ומוהרנ"ת ז"ל היה לו כח הרשאה על כל הנשאר אצל הבטוחים הנ"ל, הכלל היה לו למוהרנ"ת ז"ל תירוץ עבור ב"ב שהוא מוכרח ליסע לברסלב לעשות חשבונות עם הבעלי חובות, אך כוונתו היה לעורר את אנ"ש מחדש עם המעיין הנובע של אדמו"ר ז"ל, כי דבריו הקדושים והניראים חיים וקיימים ונאמנים לעד ולנצח נצחים, וכפי שידוע שבית אדמו"ר ז"ל ישב בברסלב נשרף עוד קודם שנסע אדמו"ר ז"ל לקבוע דירתו באומין לא היה לאנ"ש דברסלב מקום קבוע להתפלל ביחד בביהמ"ד מיוחד על ימם, כי מקודם כשישב אדמו"ר ז"ל היה בבית אדמו"ר מקום קבוע שהתפללו שם אנ"ש וממש היה ביהמ"ד בבית אדמו"ר ז"ל, אך מעת שנשרף ביתו של רבינו ז"ל וקבע דירתו באומין לא היה לאנ"ש ביהמ"ד רק רובא דרובא התפללו בביהמ"ד השייך כמעט למתנגדים, הגם שב"ה שכמעט כל התושבים של העיר ברסליב לא פנו עורף ח"ו לחלוק על אדמו"ר ז"ל, והיו נוהגים כבוד גדול לו ואפי' לאנ"ש, אעפ"כ בהצנע היו איזה אנשים שהיפיע עליהם אחר ההסתלקות אדמו"ר ז"ל מהזקן החולק הידוע שנתרחקו מאנ"ש מחמת המחליקת שלו ואעפ"כ היו מתפללים אנ"ש בביהמ"ד שלהם בחורף הזה אחר הסתלקות של רבינו ז"ל, אך כשבא מוהרנ"ת לברסלב היו מוכרח גם לו להתפלל שם בביהמ"ד הזה, אך גם זה היה קשה לו כפי שהורגל להתפלל בהתלהבות ובביהמ"ד הזה לא נשמע אופן כזה, וכפי שבואו לברסלב היה העיקר לדבר ולעורר אנ"ש מתורתיו ומשיחותיו של רבינו ז"ל שהיו עוד סתומים בין אנ"ש בעצמם נצרך לזה ג"כ מקום מסוגל להתאסף יחד כל אנ"ש

לשמוע, כי כ"ז שאדומ"ר ז"ל היה דר בברסלב היה בביתו כמו ביהמ"ד כי היו מתפללים אנשיו שהיו מקורבים ומקושרים לרבינו ז"ל בקשר אמיץ וחזק ורבינו ז"ל שמע לחדרו הפנימי קדושה וברכו וכיוצא מה שצריכין לשמוע, אך אח"כ כשנשרף ביתו של אדומ"ר ג"כ כשהיה השריפה בעיר כידוע ונדפס בחיי מוהר"ן, מזה הוכרחו גם אלו האנשים להתפלל שם בביהמ"ד כנ"ל, ונתן להם מוהרנ"ת עצה לאנ"ש, שתיכף אחר תפילות מעריב כשיצאו כל אנשי ביהמ"ד לביתם או יתאספו יחד כל אנ"ש לשם עם מוהרנ"ת וידברו ויעסקו במה שצריכין מעניניו של אדומ"ר ז"ל, וכך היה פעם אחד ושנים, אך ממתא אחר דיבוריו הקדושים והנוראים נתלהבו כמה מאלו אנ"ש ובבקר התפללו בהתלהבות חדש ובהתעוררות בקולות ובמחאת כפיים באיזה פעם, הכלל התחילו אנשי הבע"ב התושבים דביהמ"ד לחקור ולדרוש מה זה החדשות, שמעת שבא מוהרנ"ת ז"ל נשתנו כמה אנשים בתפילתם בקולות ובמחאות כפיים שקורין פלייסקין ביים דאוויגין אשר מקודם לא ראו ולא שמעו כזאת וסיפרו להם שבליילה מאספם מוהרנ"ת ז"ל לפה ומדבר עמם דיבורים כאלו עד שמלהיב לבם כ"כ, והגם שלא כל הבע"ב דשם היו מתנגדים ע"ז, אך בהצנע היו מאנשי החולק שלא יכלו לסבול אכ"ז, עד שהוכרחו להגבאי דביהמ"ד שיסגרו אחר שיצאו מערבית את הביהמ"ד שלא יוכלו להתקבץ לשם, והיו מניעות רבות גם ע"ז, כי כשמתאספים בביהמ"ד הוא בניקל לכל מי שרוצה לשמוע דיבורים קדושים לילך ולבוא אך לבית יחיד לא כל בית מסוגל לזה להתאסף לשם על כמה שעות בלילה, כי מוהרנ"ת ז"ל היה לבו בוער מאוד וחם לבו בקרבו כ"כ עד שהיו לו דיבורים חמים כגחלי אש מאדומ"ר ז"ל, עד שהיה הזמן כאין אצלו והיה יכול לדבר כמה שעות בלילה, ובבית יחיד יש מניעות ע"ז, לזאת כפי שהיו יכולים לתקן בית רבינו ז"ל הנשרף שיאספו לשם, אך צריכים מעות ע"ז על תקוני, וביקש מכל אחד מאנ"ש שיראו לקבץ ע"ז נדבות כ"א מה שידבנו לבו על תיקון בנין הזה, וכן עשו, ואגב יהיה להם מקום גם להתפלל בשם ביחד בלי מונע להמחאת כפיים ולהתפלל בקולות משום ב"א, כי לא יתערב זר עמהם, ומוהרנ"ת ז"ל בעצמו ג"כ התנדב ע"ז נדבה ההוגנת ונתעכב ע"ז בברסליב עד שהתחילו בתיקון הבנין הזה, ואז נסע לביתו לנעמירוב, הכלל דיבוריו עשו רושם כזה עד שבאיזה שבועות תיקנו בית רבינו ז"ל עד שהיו יכולין להתפלל שם אנ"ש, וזה היה נקרא ברסליבער ביהמ"ד, ומוהרנ"ת ז"ל היה לו לנחת גדול זה בעצמו שהיו להם לאנ"ש מקום מובדל ובפרט שיהי' נקרא ע"ש רבינו, כי כך הי' נקרא דעם רעבינס ביהמ"ד אפי' בימי ילדותי, ומוהרנ"ת ז"ל חידש ע"ז הלכה בהלכות ביהכנ"ס. וממילא מובן שהיה לו שוב מקום לדבר עם אנ"ש כרצונו עצהיו"ט, וכשבא מנעמירוב לא רצה להתאכסן רק בביהמ"ד הזה, הגם שהרב ר"א רצה מאוד שיתאכסן אצלו, אך הבין שמוהרנ"ת ז"ל יש לו כוונה בזה, בראשון מחמת חיבת המקום שרבינו ז"ל עבד שם עבודתו הקדושה כמה שנים, ובפרט שכתב לרבינו ז"ל כמה וכמה תורות הקדושים ונתקדש

שם האוירה, כמיבא בסי' ס"א בליקו"א, בקדושת ארץ ישראל, ועוד טעמים כמוסים, ועביר זה לא הפציר הרב ר"א אותי, ואמר לי רצונו של אדם זה כבודו, ואח"כ התחיל לעסוק ולדבר עם אנ"ש שצריכין להדפיס הליקוטי מוהר"ן ח"ב תניינא, כי בר"ה העבר נאמרה התירה תקעו תוכחה, יכל התניינא היה בכתב, כי החלק א' נדפס עוד בחיי אדומו"ר, אך ח"ב צריכין להוציא להדפיס, וגם ספר המדות עוד לא נדפס, ואיך שהיו לו מס"נ ע"ז כל החורף הזה מעט מבואר בימי מוהרנ"ת, אך ע"י הכיסופין וההשתוקקות שלו עכ"ז עזרו השי"ת שהוציא מכח אל הפועל את ההדפסה הנ"ל:

ואגב כשהגיע סמוך לר"ח שבט בחורף הזה, והיה חשקו מאוד שיסעו עכ"פ עשרה בני אדם על ער"ח שבט עציוה"ק של אדומו"ר ז"ל, כי זה חודש הזה הוא אה"ו מארבעה ראשי שנים, וכפי שאדומו"ר ז"ל אמר אצלי העיקר הוא ר"ה, חפץ להתחיל להתחלה מזה החלק ר"ה, בכדי שיוכל לחזק את אנ"ש שידעו היטב להכין א"ע בכל השנה על ר"ה האמיתי שהוא בחודש תשרי שע"ז הזהיר רבינו ז"ל בער"ה האחרון באזהרה עצומה כמו שידוע, לזאת היה מעורר בבראסליב כמה מאנ"ש ע"ז שיסעו עמו, ואז עיד לא היה מסילת הברזל, ושכר עגלה עם סוסים, והתנה עם הבעה"ג שיהיה שכיר יום אצלו, ועל איזה הדרך שיצווה לו אפי' שלא בדרך שרוב גוסעים ע"ז הדרך לאומי, רק פן יהיה נצרך לו לסבב לאיזה מקום שירצה מוהרנ"ת ז"ל יהיה מוכרח הבעה"ג לציית לו, הגם שיתעכב מחמת זה בהדרך עיד יום או יותר לא יוכל הבעה"ג לעכב מזה, כי היא היה שכיר יום, וכמה שיתעכב יהיה לו שכרו בעד כל יום, והתחלת הגסיעה מברסליב היה בערך פרסה שפירין מאל, אמר מוהרנ"ת ז"ל להבע"ג שיסע על דרך אחר לאיזה כפר סידקוויץ, לא על דרך הייסוף, ולא ידעו כוונות מוהרנ"ת ז"ל בזה שום אחד מהגסיעים ובפרט הבעה"ג, אך היה מוכרח לצייתו, כי כך התנה עמו מקודם, ובאו לכפר הנ"ל לסידקוויץ סמוך למנחה, ובכפר הזה היה גר אחד מקרובי ה"ה החסיד ר' שמיאל אייזיק ז"ל שהיה בחיי רבינו ז"ל בר"ה האחרון באומין אצל אדומו"ר ז"ל על ר"ה, ואמר מוהרנ"ת ז"ל ששם יתפללו מנחה, וכשבאו לאיש הזה וראה כ"ז שמוהרנ"ת ז"ל עם אנ"ש באו לביתו נתפעל מזה ושמח מאוד ע"ז, ושטח תיכף מפה על השלחן הגדול שהיה ידלק נרות כמו בש"ק לכבוד האורחים ובפרט לכבוד מוהרנ"ת ז"ל, והעמיד על השולחן בקבוק יי"ש ויין עם מיני מזונות ומיני מתיקה בשמחה, ואחר מנחה היה עוד אפשרות ליסע ללינת לילה באיזה כפר אחר, ואמר מוהרנ"ת ז"ל בזה"ל מיר האבין דא אשותף אין אונזער מסחר פין דער ירושה וואס אינו גיבליבין נא דארפין מיר מיט אים זעך דעריך ריידין דער פין, אז ער זאל וויסין וואס פאר אראך קייט דער מסחר איז, והבעה"ג הזה ביקש שישבו כולם סביב השולחן בכדי שיטעמו מזה שיש על השלחן שהכין לכבודם, וביני לביני הגיע זמן תפלת ערבית, ואמר מוהרנ"ת ז"ל אסור לקבוע קודם מעריב,

והתפללו שם יחד במנין מעריב, והבעה"ב הנ"ל נתעורר מאוד מאנ"ש ובפרט ממוהרנ"ת ז"ל מהמעריב שהתפללו בהתלהבות ובמחאות כפים שלהם, ועוד לא ידע מה זה שבאו אליו בפתע פתאום, וחשב בעצמו שאם לא יהיה רק זה שיראה וישמע איך שאנ"ש מתפללים מעריב כזה בעת שנוסעים בטלטול הדרך, אשר אפי' בביהמ"ד קבוע במנוחה בביתם אין שומעים תפלה כזה, דיי לפני האורחים ההגונים כאלו, ואחר מעריב הסיבי כולם, והבעה"ב מבקש ממוהרנ"ת ז"ל שיטעמו ממה שהעמיד עוד מקודם על השלחן מאכלים ומשקאות טובים כדרך העולם לכבד אורחים חשובים כאלו ובראשם למוהרנ"ת ז"ל ואמר לו מיהרנ"ת ז"ל לא אוכל עד אם דברתי דברי, והרים א"ע מכסאו שישב עליה, וענה בקול ואמר להבעה"ב הזה, כפי שהיית על הר"ה העבר בחיי רבינו ז"ל עם הקיבוץ הק', ושמענו כמה מתלמידיו הק' מפי רבינו ז"ל בער"ה הזה שרוצה שכל אחד ממקורביו מאיזה מקום שדר שם בקביעות, יכריז שכל מי שרוצה שיהיה איש כשר באמת שקורין א ערליכער יוד, יבוא על ר"ה אצלו לאומין, אין איך אליין האב בדיעה אויף צי הייבין זעך אין אוועק, וכיוצא דיבורים כאלו, ואמר אז אצלי העיקר הוא ר"ה, וואס זאל איך אייך זאגין קיין גרעסירש דער פיץ איז ניטא, וגם בהתורה תקעו סי' ח' בתניינא שנאמר בר"ה האחרון סמוך להסתלקותו כתוב שם בזה"ל וצריך לבקש מאוד מהשי"ת שיזכה להתקרב למנהיג אמיתי כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות, וכיוצא בהתורה סי' ע"ח בתניינא מענין פראסטיק כתוב שם ג"כ בזה"ל ע"כ צריכין לבקש מאוד מהשי"ת לזכות להתקרב להצדיק האמת, וזה היה בשבת נחמו שהיה אז ג"כ חולה מסוכן וידע רבינו ז"ל שישתלק בקרוב, ואעפ"כ הזהיר כ"כ על ר"ה, מובן מזה שכל אלו הדיבורים והאזהרות של אדומ"ר ז"ל היו על אחר הסתלקותו עד ביאת הגואל, כי כך אמר רבינו ז"ל שהערים הבע"ד א"ע והקים מפורסמים של שקר עד שאין אחד יודע היכן משה שרוי היכן אהרן שרוי שהם אמיתיים, לזאת תדע ידידי חבירי שעבור זה באנו לפה שנתקשר יחד בקשר אמיץ וחזק כל ימי חיינו ע"ז הירושה טובה שנשאר לנו, ואמר לאנ"ש הבאים עמו לפה שינגנו אשרינו מה טוב חלקינו ומה יפה ירושתינו כי כל התורה היא ירושה אצלינו כמש"כ מורשה מורשה קהלת יעקב כי זה הבעה"ב שמו היה יעקב, ורקדו הרבה בזה הניגון ואח"כ ישבו יחד סביבות השלחן, והבעה"ב מזג איזה כוס קטן כמו גביע קטן למוהרנ"ת ותקע מוהרנ"ת ז"ל כפו לשתות לחיים להבעה"ב ואמר לו זה יהיה תקיעת כף שלך שתסע כל ימך על ציוה"ק של רבינו ז"ל על ר"ה, שתמנה אתנו בחבורה קדישא בהקיבוץ הק' באומין, והבעה"ב הזה ענה אמן כן יהי רצון, ובימי חורפי נסע נכדו של האיש הזה על ר"ה וסיפר שזקיננו השאיר לאביו בצוואה שיסע על ר"ה עם בניו תמיד, ולנו שם מוהרנ"ת ז"ל עם אנשיו, הכלל בבוקר השכם נסעו משם, וציווה מוהרנ"ת ז"ל לבעה"ג שיסע על דרך דאשיוו שדר שם ה"ה החסיד הר' שמואל אייזיק ז"ל בכדי שידע הר' ש"א שנוסעים על ער"ה שבט, וגם הוא יסע עמם לאומין

על ער"ה הזה, ובאו לדאשיוו בערך אחר חצות היום כמו שעה, ועמדו ממילא לנפש מעט באיוו אכסניא, ובאו לבית ה"ה הר' ש"א ולא יכלו לדבר אתו מחמת שהיה מעוטף בטלית ותפילין ובדביקות עצום, ובני ביתו היו לגמרי בחדר רחוק מחדרו, כמו בית אחר, כי הוא היה מובדל ומרוחק מהם והם אמרו שלא יבלבלו איתו כעת, כי כך דרכו שמקודם נץ החמה הוא מעטף א"ע בטו"ת שם בחדרו המיוחד ויושב ועוסק במה שהוא עוסק הן בתפלה והן בתורה וכיוצא מעוטף בטו"ת שלו עד סמוך לתפילת מנחה, ואז מביאין לו מים חמין קצת עם איזה חתיכה מזונות וחולץ אז את התפילין והטלית וטועם אז, לזאת ימתינו שם עד זה הזמן ואז יהיה שעת הכישר לדבר אתו ומקודם א"א לדבר אתו כלל מחמת הדביקות שלו בהעניינים שהוא עוסק בעבודת השי"ת בתפילה ובתהלים ובהתבודדות, ואמר מוהרנ"ת ז"ל שצריכין שאחד מן הנוסעים ישאר כאן ללינת לילה אצל הר' ש"א ויודיע לו לעת ערב שהיו כאן כל החבורה הנוסעים על ער"ה עם מיהרנ"ת ז"ל ולא רצו לבטלו ולבלבלו, והם נסעו לדרכם בקידש, ולמחר השכם בבקר יזרו א"ע הר' ש"א עם האישי שישאר אצלו, וזקיני הרב ה"ה הר' צבי ארי' ז"ל בן הרב הר' אהרן ז"ל מברסליב היה ג"כ מהנוסעים, והוא היה מבני הנעורים עוד ומהחשובים בן הרב הר' אהרן ז"ל, כי ה"ה הר' ש"א ז"ל היה חבר של הרב ר"א עיד מקידם שנתקרב מוהרנ"ת ז"ל לרבינו הקדוש, הכלל אמר מוהרנ"ת ז"ל לזקיני הרב הר' צ"א שלכבוד הר' ש"א ז"ל טוב שהוא ישאר פה בדאשיב על לינת לילה אצל הר' ש"א, והוא יראה לשכור איזה עגלה על בוקר השכם שיסעו שניהם ישר לאימין, וכך היה שנשאר זקיני הנ"ל בדאשיב ומוהרנ"ת ז"ל נתן לו מעות שיוכל לשכור עגלה עבור שניהם כי ידע היטב שהר' ש"א ז"ל עני מדוכא ויהיה לו מניעה מזה, והרב רצ"א ז"ל נשאר בדאשיב וכשהגיע השעה שהי' נכנס להר' ש"א ואמר לו שמוהרנ"ת ז"ל היה בכאן, היה מתאונן מאוד ע"ז שלא ראה אותו, והקפיד על בני ביתו שלא הודיעו לו שמוהרנ"ת בא למחנהו, ואמר לזקיני הרב הר' צ"א הלא בפני מוהרנ"ת ז"ל מאיר פני אדומור ז"ל. והנה ה"ה הר"ש"א ז"ל לא היו לו רק ב' חדרים הלוקים זמ"ז בפרוודור באמצע, והיה חדר אחד עבור ב"ב ובית תבשיל היה שם שקורין קעך ואח"כ חדר מיוחד עבור הה"ר ש"א שהיה עובד עבודתו יתב"ש שם, ולא היה לו להרב רצ"א מקום ללינת לילה רק בחדר של הר' ש"א, וכשהגיע לתפילת ערבית שלחו להרב רצ"א שילך לביהמ"ד להתפלל שם ולא בחדרו, ואחר מעריב נתעכב הררצ"א שם בביהמ"ד כי הבין שמסתמא הר"ר ש"א מתפלל עיד מעריב ולא רצה לבלבלו, ואח"כ כשסגרו הביהמ"ד ושיער בעצמו שמסתמא גמר הר"ר ש"א תפילתו, וכשבא סמוך להחדר של הר"ר ש"א שמע שאומר השכיבנו בקול איום ונורא כזה אשר נפל עליו פחד ליכנוס לחדרו וגם ירא פן יבלבל איתו והמתין בחוץ כי בחדר של ב"ב לא היה יכול ליכנס ששם עזרת נשים, והקיר והכפור והשלג היה חזק עד למדי כדרך בחו"ל סוף חודש טבת, והוא עומד בחוץ יותר מחצי שעה

עד שהבין שהר"ר ש"א עומד שמו"ע ואז הרהיב עוז בנפשו ונכנס בחשאי בנחת שלא ישמע הר"ר ש"א שלא יבלבלו מתפלתו, והיה שם תנור בית החורף כזה אשר מצד אחוריו היה ארגז כזה אשר בדוחק יכולין לשכב עליו ומצד השני היה הר"ר ש"א שם מקומו תמיד, ומחמת טורח הדרך שהיה להרב רצ"א וגם מה שעמד מבחוץ על הקור יותר מחצי שעה הטה א"ע על הארגז מעט לנוח ועל השלחן של הר"ר ש"א היה דולק קנקן קטן עם חתיכת עץ דק לפתילה עם נפט ממש, לא מה שקורין עכשיו גאז, רק פסולת של זפת, שגם בזכרוני עוד כשהייתי בן חמש שנים היו מדליקין בבית אבי קנקן קטן כזה מחמת עניות. כי מי שהיה משיג ידו לקנות נר של חלב היה דולק נר חלב, אך הר"ר ש"א היה עני וסבל עניות וגם נצרך שידלק כל הלילה לעבודתו, ומחמת כ"ז היה דולק שם קנקן קטן כזה שהאור משלהבת היה דק וקטון מאוד, הכלל הרב רצ"א שומע גניחות שקורין קרעכצין כאלו אשר ממש כלות הנפש אשר משברים את לבו של הרב רצ"א והציץ והסתכל מעט לצד השני וראה איך שה"ה ר' ש"א פורש כפיו וגונח גניחות כאלו בהטיות ובכפיפות כאלה אשר היה מוכרח לצאת לחוץ בחשאי שלא ידפק הדלת שלא יבלבלו, הגם שהר"ר ש"א היה אז בהתפשטות הגשמיות, אעפ"כ חשש הרב רצ"א שלא יבלבלו, וגם בחוץ שמע את הגניחות שלו, ועמד שם בחוץ אצל חדרו והקור חזק מבחוץ וחשב שיעמוד עד שיגמור את השמ"ע, אך מחמת הקור לא יכול לעמוד בחוץ כ"כ והוכרח ליכנס לפנים והטה א"ע עוד הפעם על הארגז הנ"ל, והבין אז הרב רצ"א שזה שאדומ"ר ז"ל אמר בהתורה נ"ה באיזה אופן צריך להיות התפילה הר"ר ש"א מקיים דברי רבינו ז"ל כנכון, ובאותו הלילה לא טעם הרב הר' צ"א טעם שינה, ואיך שעבר עליו מהחצות ומשאר עבודות של הלילה הזה יקצרו המון יריעות מלבאר, אך זקיני הרב מטשערין אמר לי שאביו הר"ר צ"א אמר לו שמאז והלאה איזו אים גיט בקומין קיין מאל זיין דאווינין, כי נזכר תמיד מהלילה שלן אצל הר"ר ש"א ז"ל, ומי שבקי ויודע עבודתו של הר"ר צ"א במסיו"נ עקה"ש ממש בגילגול שלג ובסיגופים וכיוצא, מאז שלן אצל הר"ר ש"א היו רואין שתפס הרבה הדרך של הר"ר ש"א, אך אנ"ש החסידים שהיו בימיו אמרו שאנו צריכים לילך בדרך הממוצע, כי לא כל אפין שווין, ולהיות א"ע עם אזמרה לא בעודי, ואחר הלילה הזה עד שבאו על ער"ח לאומין מה שראה הרב ר' צ"א ז"ל עבודתו והנהגתו בנסיעתם מאת הר"ר ש"א ז"ל יקצרו מלספר, וכשבאו לאומין היה אחר מנחה של הער"ח ועשה שאלת חכמים מאת אנ"ש שהיו שם אם ילך קודם מעריב על ציה"ק, הכלל שמע ברכו מהש"צ שהתפללו אנ"ש והר"ר שמו"א ז"ל הלך עם זקיני הרב הר' צ"א עצה"ק, ואז היה סמך לציוה"ק בית עבור שומר הביה"ק, ואמר הר"ר ש"א להרב רצ"א שהוא יכנס לבית השומר והר"ר שמואל אייזיק נכנס לציה"ק הוא לבדו ונשתתה ונתעכב בשם בערך ב' שעות והקור היה אז חזק עד אין שיעור, והרב רצ"א היה יוצא בכל פעם לבקר מה הוא עוסק בשם,

ובפעם אחת שמע מאתו שאומר רבי איר האט מיר גיהייסין ריידין מיט מייניע איברים אין דער יצה"ר קריכט נאהך צי די איברים רבי ווען וועל איך אים ארויס טרייבן אין גאנצין ואמר זאת בבכיה כזה עד שהרב רצ"א לא היה יכול לעמוד מחמת מרירותו של הר"ר ש"א בבכיתו ע"ז, והלך הוא להקלוז לאנ"ש והר"ר ש"א ז"ל נשאר עציה"ק עד אחר הצות לילה, ואעפ"כ ביום ר"ח למחר כששמע שסיפרו לו איך שמוהרנ"ת ז"ל עסק עם אנ"ש בדיברים קדישים מרבינו ז"ל והשמחה שהיה בעת הסעודה שהיו מסובין שם אמר הר"ר ש"א אני הייתי עציה"ק ומוהרנ"ת ז"ל המשיך את אדומו"ר או על שמחתם להיות אצלם, והתחרט מאוד ע"ז שלא היה בצוותא הדא עם אנ"ש בהשיחת של מיהרנ"ת ז"ל, ואחר ר"ח נסעו כ"א לדרכו. ומוהרנ"ת ז"ל התחיל לעסוק בענין הדפסת לקות"ג: הספר המדות ומזה נכתב ונדפס מעט בימי מיהרנ"ת מי שיעיין שם, ושם בימי מוהרנ"ת מובא גודל טרחתו בהדפסת הספרים הנ"ל בסיבות נפלאות עד שעזרו השי"ת שנדפסו ועד שעזרו השי"ת שקבע דירתו בעיר בראסליב ושם היה מקום מנוחתו עם אנ"ש לדבר ולעסוק בענין הדפסת ספומע"ש ילהדפיס ליקוטי תפילות עד שעשו דפוס בתוך ביתו אודות התפילות, וידוע כמה קיטרוגים וכמה מסירות להממשלה עברו עליו על הדפסת התפילות עד שנאבדו עי"ז כו"כ מהתפילות שהיו בכתב יותר ממד שנשארו ונדפסו כעת, וכן עסק כל ימיו בעבודת השי"ת באופן כזה שישאר בזה העולם החליפות של רבינו ז"ל בחי' בן ותלמיד, וכן החליפות שלו ג"כ להאיר לנו ולהכניס בלבינו ובמייחננו מזיו ונועם מתיקות ועריבות אור הגנוז בספרי אדומו"ר ובשיחותיו הקדושים ז"ל מאדימו"ר, לזאת מיטל עלינו על כא"א מאנ"ש היקרים כל אחד ואחד לפי מצבו ההומרי שלו ולפי מקומו ושעתו וגם לפי דעתו והשגת שכלו לראות לקיים זכרי תורת משה היינו הספרים הקדושים יהיו נגד עינינו תמיד לעיין בהשיחת מוהר"ן ובחי' מוהר"ן ובהלקוטי עצות של רבינו ז"ל, ומי שיש לו יותר זמן מרווח נצרך לו לעשות שיעור ג"כ בליקומוהר"ן ובליקהל"כ ובפרט לומר תפילות, ולקיים קבעת עתים לתורה כמו שפי' רבינו לגזול ולחטוף העת, כי הצדיקים האמיתיים טרחו ייגעו עבורינו להשאיר לנו הנא:חים והנדכאים כמונו בחשכות כזה אורות ועצות לכל אחד שיוכל להיות ולחזק א"ע אפי' בזמנים כאלה, ונקיים וחי בהם חיים ארוכים חיים שיש בהם יראת שמים:

וכפי שבארנו מעט מזעיר גודל הרגשותיו ממוהרנ"ת ז"ל בקדושת והשגותיו של רבינו זל"ה בחיי אדומו"ר ובפרט כפי הנראה מובן שלאחר הסתלקות של רבינו זל"ה חפר ומצא באר מים חיים בכ"פ ביותר ייתר גודל קדושת השגותיו של אדומו"ר זל"ה כי הוא קיים בפשיטות מה שאמר רבינו ז"ל בר"ה האחרון בהתורה תקעו תוכחה סי' ח' ח"ב שזה התורה הוא כמו צוואה של רבינו ז"ל קודם הסתלקותו בחי' אלה הדברים של משה רבינו קודם הסתלקותו ופי' רש"י דברי

תוכחה וכן יעקב אבינו ג"כ כידוע ושם בהתורה הזאת כתוב בזה"ל אבל באמת צריכין להפש ולבקש מאוד מאוד אחר מנהיג אמיתי כזה וצריך לבקש מאוד מהשי"ת שיזכה להתקרב למנהיג אמתי כזה כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות וכו', ואני מדייק תמיד אלו התיבות אבל באמת צריכין שכתוב שם, בשני אופנים, אופן אחד שאמת מחייב לבקש ולחפש צדיק כזה. ואופן ב' הוא כך שצריכין לבקשו באמת לאמיתו שלא יטעה אדם את עצמו, כי שם לקמן מובא מבירור המדמה, ועוד שידוע שהאמת נעשה עדרים עדרים וכ"א חושב בעצמו שהוא כיוון להאמת שמה נמשך שח"ו נתקרב למפורסם של שקר בחי' נביאי שקר המובא בהתורה הנ"ל עיי"ש, אך אפי' באלו שמקורבין להצדיק האמת שהוא בחי' משה אמת ותורתו אמת, צריכין ג"כ באמת לאמיתו לבקש מהשי"ת שיזכהו לילך בדרך עבודתו יתב"ש כמו שכוונות רבינו ז"ל היה לעבוד את השי"ת, שיהיה בקי בהלכה, בראשון בקי ברצוא היינו שלא אדמה שהתפללתי היום בהתלהבות ובדביקות כזה עד שיוכל לטעות בנפשו שבתפילתו השיג והגיע לראות את אדומ"ר ז"ל וכיוצא בזה ואח"כ מתפאר א"ע בזה לפני ב"א אני בחצות שלי רואה את רבינו ז"ל זהו טעות גמור שמטעה א"ע כי אדומ"ר זל"ה בעצמו אמר לתלמידיו הק' והיראים צדיקים ממש מי יוכל להתפאר בעצמו שיוכל לעבוד את ד' אפי' מלאכים שרפים, רק קלאמפירשט דאוונט מען קלאמפירשט לערנט מען, וידוע מה שאמר רבינו ז"ל להרב החסיד הצדיק הר' יודל ז"ל הפסוק לדעת בארץ דרכך, מכש"כ וכש"כ מגושמים כמונו בדורות האלו שכ"א יודע ומרגיש היטב נגעי לבבו, כי ידע איניש בנפשיה, ואעפי"כ אומר אדומ"ר ז"ל בסי' קמ"א אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו, מובן שצריכין לזכות שירגיש, ולא להטעות א"ע כלל שהרגשתי עד שהמשכתי את אדומ"ר אלי, כי הלוואי שנהיה זוכין בעלמא דקשוט להיות קרוב אחר הסתלקותנו חיש ומהר במחיצתו של רבינו ז"ל כי ידוע מעשה מאחד מאנ"ש שהיה מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל המובהקים. והיה איש כשר באמת כמוכן שאלו שהיו מכירים ומקורבים למוהרנ"ת ז"ל היו חסידי ברסליב באמת לא רק במכונה ע"ש המושאל, ולסוף לא עלינו כשנפטר היה נתראה בחלום לנכד אדומ"ר ז"ל כמו"ה הר' אברהם דוב ז"ל בן בתו של רבינו ז"ל בתו אדילע, ובא כמה פעמים בחלומי ויש בזה אריכות לבאר מפני מה בא אליו דייקא, והעיקר שהנפטר היה חייב איזה סכום מעות להר' א"ד ז"ל, והיה נצרך הנפטר הלז למחילה מאת הר' אברהם דוב ז"ל, והר' אברהם דוב ז"ל לא היה יודע מזה שנפטר האיש הזה, כי הר' א"ד ז"ל היה דר בטשערין, וזה שנפטר היה יושב מרחק רב מטשעהרין, ובפעם ראשון ראה אותו שהוא נושא על כתיפיו חבילה גדולה של עצים משא כבידה עד למדי ובפעם השני ראה אותו נושא משא של אבנים גדולים שאין כוח אנושי לסבול עד שאמר לרא"ד שהוא נפטר ואין מרגוע לנפשו שם עד שיהיה לו מחילה על החוב הזה, ורא"ד עשה שאלת חכם מזקיני הרב מטשעהרין ע"ז והשיב לו כהלכה איך יהיה

המתילה, ובערך איזה שבועות אחר המתילה נראה שוב אל הר' אברהם דוב ז"ל בלא משא ואמר להר' א"ד שכעת צריכין להטבילו בנהר דיגור ואח"כ יוכל להתקרב למוהרנ"ה ז"ל, ממילא מובן שע"י מוהרנ"ה ז"ל היה לו תיקון גם מרבינו ז"ל, וצריכין אנו ללמוד קו"ח בן קו"ח מזה שלא בקל ייכל לבוא למדריגה כזה שראה לאדמו"ר ז"ל, אמת שמיבא בזה"ק ומוהרנ"ה ז"ל מביא בהליקת"פ בס"י כ"ב בח"א שנזכה שהצדיקים יתפללו אתנו ברו"ה, זהו בהפילת רבים אצל צדיקים אמתיים כמי שאמרו לי הר' אברהם דיב ז"ל וזקיני הרב מטשעהרין ז"ל בזה"ל דיא מיינסט דוא יאווינסט דער רבי דאווינט דיא ביטט א שיפר, וכן פעם אחד היה הר' פסח ז"ל שהיה ג"כ מאנשים שהיו מכירים ומקורבים את מוהרנ"ה ז"ל והוא היה הגבאי דהקניז שלנו הרים קולי בזה"ל הלא דער רבי איז זעך דא בא אונזער דאווינגן דארפין מיר זעך זייער שימין פאר אים ונעשה אימה ופרד גדול אָז, וכמעט שרוב העולם זלגו עיניהם דמעות מזה, אבל היחיד בעצמו בפרט מי שעוסק במר"מ כל ימיו בחינוי דהאי עלמא לא אפשר לו להתפאר שהוא מדבר עם רבינו ז"ל בלילה, אדרבא מי שאומר בחצות ממש תיקון חצות צריך לקונן ע"ז של הסתלקות והעלמה של הצדיק מאתנו כמו שמיבא בליקוה"כ בברכת הכהן ז"י על הפסוק עיני עיני יורדה מים כי רחק מינו מנחם זהו הצדיק שעליו נאמר זה ינחמינו, משיב נפשי, שע"ז אנו צריכין להתאיגן על שנתרחק מאתנו מנחם נגמ"ה, כי עכ"פ אנחנו צריכין לחפשו ולבקשו בעציתיו הקדישים, וזה יהיה נקרא אצלינו בחי' רואה, וזה ג"כ ידוע שמוהרנ"ה ז"ל אחר הסתלקות של רבינו ז"ל עבר זמן שהיה מתגעגע מאוד לראותו בחלוט עכ"פ והיו לי יסורים גדולים מזה עד שעזרו השי"ת שראה אותנו, ואמר אָז מוהרנ"ה באלהי נאמר אשרי כי שראה פניו בחלוט, שהוא מוהרנ"ה זל"ה היה בחי' היישוב והתלמיד מקבל בעצמי פני רבו כמיבא בדבריו ז"ל, אבל אנן יתמי דיתמי הלוואי שהיינו זוכים לטעים איזה טעם מספריו הק', ואפי' מתלמידי רבינו לא היה להם הבקיות שאמר רבינו ז"ל ברצוא וכן בפרט הבחי' ושוב רק מוהרנ"ה ז"ל כי היה באמת מקיים כל ימיו לאחר הסתלקות של אדמו"ר ז"ל כל דברי אדמו"ר ז"ל בפשיטת גמיר וטרח יגע א"ע בחיבוריו הק' רק להכניס לדורי דורות עצות של רבינו ז"ל בדרך הנמיצע שלא יהרסו יותר מהמדה כמבואר בס"י ע"ב בח"א שגם בהתקרבות להשי"ת יש יצה"ר גדול, ימי שבקי היטב בספריו של מוהרנ"ה ז"ל רואה ומבין היטב איך שמזהיר אותנו ולומד לנו שלא נהרוס יותר מדאי, ובפרט על בקיאות של בחי' ושוב כמעט כל ספריו הק' המה מיוסדים רק ע"ז לידע היטב איך לעביר בזה העולם עם בחי' ושיב, כי אנשים מדורות האחרונים כמונו המה כמעט תמיד בבחי' ושוב, יהוא מלמד איך שנדע להתחזק א"ע בכל אופנים של בחי' ושוב, לכ"א לפי בהי' שיוכל להזק א"ע לכל יפול ח"ו ע"י ושוב שלו, יכל זה היה בונה על יסוד של אדמו"ר ז"ל שרימו לו שהוא בחי' ושוב כי הוא נקודה אחרונה של האלוף כמבואר בס"י ו' בח"א, ועי"ז חיזק א"ע בכל המחלוקת

שהיו עליה, כי היה יודע שצריכין לסבול בזיונות ושפיכות דמים בכל פעם, בכדי שיוכל לקבל ולינק מנקדה העליונה תמיד, ולהאיר גם לנו נפשות גמוכים כאלה שאעפ"כ נדע שגם תלמידי תלמידינו מכונים ג"כ בשם יהושוע היינו שאנחנו אפי' בדורות האחרונים שבאמת יכולים לומר עלינו תלמידי תלמידי מוהרנ"ת ז"ל, ואעפ"כ מובא בליקיה"ל שגם אנחנו מכונים בשם תלמידי חכמים, כי כל מי שמאמין בספרי אדמו"ר ז"ל באמת ולומד אותם לשמור ולעשות ומתגעגע וכוסף תמיד לקיים, נקרא תלמיד שמקורב לחכם האמת כי כל המחובר לטהור טהור, ממילא נוכל להבין היטב שמוהרנ"ת ז"ל שהיה באמת תלמיד אמתי של כל תלמידי אדמו"ר ז"ל, כי אדמו"ר ז"ל סמכו בעצמו בבחי' כי סמך משה, שזה הצדיק האמת שנקרא משה, גם ירדו עליו היינו שמוהרנ"ת ז"ל כתב כל תורתיו של רבינו ז"ל על פי פקידתו, ירדו הכתיבה והסמיכה אחת הוא כמיבא בסי' ס"א בח"א, ומחמת זה היו עלי כל ימי מחלוקת, כי בשני התורות הקדושים הן בסי' ו' קרא את יהושוע והן בסי' ס"א חדי ר"ש מובן שצריכין לעשות תשובה על תשובה תמיד, אך בסי' ו' מבואר בפירוש ובסי' ס"א מביא שם שהמחלוקת על האדם הוא בשביל תשובה עיי"ש, וידוע שאדמו"ר ז"ל אמר אז על מוהרנ"ת ז"ל שמחמת שמתרשל לחדש שאין מאמין בחידושינו בעצמו מחמת זה יש עליו מחלוקת, אך מוהרנ"ת ז"ל עשה בוודאי תמיד תשובה על תשובה כל ימיו והשיב ותירץ כל הקשיות יהמחלוקת כמו שראו ממש עין בעין, שסוף כל סוף הוכרחו לשקוט אפי' בעלי המחלוקת המקורבים להרב החולק הידוע, גם הם ראו כן תמהו על העונש הגדול שהיה להרב החולק בעצמו בסוף עד שעי"ז נשקט ונתבטל מוהרנ"ת ז"ל המחלוקת, כמו ששמעתי מכל משפחתי עוד בימי נעורי ובפרט מהר' נחמן טולטשינר ז"ל שמצווה לידע הסיף איך שמוהרנ"ת ז"ל ניצל לבסוף באופן כזה שנתקיים באמת בור כרה וכו' ולבסוף ויפול בשחת וכו':

והגם שכל הענין הוא אריכות אך מעט מזעיר ארשום מזה הסיף, כי כבר מבואר איך שהיו עליו מסירות כאלה עד שנתפס בתפיסה עשרה ימים, ואח"כ קנסו אותו שאסור לגור בברסלב, רק צריכין לשלחו, והשונאים חשבו שישלחו אותו למרחקים לסיביר, אך השי"ת היה בעוזריו ששלחו אותו לנעמירוב קרוב לברסליב, אך שיהיה בנעמירוב תחת יד הממשלה, היינו שאסור לו לזוז משם בלתי רשותם לא לנסוע אפילו לברסליב ובפרט למקום רחוק עד שיצא המשפט שעליו לאור, כי זה שיצא מבית האסורים היה רק לפי שעה, אך המשפט לא נגמר, וזה היה ממש כמו חבוש בתפיסה, כי אנ"י נתנו עבירו להשר של ברסליב שעכ"פ ישב בנעמירוב בביתו לא בהתפיסה, יעבור זה נתנו זאלאג ב' אלפים ר"כ עד שיהיה נגמר דינו בקאמיניץ ששם היה גיבערניע, והגאבינאטיר היה שם, וידוע שיצא מבית האסורים, וגירושו לנעמירוב היו בחודש מנחם אב, וכפי שהגיע הזמן סמוך לר"ה, והוא א"א לזוז מביתו בלי רשיון מהממשלה, שלא יתנו לו הממשלה רשיון בברסליב, ואז

אמר שאפי' שיהיה הדרך בחרבות ובסכינים היה מתגלגל עצמו עליהם לבוא על ר"ה, אך בלא רשיון מהממשלה אסור לנסוע כי בניקל יכולין להכשיל בחילול ש"ק ולבלי להניח טלית ותפילין על ידם, הכלל מסתמא היה בוכה להשי"ת ע"ז הרבה מאוד בתפלתו ע"ז שרוצה ליסע לאומין על ר"ה ואין לו שום מבוא לזה וא"א לצייר במיחו, ולא היה יכול לצייר בדעתי שלא יהיה על ר"ה עם הקיבוץ הק' באומין עצה"ק של רבינו ז"ל, ומסתמא היה לו מזה שברון לב עד מאוד, ושפך לבי לפני השי"ת הרבה, ילב נשבר א' לא הבוזה, ואנ"ש מבראסליב הבינו מעצמם את השברון לב שלו מזה, הכלל כפי שאז באותי הזמן היו בהמקום שנותנים רשיון גם ב' יהודים לשרים נכבדים שם בהמשרד וגם התנימהם היו נצרך לרשיון הפרישפארט, ואך בש"ק לא היו תולכים להמשרד וחתמו רק השרים מהשרים שלהם מהעכו"ם, והשרים האלו לא ידעו לקרות היטב אפילו כתבם שלהם, רק ידעו לחתום חתימת שמונתם לבד, מה עשה אחד מהשרים הנ"ל של יהודים, הוא לקח ביום שיש בעש"ק בלנק ורשם שם שמו של מוהרנ"ת ז"ל והניח אותי בין הבלנקין אחרים שבש"ק לא יהיו היהודים בשם בהמשרד, והעכו"ם השרים דשם יחתמו שאר הבלנקין שיש שם וחתמו גם זה הבלנק של מוהרנ"ת ז"ל, כי הם לא ישימו לבם להבחין מה לחתום ומה שלא לחתום, כי מכינים להם הבלנקין מעש"ק יחס מניחים החותם שלהם בש"ק, וכך היה שחתמו גם הבלנק של מוהרנ"ת ז"ל כי לא ידעו כלל מזה, יכפי שהשרים היהודים ידעו שבאם יהיה מונח שם על יום א' הבלנק הלז במשרדו ישגירו הידעים לקרות וירא שגם זה הבלנק נחתם ויקרע אותה, לזאת במצוש"ק זה הלכו השרים היהודים האלו למשרד וחפשו הבלנקין שחתמו היום ומצאו שגם זה הבלנק של מוהרנ"ת ז"ל נחתם, ונטלו תיכף את הבלנק הזה, כי שם נחתמו כמה בלאנקין ולא יהיה ניכר כ"כ שחסר אחד, ור' נחמן טלשיניר ז"ל היה בכיוון משום זה על ש"ק זה בברסליב, ותיכף מסרו לו את הרשיון הפ"פ הזה והלך ברגליו לנעמירוב למסור לו את הפ"פ, ובוודאי מוהרנ"ת ז"ל נתמלא שמחה מזה שיש לו פ"פ, אך אעפ"כ ידע היטיב שהחולקים עליו ידרשו אחריו לארוב אם יסע, אך נצרך לו ליסע תיכף מנעמירוב בהצנע בלילה שלא יראה שום ב"א שנסע, וכשיעזריהו השי"ת שיבוא לאומין אזי אפי' כשיודע שנסע מסתמא יחרישו בימי אלול סליחות ר"ה ימי נוראים מי לא יירא מהשי"ת, יב"ה שעזרי השי"ת ובא לאומין על ש"ק קודם הסליחות, ישם בנעמירוב לא ידעו שנסע עד ש"ק שקודם הסליחות ותיכף אחר ש"ק כשראו החולקים שאיננו בביתו הבינו שמסתמא נסע על ר"ה לאומין, ונסע אחד מהחולקים לברסליב והודיע להממשלה מזה שנסע לאומין אעפ"י שאסור לו לזוז מביתו ובוודאי חרה אפם ע"ז, והגארינטשיר שהוא ראש השרים מהממשלה שלח רוכבי הסוסים שקורין שטאפעטין לאומין עם מכתב להפקיד והשר דאומין שכפי שברח אחד מעיר נעמירוב איש שטערינהארץ שהוא תחת רשות הממשלה מחמת שיש עליו משפטים ואסור לו לזוז מביתו, ולסוף נסע בלתי רשותם

לזאת יראה לדרוש אחריו באומין ויחזירו אותו לחזרה ע"י הרוכבי הפרשים האלו לבראצליב לשפוט אותו גם ע"ז חוץ מן המשפטים שיש עליו מקודם, והרוכבים הרצים באו לאומין ליל זכור ברית ער"ה ומסרו המכתב להשר דממשלה באומין, והשר הבין שמסתמא ימצאו אותו בהקלויז שלנו כי גם השרים דעיר אומין ידעו שמתקבצין המיד על ר"ה להצדיק ז"ל, ושלח הרצים הנ"ל להקלויז שלנו שיביאו אותו להפקיד על דרישה ממוהרנ"ת ע"ז שנסע בלי רשיון, והרוכבים הנ"ל באו עם סוסים שלהם ועם כלי זיין שלהם כדרך החיילים להקלויז ושאלו איה פה האיש שטעהרינהארץ, ומוהרנ"ת ז"ל היה אָז עציוה"ק, וייראו אנ"ש לשקר ואמרו להם שהוא עציוה"ק, וביקשו אנ"ש אותם שימתינו עד שיבוא מהציוה"ק, והרצים לא שמעו לאנ"ש, רק שמעו הצעקות והבכיות מאנשים רבים מהציוה"ק כידוע שער"ה היו כמה מאות אנשים עציוה"ק, והיו צועקים בקולות עד ששמעו מרחוק הבכיות והקולות, ובאו הרוכבים סמיך לציוה"ק וקראו למוהרנ"ת שילך אתם להפקיד על דרישה, ואיך שהלך מוהרנ"ת ז"ל הדרך הזה אתם נוכל להבין הבזיונות שראו המתנגדים מהעיר שמוליכין אותו הרוכבים, הגם שרבים מאנ"ש הלכו ג"כ, אך הפוחזים והמתנגדים מהעיר צעקו מרחוק ברסליבר, והגם שייראו המתנגדים לגשת לקרוב מחמת פחד החיילים הרצים אעפ"כ היה להם נקמה גדולה מזה, ומוהרנ"ת ז"ל אמר אז לאנ"ש שהלכו סמוך לו, תכוונו שזה הוא כוונות אלול בפשיטות שישמע בזיונו, וידום וישתוק, והובילו אותו, ובתוך כך היו לנו ידידים בעיר עשירים ג' ששם היו ממכירי וממקורבי הפקידים והשרים הנ"ל, וכששמעו שמוליכין אותו להשרים הקדימו א"ע בזריזות והלכו להשרים בכדי שיראו וישמעו מה ששייב להם על שאלותם, הכלל הביאו אותו להשרים ושאלו אותו בזה"ל כפי שרואין פניך ביסטי איין ערליכער פרום ווייסטו אָז דינא דמלכותא איז אָדין אין דוא טארסט ניט פאַרין אָן רשיון, ולקח מוהרנ"ת את הפוישפארט שהיה לו והראה להם, ונבהלו מאוד מזה, כי ע"פ חק כשיש לו פ"פ מותר לו ליסע, וראו תיכף שהצדק אתו, אך אעפ"כ אמרו שהם צריכין לשלחו לברסליב כמו שכתבו להם משם, עם שמירה כמו ששומרין איזה גנב ושאר תפוס, והם ידרשו מברסליב מהשרים מפני מה מגיע לו, הלא יש לו רשיון, והזמן היה שתיכף ישלחו אותו עם הרוכבים, אך הוא ילך רגלי כמו שאר גנבים עם שמירה עם אנשי חיל, ונצרך להם להתעכב בדרך הלכום ג' ימים, ויהיה אָז צום גדלי, מה עשו אלו ג' נכבדי ונגידי העיר, נתנו משכון עבורו סכום רב כספים, שבאם שלא יבוא לשם עד ששה ימים, יהיו המעות שנתנו להשרים נחלט להממשלה, ומחמת שהיו חשובים אצלם עשירים קרובים להשרים פעלו אצלם א"ז, וב"ה נשאר בנס על ר"ה, ותיכף אחר ר"ה שלחו אותו השרים לברסליב, ונתנו לו רשות שיסע ולא לילך רגלי, אך כשיבוא לאיזה מקום בדרך ללון הוא מוכרח ללון בבית הסיהר כמו כל האסירים, וידוע לאנ"ש מה שהיה לו בלאדיזשין בהתפיסה יסורים קשים, ומבואר קצת מזה בספר עלים לתרופה עיי"ש, עד שבא

לברסליב ומשם לנעמירוב, וכמה פעמים היה לו למשיב נפשו זה הר"ה יותר משאר ר"ה אחרים:

וכשנודע להחולק שלו, שהיה באומין על ר"ה, והיו לו פ"פ ולא הבין באיזה אופן נתנו לו, והמקורבין של החולק חרקו שינם מאוד ע"ז ומסרו את הפקידים העכו"ם והם חשבו שגם היהודים חתומים ע"ז ויהיה להם עונש גדול ע"ז, אך כשנתוודע להם שהיהודים לא נחתמים ע"ז הפ"פ חרה להם עוד יותר, כי הבינו שעשו בחכמה שלא יהיה עליהם אשמה בזה, ובין כך ובין כך עבר יום הקדוש צום כפור והגיע יו"ט סוכות, ובחמה"ס נסעו חשודיו היינו חסידיו מקורבים וסמוכים אל החולק לעירו סאו"ה, והבעירו את חמתו של רבם היינו ריבם, כי במוחין של חוץ נעשה מרבי ריב כמובא בסי' מ"ח בלקוח"א, ונסכסם שם שהוא בעצמו מוכרח ליסע תיכף אחר סוכות לקאמיניץ, כפי שהיו רואין שגם למוהרנ"ת ז"ל יש אוהבים נאמנים מבעב"ת חשובים וכשירים אנשי מעשה הן בברסליב, ואפי' בנעמירוב היו ג"כ אנשים כשרים שהיו רואין שמעלילים על מוהרנ"ת ז"ל עלילות שקרים על לא דבר, וראו שאעפי"כ היה על ר"ה באומין שלא עלה על דעתם איך נעשה זאת ומחמת זה אין שום עצה עליו רק שיראו שיגרשו אותו וישלחו אותו למרחקים לטיביר עד שלא יהיה למוהרנ"ת ז"ל שום עשיה ועסק עם אנ"ש המקורבים לרבינו ולמוהרנ"ת ז"ל ממקומות רחוקים כאלה ובוזה יהיה נשכח ח"ו כל עניני חסידות ברסליב, כי לא יהיה להם לאנ"ש למי לפנות, כי מוהרנ"ת ז"ל היה עוסק תמיד להליב לב אנ"ש הן להדפיס ספרי רבינו ז"ל ולכתוב ספריו היינו התפלות והלקוטה"ל הק', והחולק הריב הלז היה יודע היטב מכ"ז, כי סיפרו לו אנשי חשודיו היינו חסידיו, איך שבאים למוהרנ"ת ז"ל על שבתים ועל חנוכה ועל חג השבועות מעיירות אנשים יריאים וזקנים לומדים לשמוע דיבוריו שהם בנוים על יסוד צדיק קדוש ונורא כזה שהם ממש תורה מן השמים מנמ"ת, ובפרט ששמע שכל אחד ואחד מהנקבצים אליו נתלהבו ונתחממו ביראת שמים כ"כ עד אין לשער, ומזה היה לו להחולק חלישות דעת גדול, כי הוא מפורסם ואך כל מי שבא אליו היו רק על גשמיות היינו מו"מ ועסקי מסחר לשאול אותו אם יעסוק במסחר זה או במסחר אחר, עם שותף זה או בשותף אחר, וסיפרו לו ג"כ מהדיבורים שמוהרנ"ת ז"ל כשבאו לפניו לשאול מעניני עסקי מו"מ איזה עיצה, השיב להם מה אומר לכם, עצה מזה העולם העובר איני יודע כלל, כי להשיג העוה"ז צריכין לידע מה שנאמר בהתוה"ק כי הוא הנותן לך כ"ח לעשות חיל והתרגום על תיבת כ"ח מתרגם עיטא שזה עצה, אך עצה על עבודת השי"ת יש לנו ב"ה עצות גפלאות ונוראות וקדושות מרבינו ז"ל לכאו"א לפי בחינתו מקטן ועד גדול, וזה שידע מכ"ז היו לקוץ ולמכאוב לו, אך אעפי"כ אם לא היו מתרחרי ריב דוברי לה"ר באים לו בכל פעם בלשה"ר אחר, לא היה כ"כ הקצף פועל במעשה למסור מסירות כאלה, אך ידוע שברית כרותה ללשה"ר מגדולי ישראל הקדמונים משאול המעה"ש וכיוצא, ומסתמא ידוע

מכבר לאנ"ש עוד מקודם מענין האתרוג בלי פיטום, ועוד מכמה ענינים שהיו ע"י משה חנינעס הנהפך לשמה, עד שנשאר ההסכם שהוא בעצמו יסע על ש"ק לקאמיניץ ששם היה יושב וגר אחד ממקורביו עד למאוד עשיר גדול מהעיר, והוא חשוב וסמוך להגיבינאטור שהיה יושב בקאמיניץ כל שם היה הגיבערניע של כל המחוז סביב, ובראסליב ונעמירוב היו שייכים ג"כ לקאמיניץ, שהמשפטים גדולים היו נגמרים שם ע"י הגיבינאטיר, וכשהוא יבוא לשם אל הגביר הנ"ל ששמו היה מפורסם הר' אהרן משה מעשירים קרובים להממשלה, והחולק ישבות בבית העשיר הלז פ' בראשית, ומסתמא יבואו ויתקבצו לבית הגביר לסעודת הערב של ש"ק לשלחנו נכבדי העיר, לכבודו ולכבוד הגביר, והוא יאמר שלום עליכם בניגון של חן של שקר, והזמן של ש"ק הוא לכ"א שיתמהמה, כי יש חירות לכא"א לשהות עצמו שם עד שיגמור השלחן של סעודה, ומסתמא יאמר איזה תורה, ומחמת זה יוכל לפעול ע"י השבת הזו כל מה שירצה מהגביר ומשאר אנשים, אודות זה הענין של מוהרנ"ת ז"ל שיראו לפעול אצל האדון הגיבינאטיר בעצמו שיגרשו וישלחו אותו עוד יותר רחוק מסיביר, כי הוא נגד המלוכה, שאומר שאין צריכין לעסוק בשום מלאכה ובשום משא ומתן בעוה"ז, ובפרט עול מלכות אסור לקבל על עצמו, כי כך היה המסירה על מוהרנ"ת ז"ל שאוסף ומקבץ אגודות תמיד שרק יעסקו בעבודת השי"ת ולקבל ע"ע עול תורה ולפרוק עול מלכות, וזה היה עצתו ומחשבתו שבשביל זה הוא מוכרח ליסע בעצמו לקאמיניץ, אך בו נתקיים רבות מחשבות בלב איש אבל עצת ד' היא תקום, וממש ראו בעינים כורה שחת בה יפול, היינו **מעשה שהיה כך היה**, שחל אז אסרו חג סוכות יום ד', ונסע מביתו החולק הזה בוקר יום ד' הזה עם סוסים מהפאסט, כי אז עוד לא היו מסילת הברזל שקורין באן, והסוסים מהבי דואר המה מריצים ביותר משאר סוסים במהירות גדול, כדי שיוכל לבוא לקאמיניץ על ש"ק, ויוציא לפועל מחשבותיו, והדרך לקאמיניץ מוכרחין ליסע דרך נעמירוב, ובאותו אסרו חג באו למוהרנ"ת ז"ל ג' אנ"ש המקורבין ודבוקים מאוד למוהרנ"ת ז"ל, על ש"ק פ' בראשית לנעמירוב, היינו שם האחד היה החסיד הותיק הר"ר נחמן פעסחלס הכהן, והשני היה החסיד המשמש למוהרנ"ת הר' נחמן טלטשיניר הלוי, והג' היה החסיד הר' נחמן בנו של ר' יהודא ליב ישראל שהיה מגדולי אנ"ש דברסליב, והם שמעו עוד בברסליב שהחודף הנ"ל נוסע לקאמיניץ, וכשבאו לנעמירוב ולערב יום ה' הלכו לביהמ"ד להתפלל מנחה ומעריב, ושמעו שם קול שמכינים א"ע כמה אנשים על יום מחר יום ה' לצאת לקראתו לכבודו, כי היה להם ידיעה שיבוא על יום ה' לנעמירוב, ואנשי העיר חשבו שישבות בנעמירוב ש"ק, כי הם לא ידעו שיסע מנעמירוב תיכף הלאה, והכינו עבורו אכסניא עם פרסום רב, ואנשי שלומינו שבאו למוהרנ"ת ז"ל על ש"ק היו להם ע"ג ויסורים גדולים מזה החלישות דעת של מוהרנ"ת ז"ל שיהיה לו, כי מסתמא החולק ידבר בפני המון עם סרה מהחרון אף שיש לו עליו, אך המנהג עולמו בחסד עשה חסד שהיה

בנעמירוב יום ה', וביקשו המתנגדים מאתו ע"ז, והשיב להם שכשישוב לחזרה ויגמור את מה שנסע עבור זה, אז ישבות בנחת אצלם ש"ק, אך עילת כל העילות: סיבת כל הסיבות סיבב אז ברחמי המריבים שנתקיים בהרודף הזה הכתוב דרך רשעים כאפילה וגו', היינו כפי שלושה אלו שבאו על ש"ק למוהרנ"ת ז"ל שמעו עת הצהרים יום ה' הנ"ל, שהיה השונא בעיר ונסע תיכף משם, הבינו היטב שמחמת שרוצה לישבת העיקר בקאמיניץ כדי שיוכל אחר ש"ק לפעול מחשבתו הרעה ע"י נכבדי העיר שיהיו על שלחנו בליל ש"ק ובסעודת ש"ק שחרית וידרוש להם דרוש כזה שילבש א"ע שמצווה גדולה לשלח ולגרש את מוהרנ"ת ז"ל, כי היצה"ר מתלבש א"ע במצוות בחי' ופישעים יכשלו בהם, ובפרט שסמך א"ע בזה העיקר על ר' אהרן משה שהוא החשוד שקורין חסיד שלו, ויש לו יד וחשיבות אצל שרים דעיר, והעיקר אצל הגאבניאטיר שהוא ראש מהממשלה דעיר קאמיניץ, וכשהוא יחתום א"ע ע"ז שישלחו אותו מעבר לים למרחקים יתבטל כל עניניו וכל עסקיו של מוהרנ"ת ז"ל שעוסק רק לגלות תמיד באורים ופירושים של רבינו ז"ל, ובפרט חריקת שיניים של התפילות, לא דיי לו שכותבם אלא עוד מדפיסם ועושה דפוס בביתו, כי היה יודע מזה היטב כל הפרטים ע"י מדברי לשה"ר אליו, וזה היה ממש קנאת המלאכים שלא יתגלה קדושת וגדולת השארת הארת נוראות של אדמו"ר ז"ל בעוה"ז ח"ו, אך אז נתקיים למוהרנ"ת ז"ל הפסוק דרך הנשר דא רוחא שהוא הצדיק בחי' איש אשר רוח א' בו. ויודע להלוך נגד רוחא של כאו"א הוא עושה דרך בשמים, היינו שהחולק נסע מנעמירוב עת הצהרים יום ה' ומוהרנ"ת לא ידע כלל מזה שהחולק נוסע לקאמיניץ, וגם לא ידע שהיה היום בנעמירוב, כי אנ"ש שבאי אליו לא רצו לצערו, וידעו מכ"ז והיו להם ע"ג ויסורין, אך מיהרנ"ת ז"ל הכיר בהם שיש אצלם חדשות, ואחר שבאו מביהמ"ד אחר מעריב של אור ליום ו' עש"ק שדרכו של מוהרנ"ת ז"ל היה שהלילה של אור ליום ו' היה גיעור כל הלילה וישב אתם ודיבר אתם ואמר להם הריני מכיר שיש לכם איזה חדשות ספרו נא לי ג"כ, והגם שלא רצו לצערו, אך הבינו מאתו שמזלו חזא ויודע ומרגיש איזה רמזים עם רוה"ק שלו מהרודף, יהוכרחו לספר לו מכל וכל, איך שהיו שומעים עוד בברסליב שהוא נוסע לקאמיניץ על ש"ק פ' בראשית אודות המחלוקת, והיים היה בנעמירוב ובקשו אותו נכבדי העיר שישבות פה ואמר שנחוץ לו מאוד לבוא לקאמיניץ על שבת זה, ונשתומם מוהרנ"ת ז"ל רגעים אחדים, ואח"כ ענה ואמר להם שלא יהיה על ש"ק בקאמיניץ, ותיכף פקד עליהם שיזמרו לי איזה ניגון שנתחדש באותו ר"ה באומין, כי כך היה תמיד שבר"ה באומין מאנ"ש שהיו באין מכמה מקומות מעירית שונות, והיו מביאין ניגון חדש, זה מעיר זה, וכן זה מעיר שאינו שלו הביא ניגון חדש לעירי, ובברסלב אנ"ש שהיו באומין על ר"ה הזה, הביאו ניגון כזה שמזמרין אותו בשפת הזשירגאן ובשפת רוסיא שזה לשונותיהם, וכך היה הניגון בל"א, אז מיע עסט דארף מען יודיש, אז מיע גייט גייט מען יודיש, אז מיע פאָרט פאָרט מען יודיש,

ולסוף גמרו את הניגון, איי יודיש יודיש, כך היה בזשירגאן הניגון הזה, ואח"כ בלשונותיהם התיבה יודיש הוא נוסע, למשל כששואלין לנכרי שנוסע לאיזה מקום, ושואלין אותו לאיזה מקום אתה נוסע אומרים לו כדא יודיש, כי התיבה פארין בלשונותיהם הוא יודיש, והיו מזמרין לפני מוהרנ"ת זל"ה זה הניגון, כדא יודעש, ניפרא יודעש, דאס איז, וויהין פארסטי, נישט פאר פארין, ומהרנ"ת ז"ל היה כופל ומשלש אז מיע פארט פארט מען יודיש, איי כדא יודעש, ניפרא יודעש, דאס הייסט אין אינזער לשון וויהין פארסטי וועסט ניט פאר פארין, ואמר להם אתם שאסא כהן לוי ישראל, כי הר' נחמן פעסיחליט היה כהן, ור' נחמן טולטשיניר היה לוי, והר' נחמן בר' יהודא ליב הוא ישראל, וזה כליי שלימה, והרודף יהיה כלי נשברה, ער וועט ניט פאר פארין לקאמיניץ על ש"ק; וכך היה כי כשנסע החולק מנעמירוב אחר חצות היום ביום ה' היה אצלו החשבון כדרך הנוסעים תמיד מנעמירוב לקאמיניץ שיבוא לשם קודם חצות היום של יום ו' עש"ק, וסיבב השי"ת שהיה הגשם שוטף בזמן הזה שהיו מזמרין אלו אנשים עם מוהרנ"ת ז"ל, פה בנעמירוב לא היה שום גשם, והרודף היה נוסע בלילה זו כמעט כל הלילה בכדי שיגיע לשם קודם חצות של עש"ק, ולסוף מחמת גשמים שירדו מאוד מחצות לילה הגיע לאיזה מקום בבוקר יום ו' עש"ק רחוק מקאמיניץ עשרה פרסאות שקורין מאל, ואעפי"כ אם היו יכולין להשיג סוסים מהבי דואר כמו שרצה היה אפשר לו ביכולת לבוא לקאמיניץ באיחור ממה שחשב עכ"פ קודם הדלקת נרות של ש"ק ב' שעות, אך מחמת שלא היו במקום הזה להחליף הסוסים, והיה מוכרח לנסוע עם הסוסים שמקודם, ובתוך כך הגשם יורד עד שהיה בערך ב' שעות קודם השקיעה, ובא אז לאיזה מקום עיר קטנה, והיו משם לקאמיניץ עוד מרחק ח"י ווערסט, והדרך היה מקולקל מחמת הגשמים שירדו מקודם, ושיער בדעתו שיוכל לבוא לקאמיניץ בין השמשות, והוכרח להשאר שם על ש"ק, הגם שעיקר מחשבתו בנסיעתו היה רק שישבות בקאמיניץ, אך נתקיים ד' הפיר עצת וכו' :

- **ואגב** באותו העיר היה תושב אחד, שהיו סביבותיה מכמה מקומות, היו יודעים ומכירים באותו התושב הנ"ל שהוא מסור ר"ל, היינו הגם שהולך לביהמ"ד עם טלית ותפילין, ולמראית עין הוא נראה שהולך בדרך היהדות, אך היו כמה וכמה מעשיות שידעו היטב בבירור גמור שהוא הולך להממשלה ומודיע להם שאצל זה נמצא ילדים שיקחו אותם לאנשי חיל, כמו שהיה בשנים הקדמונים שהיו חוטפין ילדים מבן עשר שנים, והיו מעבירים אותם מדת ישראל, והעכו"ם היו מגדלין אותם בביתם ואח"כ היו לבני חיל להממשלה, וזה המסור המסיר להממשלה כמה ילדים מכמה מקומות, ועוד המסיר ממון ישראל כ"פ להנכרים, הכלל דיינים ורבנים גדולים החליטו ע"פ דתה"ק שמגיע לו מורידין, היינו להעבירו מן העוה"ז לשרפו או להשליך אותו לאיזה ים מן הימים שיהא נטבע שם, אך הרבנים בקשו שעל פסק דין שלהם שכתבו זאת, יחתום א"ע גדול אחד ממפורסמי הדור באותו הזמן,

והחולק היה מפורסם באותו הגבול של קאמיניץ לגדול, ואנשי העיר הזאת שמחו מאוד שנודמן להם גדול כזה על ש"ק, ובמוצש"ק הזה היה בדעתו שתיכף יסע לאור הבוקר הלאה לקאמיניץ, אך הבע"ב דעיר הזאת עשו מלזה מלכה ונתאספו כולם לאכסניא של הגדול, והציעו לפניו הכתב והפסק דין מהרבנים ובקשו מאתו שיחתום א"ע ע"ז הכתב בכדי שיעשו ויקיימו הפסק דין של המסור הזה, והגם שעפ"י הממשלה אסור לעשות דין מיתה כ"א בדיניהם, וכן מובן בחו"מ שבחור"ל אינן סמוכים לדיני נפשות, אעפ"כ כפי שכבר נגמר הדין הפצירו אותו, והוא לא רצה ולא רצה, וכך שמעתי ניט גיוואלט ניט גיוואלט ואעפ"כ כשנתנו לו סכום רב חתם א"ע על הפסק דין, ועכבו אותו יום א' הזה עד שיגמרו את הדבר, ומה עשו, כך היה כפי שדיה שם בעיר מרחץ שיש שם תנור גדול מבחיץ, גדול כזה שיוכל לשם לכנוס קומת אדם, וקראו לבעל המרחץ להגדול החולק שהוא יאמר לו להבעיר התנור הזה באופן כזה שיוכלו להשליך את המסור הזה לשם וישרף תיכף מהבל החום הזה, והבעל המרחץ אמר שיעשה זאת, אך שהגדול החולק יהיה שם בעת השלכתו להתנור, מחמת שהבלן הזה היה ירא שמים, והיה חפץ שהגדול יראה אכ"ז, ויהיה על אחריות של החולק מזה, הן בדיני ישראל, והן פן יהיה משפט בדינם בערכאות שלהם יוכל לתרץ א"ע שהוא פקד עלי שאעשה כך ואני מחויב על פי ד"ת לציית אותו על כל דבר והמסור הזה השיגו אותו לעת ערב באיזה מקום שהלך לטייל א"ע יהוא לא ידע מכ"ז, ודיברו אתו איזה אנשים מעניני מסחר, והחושך היה מאפיל ביותר, עד שבאו אתו סמוך מאוד להמרחץ, והודיעו להחולק מקודם שיבוא להמרחץ בכדי שיהיה שם בעת שישליכו אותו להתנור, והכינו אנשים גבירים וחטפו אותו וסגרו עיניו שלא יראה מי ומה והשליכו אותו להתנור הזה ינשרף תיכף, וביום ב' בוקר נסע החולק לקאמיניץ, ובא לבית הגביר הר' אהרן משה הנ"ל ששם אכסניא שלו, אך הגביר הלז לא היה בביתו כי נסע למסחריו שלו, וממילא נסכם אצל הרודף שימתין עד שיבוא הר' אהרן משה כי הוא חשוב אצל הגיבניאטיר, וחשב שיבוא הגביר הנ"ל ליום ג' או עכ"פ ליום ד', ולסוף נתעכב שלא בא עד עש"ק, והוכרח להתעכב שם עד שיבוא הר' א"מ הנ"ל לביתו, יבתוך כך כשעבר יום או ב' ימים לאחר שריפת המסור נתוודע הדבר להממשלה שדנו בלתי רשותם דיני מיחה, כי חברא חברא אית ליה, ובאו לבעל המרחץ ותפסו אותו, והוכרח לומר שהגדול גזר עליו שיעשה זאת, ואם לא היה ציית לו היה ירא שיעשו לו איזה עונש גדול, והכריחו לו הממשלה לבעל המרחץ שיאמר להם היכן הוא הגדול כעת, ואמר להם שזה יודע שנסע מפה לקאמיניץ, אך היכן שם אכסניא שלו אינו יודע, והמשפחה של המסור הנ"ל נסעו תיכף לקאמיניץ ודרשו וחקרו במסיח לפי תמם שלא אמרו כלל לשום ב"א שהם גואלי הדם, רק שהם חסידיו של הגדול כדרך העולם, ואמרו להם שאכסניא שלו הוא בבית הר' א"מ, מה עשו גואלי דם כתבו מקודם קובלנא להגיבניאטיר על החולק הזה שהוא עשה מעשה כזאת,

והגדול הזה כשבא לקאמיניץ מסתמא נודע לחסידיו ובאו לקבל פניו כדרך המפורסם, וביקש מאתם לעסוק בענין שלו עוד קודם שיבוא הר' א"מ שיתנו מקודם פרישעניו על מוהרנ"ת ז"ל, שהוא עושה אגודות בישראל ומפלגות וכיוצא אמונה חדשה, וכשיבוא הר' א"מ לביתו והוא חשוב אצל האדונים מסתמא יגמור את דינו לשלחו לאיזה מקום מרחק ממדינתינו, שלא יוכל לפעול פעולתו לקבץ אנשים ולדבר אתם מהנהגות חדשות שיש לו, וכפי שהוא החולק הוא רב רבנן מוטל עליו שהוא יראה לבטלו מכל פעולתו, ולמיגדר מילחא בא הוא בעצמו בכקשה מהגיביר נאטיר ע"ז, כך ביקש מאנשיו הנקורבין, וקיימו אכ"ז שכתבו את אשר אמר להם, ואגב קודם שכתבו זאת וקודם שהגיעו את הרישעניע להאדון הגדול, כבר קידמו קרובי המסור ונתנו קובלנא להגיבינאטיר על החולק הזה שהרג הנפש בלי רשותם ובלי ידיעתם של הממשלה, וכשאנשיו נתנו כתבם להאדון הגדול כבר היה אצלו הפרישעניו עליו מגואלי הדם, ורגז עליהם, ואמר הוא רוצה לעשות תקנות במדינתנו, ועשה מעשה כזאת שהרג את הנפש בלי ידיעתנו, מקודם נשלח אחריו שיבוא לפה, לדון אותו ע"ז, ונדע מי האיש כזה שעשה דין בעצמו, הלא יש דינא דמלכותא, ואנשיו לא ידעו מזה כלל מה שעשה בעיר ששבת, ונחפזו מאוד מדברי השר האדון, וחזרו תיכף להחולק, וסיפרו לו את כל רגזו והחרון אף של האדון הגדול עליו, והבין היטב שצריך תיכף לברוח מהבית הזה, כי אנשיו סיפרו לו שישלחו אחריו שיבוא למשפט של ההרוג, והלך מבית א"מ למקום הצנע כזה שלא ידעו שום ב"א אפי' הר' א"מ כשיבוא מנסיעתו לא ידע היכן הוא, כי בוודאי שמעו האדונים שהיה בבית הר' א"מ, וידרשו הממשלה מאת הר' א"מ היכן הוא, וכך היה שבא אנשי חיל לחפשו, ואמרו להם שהיה כאן אך נסע לחזרה לביתו, והשונא היה יודע היטיב שידרשו אחריו גם בביתו, שיבוא עם אנשי חיל לקאמיניץ כמו דינו של רוצח שקורין מיט דעם היטאפ, עד שיגמרו שם את משפטו, לזאת התייעץ עצמו כפי שהוא מפורסם לרבי ולרב, ואפי' אם יעקור דירתו מעירו לעיר אחרת ידרשו אחריו הממשלה לשם ג"כ, ע"כ מוכרח לעקור למדינה אחרת בגניבה, כי הממשלה לא יתנו לו רשות כשיש עליו משפט, ומובן שלא בניקל היה עקירתו ובריחתו ממדינתנו, עד שמחמת הטלטול בא לו שבר כזה שיצאו מעיו ונעשה חולה מזה עד סופו, ומוהרנ"ת ז"ל אמר לאנשיו שהיו אצלו בנעמירוב באור ליום ר' פ' בראשית אתם כלי שלימה. והוא כלי נשברה, ואז נתקיים אויבי יבושו רגע, ומאז נשקט מעט הריב כי ראו עין בעין שנתקיים שמה תכווה בגחלתו, ואעפ"כ היה השטן מרקד באיזה אנשים החולקים, בהחורף הזה, עד שאח"כ ראו המתנגדים שיתנו לו רשות לחזור לברסליב כמקודם, ובוודאי לא הפיקו רצון מזה ועשו אח"כ בהצנע יסורים בכדי שלא יתגלה שהם עשו זאת, אך מעת שראו ושמעו מה שגרמו מהאברך מבערשיד, היינו כפי שידוע ונדפס מעט מזה בהעלים לתרופה. מה שהיה מוהרנ"ת ז"ל בא לאומין על פורים מטשעהרין, שהיה שם כמעט

מאחר חנוכה הזו, שסבבו הבית בעת שלש סעודות אנשי צבא, וחפשו שם את כתב ידו מהתפילות, שמסרו אותו שעשה דפוס בביתו בלי רשיון, ואז באותו הש"ס היו אנשים ממקומות אחרים שהיו על חנוכה בברסליב אצל מוהרנ"ת ז"ל ונשארו על ש"ק, וקצת ידוע לאנ"ש מזה מכבר, ותפסו כמה מאנשים שהיו לתפיסה על ימים אחדים, הכלל אחר זה החנוכה היה מוכרח מוהרנ"ת ז"ל לברוח על איזה זמן מעירו ברסליב לטשעהרין ונתעכב שם עד קידם פורים מחמת שכתבו לו ב"ב שאינו רשאי לבוא לביתו, והממשלה מחפש בביתם בכל פעם פן יש עוד כתבים, אך קודם פורים נסע לאימין על ציון הק' בכדי שאחר פורים יסע עכ"פ לביתו על חג הפסח, ובאיתו הפורים בערב אחר קריאת המגילה נתאספו פוחזים כאלו ששברו החלונות והדלתות של הקלויז שלנו ועשו כמה הזיקות כמבואר וידוע לאנ"ש מזה, ובוודאי היה למוהרנ"ת שברון לב מזה, אך הודיעו לאנשי ווינבארג דאומין שהיו ידידים למוהרנ"ת ז"ל עד שבוקר יום פורים שלחו הממשלה שומרים פן ישלחו עיד את ידיהם הפוחזים והזרים, וכמה מהם תפסו לתפיסה עבור זה, וגדרו ותיקנו אחר פורים מה שקלקלו, ומיהרנ"ת ז"ל שלח מכתבים לב"ב שיודיעו לו אם יוכל לבוא עכ"פ על חג הפסח לביתו, הכלל עד שהגיע ער"ח ניסן והיו על ציון הק' כמעט יותר מחצי היום, ואכסניא שלו היה בעליית הקלויז שלנו, שהיה הר"ר נפתלי ז"ל דר שם כידוע מזה לאנ"ש, וכשבה מעציוה"ק אמר להר"ר נפתלי ז"ל, כעת אפע אר"ה לביתו על פסח, וביום זה קרוב למנחה הביאו לו מכתב מבי דואר שב"ה נשקט הריב יביא לביתו, והר"ר נפתלי ז"ל אמר ע"ז שממש ראה ממוהרנ"ת ז"ל רוה"ק בעת שבא מעציוה"ק בשמחה כזה ואמר כעת אני אסע, כי לא היה עוד שום ידיעה מברסליב, אך קרוב למנחה הביאו לו מבי דואר מכתב ארוך שנמתקי הדינים מהממשלה ויוכל לבוא לביתו, וכשבא לברסליב לביתו חלף ועבר יום או יומיים משבא, והרע עין של המתנגדים היו ע"ז בלי שיעור, שיש לו רשות אחר כל המסירות שהיו עליו ולסוף הוא חפשי מכל, ואגב היה נצרך להממשלה עבור אנשי חיל שלהם רצענים שמתקנים ותיפרים מנעלים לאנשי הצבא, בית גדול על איזה חודש ימים, והראו המתנגדים על בית מוהרנ"ת ז"ל, כי היה שם אצל מוהרנ"ת ז"ל כמו ביהמ"ד וביהכנ"ס בעת שהיו מתאספים על חנוכה ועל חג השבועות כ"כ אנ"ש למיהרנ"ת ז"ל ובא ראש הצבא לשם והוטב בעיניו הדירה והכניס לשכ כל הכלים השייכים להעבודה הזאת, ונעשה בית חרושת שקורין שוואלניע, והבעלי מלאכה עבדו שם מלאכתם, ואכלו ושתו שם, וזהו הזמן של ער"פ, יצריכין הכנות לנקות מהחמץ כל חדר וחדר, מובן ממילא הע"נ והיסורים שהיה למוהרנ"ת ז"ל מזה, ונגד הממשלה א"א לעשות שום דבר, ומהם שמעו שצריכין לעבוד בבית זה יותר מחודש ימים, הכלל כפי שב"ה היו לנו ג"כ איזה אנשים חשובים מהעיר פעלו שעכ"פ ער"פ בוקר יפנו ויצאו מבית זה לאיזה מקום אחר, וזה היה בנס גדול, ושעה קודם חצות היום ער"פ עקרו משם, והיה נצרך

לגקות את הבית ולבדוק מהחמץ של אלו הבעלי מלאכה, ושכרו תיכף אנשים כאלו לגקות ולכבד את הבית כמו שצריכין עבור חג הפסח, והמתנגדים כשראו שלא נתקיימו מחשבתם, כי חשבו שגם בפסח יעבדו הרצענים שם בבית מוהרנ"ת, וראו שיש לנו ב"ה ג"כ אנשים מכובדים כנגדם להפיר עצתם הרעה, ולא יכלו לעשות עוד שים פעילה, ואגב היה בימים הראשונים של יו"ט ראשון והיה להם שעת הכושר להתאסף המתנגדים יחד כי אז בטלים ממו"מ וכן ממלאכה, והיה אצלם איש נכבד אחד שהיה לו בעיר בערשיד בת, שבעלה שהוא חתנו הוא יודע כמה לשונות. וכן כתבם יודע היטב, והוא איש אמיד ג"כ, וכן מלומד בכמה חכמות, ומכונה בשם חסיד ג"כ לסאור' להחולק הנ"ל, הגם שהרודף לא היה עוד בעירו, אך מחמת זה בעצמו חרה למקורביו עוד ביותר שנהפוך ממש ממחשבותם, מהיפוך אל היפוך, הם חשבו שמוהרנ"ת ז"ל יהיה מגורש, ולסוף השיב השי"ת גמולו בראשו והיא נעשה מגורש, ורצו עכ"פ שמוהרנ"ת יהיה ג"כ מגורש, לזאת ביקשו מאוד את חותנו בברסליב, שישלח לחתנו לברשיד, שיבואו הוא ובתו על יו"ט האחרון לברסליב, והוא יתן להם עצות טובות, וידבר עם האדונים עבורם, איך שישלחו את מוהרנ"ת ז"ל מעירו, וכאשר שמעו זאת אנ"ש אכ"ז, היו להם יסורים גדולים מזה כי ידעו שבאם יבוא לברסלב האיש הזה על כך, יעורר דינים הרבה מחדש על מוהרנ"ת ז"ל, אך הגם ששמעו שמדברים מזה אעפ"כ לא הגידו למוהרנ"ת ז"ל מזה כלל, כי לא רצו לצערו, אך כפי שראו יום ראשון דחומה"פ ששכרו עגלה עם בעל עגלה נוסע לבערשיד להביאו לברסליב, לא ידעו אנ"ש מה לעשות אם להודיע למוהרנ"ת ז"ל מזה או לא, אך הצדקת מרת אדל ז"ל בתו של אדומור ז"ל, לא יכלה להתאפק, מחמת שחשה פן ביו"ט האחרון יבואו פתאום לבית מוהרנ"ת ז"ל, ופן ח"ו יקחו אותו לתפיסה ביו"ט, לזאת הלכה קודם תפילת שחרית של מוהרנ"ת ז"ל שהיה בעליה שלו, והטלית על כתיפו, וכשפתחה הדלת של העליה שתכניס, ראה מוהרנ"ת ז"ל אותה, ונבהל מאוד, אינה רמו מרמזין לי בזה שבת אדומור ז"ל הבוא בוקר למחנה, וסיפרה לו כל הענין מסתמא בשברון לבה,

- שראתה שנסע הבע"ג, ושאלה אותו להיכן אתה נוסע ואמר לה לברשיד, ומחמת זה מיהרה להודיע למוהרנ"ת ז"ל, וענה לה תיכף שלא יבוא, ער וועט ניט קומין, והצדקת מרת אדל ז"ל בחזרתה נחה דעתה מעט, אך לא היתה יודעת איך יוכל היות שלא יבוא כי שלחו עגלה אחריו, ולסוף היה כשהבע"ג בא לשם לברשיד ובא סמוך לבית של האיש ששלחו אחריו שמע קול בכיה, וכמה אנשים עמדו שם, ואגב ראה שגם מטה שנושאים בו הנפטרים עומד שם ושאל מרחוק של מי הוא זה, ואמרו לו שזה הוא שבא עבורו, שפתאום בלילה הזה נחלה עד למאוד, ובוקר השכם הלך לעולמו ב"מ, והוכרח הבע"ג לחזור א"ע לברסליב בחרפה ובושה ריקם, ובברסליב היו חותנו וב"ב מכינים הכנה גדולה לכבוד חתנו ובתו שיבואו על יו"ט האחרון, והמתנגדים היו מצפים כל יום עריו"ט האחרון על ביאתו, והבע"ג מחמת

בושה היה מהאחר בדרך שלא יבוא קודם שקיעה, ובעת שהתפללו מעריב של שביעי של פסח בא מנסיעתו בכדי שלא יראו אותו בפומבי כ"כ מחמת הבושה, והמה ראו כן תמהו ונבהלו המון העם, ומאו והלאה נשקט גם מהמתנגדים הריב יהמחלוקת כי ראו עין בעין כי הא' יבקש את הנרדף אפי' כשהרודף הוא צדיק כמובא, ומיהי"ת ז"ל אמר שרחמו על האיש ששלחו אחריו מן השמים שע"ז נאמר יש גספה בלא משפט, בכדי שלא יגרום ח"ו עוד העלמת עניני אדומ"ר ז"ל שנתגלה על י"ה, כי העיקר רוצה השטן ר"ל בהמחלוקת על מוהרנ"ת ז"ל בכדי שלא יתגלה גדילתו של רבינו ז"ל על ידו, אך ואתה מרום לעולם ד', ונתקיים מה שאמר הנביא ואומ"ר אבד נצחי ותוחלתי וכו' אך חסדי ד' כי לא תמנו וכו' היינו כפי שאדומ"ר ז"ל ז"א מספר עמו הק' נצח, ואמר נצחתי ואנצח, וכפי שמובא בליקוה"ל, שעם משה שהוא הצדיק האמת בעצמו, הסט"א בחי' עמלק א"א ליגע בו, רק העיקר בזה המלומה הוא יהושע, בחי' צא הלחם בעמלק שאמר משה ליהושע, ומחמת זה עבר על מוהרנ"ת ז"ל מלהמית ומחלוקת כאלו שהוא התלמיד בחי' יהושע, וכמו יהושע כבש ל"א מלכים והכל בכחו של משה כמובא שאמר לו הקב"ה ליהושע ג' פעמים חז"ק שזה מספר מש"ה לרמוז לו שהכל בזכות ובכוח של משה, כן עזר לו למוהרנ"ת ז"ל השי"ת בכל ענייניו שעסק לגלות ולהאיר ע"פ תבל האורות הק' של רבינו ז"ל, היינו הן בדיבוריו עם ב"א מהתכלית האמיתי, והן בחידושיו הק' על תורותיו של אדומ"ר ז"ל, והן בבנין הבית תפלה ע"ש הצדיק הק', שידוע איך שעברו עליו גלים וגלים שממש נתקיים בו סבוגי גם סבבוגי, שע"ז היה יכול ליומר ולהשיב חז"י אבד נצחי שהוא רבינו ז"ל הנקרא נצח, אך אעפ"כ התאזר א"ע בחרב שזה התפלה בכוח, ובפרט בהליקת"פ על התורות הק' של לקמור"ה, וכבש בזה כל המלחמות ואת כל המחלוקות, עד שהוריש לנו ג"כ את כל דיבוריו ושיחותיו הק' של רבינו ז"ל עם כל תורותיו הק' לחיותינו כיום הזה לכא"א כפי מדרגתו, וכן בזכה ונירש טובתם הק' לשמור ולעשות ולקיים עצותיהם הק' כל ימי חיינו א"ס :

ט. לענין מה שאמר רבינו זל"ה מיין זאך וועט זעך נישט אויס לאהזון נצחתי ואנצח שזה בחי' נצח, שמעתי מתבירי הר' מרדכי שו"ב ז"ל שבוזה מרמוז הכ' בתהלים בסוף קאפ' ט"ז שמסיים שם הכתוב נעימות בימינך נצח שהם ג' בניסורה, כי ג' תיבות אלו מרמזים על ג' צדיקים שעליהם נאמר בפירוש שהם בחי' נצח, והם דיד המלך ע"ה, ומרדכי הצדיק ואדומ"ר הננמ"ח זל"ה, נעימות, זה מ"מו על דוד המלך ע"ה שעליו כתוב נעים זמירות ישראל, ואנו אומרים תמיד דוד מלך ישראל חי וקים שזה בחי' נצח, בימינך, זה מרמוז על מרדכי הצדיק שהוא בן ימיני, ובו כתוב וזכרם לא יסוף מזרעם שזה ג"כ בחי' נצח, ולסוף מסיים הכתוב נצח, שזה מרמוז על אדומ"ר ננמ"ח זל"ה שאמר בפירוש על עצמו ואנצח בזה"ל

כיון זאך וועט זעך נישט אויס לאהזין שזוה בחי' נצח, וכן שמו הק' בגי' נצח, ופירתו הוא נצח, ולכן גם הסתלקותו הי' ביום ד' דסוכות שאז ספירת משה רבינו ע"ה שספירתו נצח כידוע, נמצא מבואר שבאלו הג' תיבות מרומזים הג' צדיקים הנ"ל שהם בחי' נצח, בטוב טעם ודעת:

ובזה נחא לי ג"כ מה שמצינו כתוב במרדכי ומרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים יחי' ופירש אדומ"ר זל"ה בסי' נ"ו בליקו"א שמבואר בפסוק זה שהצדיק האמת מתקן כל ג' מדריגות פחותות הרחוקים מהשי"ת שנקראים בשם נשים, היינו כי יש שהם בבחי' שגשג וקפצו ממקומו של עולם שנתרחקו מהשי"ת, ויש שכבר היו קצת אצל השי"ת אך שכבר שכחי אותו יתברך ועש"ז הם נקראים נשים מלשין שכחה כמ"ש כי נשני אלקים וכו' שכבר שכחו את השי"ת, ויש שגם עתה זוכרים את השי"ת אך שנשתה גבורתם ואין לאל ידם להתגבר על יצרם, וכל אלו הג' מדריגות פחותות נתקנין ע"י מרדכי שהוא בחי' הצדיק האמת שע"י שהוא הולך לפניו תמיד, כמורה דרך שהולך לפני בני אדם להורות להם את הדרך, עי"ז הוא מראה להם את הדרך בה ילכו וישבו אל השי"ת, עד שסוף כל סוף מתקן את כולם אפי' אותן שנפלו כ"כ עד שנתרחקו מהשי"ת בבחי' הג' מדריגות הנ"ל, וזה פי' הפסוק ומרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים, לפני דייקא, היינו שמרדכי שהוא הצדיק האמת הוא מתהלך אפילו לפני כל אלו הרחוקים מהשי"ת הנקראים בשם נשים, ועי"ז יש להם תקוה טובה לשוב אל השי"ת ולתורתו, וענין זה מצינו ג"כ אצל אדומ"ר הקדוש והנורא זל"ה, שאמר בפירושו ג"כ בזה"ל ואם האט איר מירא צוא האבין אז איך גיאי פאר אייך, היינו שרבינו הק' והנורא שהוא הוא הצדיק האמת עד סוף כל הדורות, הנהירנו והבטיחנו, שהוא הולך לפנינו אפי' לפני פחותים כמונו בדורות האלה, והוא מתהלך לפנינו תמיד להירות לנו הדרך בה נלך, ומיישר לפנינו את הדרך מכל מיני פחיתים וקוצים ונחשים ועקרבים, כי ככחו אז בחייו הק' כן כחו עתה, ובודאי שעתה כחו וזכותו הק' גדול ביותר ויותר כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ולכן אין לנו להתיירא ולהתפחד וליפול משום דבר שבעולם הן בגשמיות והן ברוחניות כלל וכלל רק להתחזק ולהתאמץ לעמיד על עמדינו בכח וזכות רבינו הק' והנורא הנמ"ח זל"ה זיע"א, ועל ידו יש לנו תקוה טיבה שנוכה לאחרית טוב ולחיים נצחיים אכ"ר:

י. שמעתי מידידינו החסיד ותיק מפורסם בין אנ"ש שמו הר' משה ברסליביר ז"ל נ"ע, שנתגדל בבית מוהרנ"ת ז"ל מימי ילדותו והיה ג"כ משמש אצלו כידוע לאנ"ש, וסיפר לי שפעם אחד כשנסע מוהרנ"ת ז"ל על ערב ראש חידש לאומין על קבר אדומ"ר זל"ה, לקח ג"כ אותו ליסע עמו, לשרת איתו בדרך, ודרכו היה שיכר עגלה עם הבע"ג באופן שהעגלה שנוסע בה תהיה מכוסה כמו חדר בית שקורין בידי, בכדי שיוכל שם להתפלל וללמוד לקיים ודברת במ וכו' ובלכתך

בדרך וכו', וכשהעריב היים באו לאיזה אכסניא ועמדו שם לנוח בלילה, ונסעו משם כמה שעות קודם אור הבוקר, וכשהאיר השחר לבש מיהרנ"ת ז"ל את הטור"ת שלו, וכיסה את פניו הק' בטליתו כדרכו המיד בעת התפלה, והתחיל להתפלל סדר התפלה, הברכות והקרבנות יהקטרה בקול נמיך ובלב נשבר מאוד, שלא כמנהגה, וכן התחיל לומר הודו ג"כ בקול נמוך ובלב נשבר כזה, והיה לפלא בעיני הר' משה ז"ל כי המיד דרכו של מוהרנ"ת ז"ל להתפלל בשמחה ובהתלהבות ובקולות, ועכשיו מתפלל בלי שום ההלהבית רק בקיל נמיך ובלב נשבר כמי שמתגעגע וכוסף ומתחנן להשיג דבר מה, עד שמרוב המרירות שהיה לו למוהרנ"ת ז"ל כ"כ נתרגש ג"כ הר' משה ז"ל ונשבר לבו בקרבו לשברי שברים ממש והתחיל לבכות בדמעות שליש בלי הפוגה, וכשהגיע מיהרנ"ת ז"ל למזמור שיר תנוכת וכו' בפסוק זמרו לה' חסידיו וכו' הפסיק ושק איזה רגעים בלי שום דיבור, והר' משה לא ידע מה זאת ועל מה זאת, ואח"כ התחיל מוהרנ"ת ז"ל לומר הניגון של אשת חיל בקול מאוים מאוד ובדביקות גדול מאוד בלי דיבורים רק הניגון לבד, עד שהר' משה לא היה יכול לישב בהעגלה מחמת הפחד, וממש כל גופי היה רועד וארכבותיו דא לדא נקשן מעוצם הפחד שנפל עליו אז, וכך היה מזמר בערך עשרים מינוט, ופתאום עשה מוהרנ"ת ז"ל מחאת כפיים כ"פ ממש בוקע רקיעים, והתחיל לצעוק זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו בקולות נמרצות ובשמחה גדולה, וכך היה מתפלל סדר התפלה במחאת כפיים ובקולות ניראות ובדביקות נפלא כזה שא"א לצייר בשו"א, ובתוך כך הגיעו לאיזה כפר בביקר השכם, יהרועים דרכם הוא אז להנהיג הבהמות להשדות לרעותם, ואנשי הכפר כאו"א הולך לעבודתו, וכששמעו הקולות והמחאת כפיים כאלו מתוך העגלה, נבהלו ונשתוממו כי לא שמעו מעולם קולות נפלאים כאלו, והעגלה נסעה חיש מהר לדרכה כדרך הנוסעים, והתחילו הרועים לרדוף אחרי העגלה וכן כל אנשי הכפר מקטון ועד גדיל כולם רצו אחרי העגלה בהתפעלות עד מרחק רב מהכפר, לשמוע הדביקית והנעימית מהקולות של מוהרנ"ת ז"ל, וסיפר הר' משה ז"ל שעוצם תפארת ייפי המראה הלוי חי' נפלא ינורא, כי ראו עין בעין איך שכל העולם ומליאו, ההביאות יזעזעבים והאילנות והבהמות ובני אדם כולם אצים רצים ומשהוקים להכלל בהפלת מיהרנ"ת ז"ל, ממש כמו שמיבא בדברי רבינו זיל"ה בליקו"ה סי' א' הקעו מגשלה בזה"ל כי כן חיבת כל העשבים וכל שיח השדה כשאדם עומד להתפלל, שאזי היא בבחי' דבר ה' שהוא שורשם העליון, אזי הם מחזירין כחם לתוך התפלה שהוא שורשם העליון, ע"כ, ואז ראה הר' משה ז"ל איך שנתקיים זאת בפועל אצל מוהרנ"ת ז"ל, עד שלסוף היו מוכרחים, כולם לחזור לאחוריהם לעבודתם ילרעות בהמהם, ומוהרנ"ת ז"ל לא היה יודע מזה כלל מחמת התלהבותו כ"כ בתפלה, עד שבעת שהגיע מוהרנ"ת ז"ל ל"עזרת אבותינו" באו לאיזה כפר, והבע"ג רצה לפוש קצת יגם לנוח סוסיו ליתן להם שחת לאכל, והיה שם קרעטשמי ישראליה ונסע לשם, והר' משה לא ידע מה לעשות כי איך

מבלבלים את מוהרנ"ת ז"ל עכשיו קודם שמ"ע בתוך התלהבות כזאת, אך כשהגיעה העגלה ליכנס להשער של הקרעטשמי עלתה העגלה על מפתן השער שהיתה עשויה מקורה גדולה ועבה מאוד, וכשירדה אח"כ מהמפתן דפקו האופנים לארץ בחוזק כ"כ עד שמוהרנ"ת ז"ל הרגיש את חוזק הדפיקה ושתק לרגע והבין שזה איזה בית מושב, ואז היה יכול הר"י משה לגשת אליו ולקח אותו בידו והוליכו להאכסניא, הגם שמוהרנ"ת ז"ל צעק גם אז „ועינה לעמו ישראל" בקולות עצומות מכוסה בטליתא, והעמידו אצל כיהל אחד באכסניא שם, וכשגמר מוהרנ"ת ז"ל את התפלה וחלץ הפילין דרש"י ז"ל ורצה להניח תפילין דר"ת ז"ל, אמר להר"י משה ז"ל בודאי תמוה לך מה שבתחילת התפלה הייתי בלב נשבר, ומה שהפסקתי אח"כ במזמור שיר חניכת וכו', ומה שהתחלתי לומר הניגון של אשת חיל, מה אומר לך אהובי תלמידי, שמתי אל לבי בתחילת התפלה להיכן אני נוסע על ער"ח על קבר אדומו"ר זל"ה, ינזכרתי שדרכי היה בחיי אדומו"ר זל"ה כשבאתי לפניו ז"ל היה שואל אותי מהנעשה אתי, יש לך איזה התחדשות בעבודתך מדברינו שדברנו מכבר, וכו', וכשאבוא עכשיו על ציון אדומו"ר זל"ה ואיני מרגיש בעצמי חדשות כזאת, נשבר לבי בקרבי והתחלתי להתפלל בלב נשבר ובבושת פנים עד מאוד בהיאך אנפין איעול על ציונו הק', עד שכמעט לא נשאר בי שום חיות, ולא ידעתי במה להחיות את עצמי, ועזר לי השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו שזכרתי מה שאדומו"ר זל"ה אמר לי אז מיע האט זעך שוין גאר נישט מיט וואס מחיה ציא זיין איז מען זיך מחיה מיט אניגון, והתחלתי לחשוב באיזה ניגון להחיות את עצמי, וזכרתי בגודל עצם החיות שהיה לי בעת ששמעתי הניגון הראשון אצל אדומו"ר זל"ה בש"ק הראשון מהתקרבותי אליו ז"ל שזה הניגון של אשת חיל, יבנס בלבי שמחה עצומה ונתחזקתי מאוד, ונתחדש אצלי הניגון הזה מאוד והתחלתי לנגנו מחדש בחיות נפלא מאותו החיות שהיה לי אז בש"ק הראשון אצל אדומו"ר זל"ה, שע"ז נאמר תבואי תשורי מראש אמנה, מראש דייקא, היינו הניגון ששמעתי בראש ותחילת התקרבותי אליו ז"ל, ועי"ז החייתי את עצמי עד מאד, אח"כ התבוננתי בדעתי שאני צריך לומר עכשיו הפסוק זמרו לה' חסידיו וכו', וב"ה שעזר לי השי"ת שאני מחסידיו ז"ל, וגם עכשיו אני נוסע על ער"ח על ציונו הק', אמרתי אל לבי טוב להודות לה' ולהלל את שמו הגדול ית' על כל החסד והטובה שעשה עמי, ועי"ז נתחזקתי והתחלתי להתפלל במוהיין חדשים ובחיות חדש, וזה והודו לזכר קדשו. והר"י משה ז"ל זלגי עיניו דמעות שלישי כשסיפר זאת מרוב התרגשות שהיה לו בעת שסיפר זאת, כי נזכר לו את כל הנעשה אז באותה הנסיעה מה שא"א לבאר ולספר בע"פ וכ"ש בכתב, ואמר שמאז נפתח לו לבו, והתחיל להבין קצת איך שאפשר לחיות חיות נפלא כזה בתפלה, בכחו של אדומו"ר הק' זל"ה, מה שלא ידע ולא ראה עד אז פליאה כזאת, ועד הנה לא היה יודע מזה אם לא היה רואה

זאת בעינינו, איך שמתוך מרירות כזה שהיה לו למוהרנ"ת ז"ל מקודם, בא אח"כ לשמחה עצומה נוראה ונפלאה בהתלהבות וביראה קדושה כזאת:
הם ונשלים שבח לאל עליון בורא העולמים

ב"ה

אמר המשתדל והמתעסק בספר הקדוש הזה להביאו לבית הדפוס, בכדי להשלים הגליון ראיתי להביא כאן ענין אחד נפלא ונעים ששמעתי מפ"ק מו"ר עט"ר שיחי' נצח המחבר ספר טובות וזכרונות הלו, הרשום אצלי מכבר בזה"ל. ב"ה. אמרתי לרשום בכתב אמת מה ששמעתי מפ"ק מו"ר עט"ר הגאון החסיד האמיתי הרב ר' אברהם שיחי' נצח שטערינהארץ. מענין מה שהיו לאנ"ש האמיתיים מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל עוצם ההרגש הנפלא והאמונה החזקה והשלימה בגדולתו וכחו של אדומ"ר הקדוש והנורא ננמ"ח זצוק"ל. איך שהוא ז"ל עוסק גם אתנו בדורותינו אלה וכן עד סוף כל הדורות, להוציאנו מהשאל תחתיות ומתחתיו, ולהחיותינו כמו שאנו במקום שאנו ולהשיב את נפשינו בכל מיני סמים ורפואות וסגולות יקרות המשיבין את הנפש, ולהעלותינו מעלה מעלה למקום שירש חיותינו ושורש מחצב נשמותינו ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו לטוב לנו כל הימים לעד ולעולמי עולמים ולנצח נצחים בזה ובבא :

וסיפר לי שפעם אחת בימי נעוריו בהיותו הוא וחבירו החביב לו הותיק וחסיד מו"ה מרדכי שו"ב ז"ל על ציונו הק' של אדומ"ר ז"ל באומין, נודמן שהי' שם ג"כ חסיד המפורסם בין אנ"ש לעובד ה' במסירות נפש ממש ובשכל גדול כש"ת מו"ה ר' פינחס יהושע ז"ל תלמיד מוהרנ"ת ז"ל, וכשגמרו להתפלל שם אמרו לחכות עד שיגמור גם ר' פינחס יהושע ז"ל את תפלתו ושיחתו, בכדי ללכת ביחד אתו ולשמוע ממנו דא"ח, וכשגמר גם הוא תפלתו ושיחתו ופנה ללכת וראה אותם מחכים עליו, נהנה מאוד מזה שהם חיכו עליו, כי מאור היה מחבבם ואוהבם אהבת נפש ובפרט למורי שי"ג שהוא גם נכד מוהרנ"ת ז"ל, והיה אך יצא יצאו ביחד מן הציון הק' ללכת הצירה, והלכו כמה פסיעות, פתאום העמיד ר' פינחס יהושע ז"ל את עצמו ועצם את עיניו והתעמק מאוד במחשבתו ופניו נתלהבו והתחילו מפיקים קרני זהרי זיו כמראה השמש בגבורתו, והוציא קול אנחה עמוקה ואיומה מקרב ולב, כזה, שנתפחדו ונשתוממו מזה מאוד מורי שי"ג וחבירו ר' מרדכי שו"ב ז"ל, כי הקול האנחה האיום הזה נכנס להם לתוך עומק חדרי לבבם והתפוררם, וכמו"כ היה ניכר מתנועת ונעימת זה הקול אנחה שהוא כלול מיראה ופחד תקוה ונחמה ביחד, אבל עדיין לא ידעו מה זאת ועל

מה זאת בבירור, אח"כ פתח את עיניו, והסתכל על עצמו בעין חודרת, מלבו ועד סוף גופו, בהסתכלות איום ונורא יורד חדרי בטן, באימה ופחד וביראה גדולה כ"כ עד שנבהלו גם הם מזה ההסתכלות וממש לבם נשבר בקרבם (כי ראו בעין אך שב ההסתכלות הזו הוא מבקר את עצמו ורואה את כל חדרי נפשו וכל נימי הרגשותיו ומצטער עליהם, כמחוי שאין שום דבר ממנו נעלם מאתו ויודע וכו') וענה ואמר, מה אומר לכם יקיריי, כפי שאני מביט ומסתכל עלי בעצמי רואה אנכי שכבר הייתי כמה פעמים בזה העולם הגשמי, ובל"א בזה"ל, וועדליג איך קוק מעך אדום זעה איך אז איך בין שוין גיווען אסאך מאה"א אין דער וועלט. והתחיל לומר בפרטיות הייתי כבר בדורו של התנא הק' פלוני וכו' וכן הייתי גם בדורו של הצדיק הק' פלוני וכו' (ואמר לי מורי שי"ג שעי' ההסתכלות האמיתי שלו כנ"ל והדיבורים הגלויים האלו ועי' התנועות האמיתיות שעשה הרי פינחס יהושע ז"ל עם כל הגה וריבור שיצא מפיו, ממש נפתחו עיניהם וראו בחוש אז בצורתו מעמד, שאמת נכון הדבר שהוא רואה ויודע את כל העבר עליו, ונתאמת אצלם כ"כ עד שיכלו גם להעיד ע"ז שאמת נכון הדבר שהוא רואה ויודע מה שנעשה אתו מאז ועד עתה ואינו מגזים בדבריו כ"ל, כמו שידוע לאנ"ש שכל דבריו היו בפלס ובמשקל גדול בלי שום צד נדנוד ספק ח"ו, ויודע לאנ"ש גודל צדקתו ואמתתו) וככה הייתי מתגלגל בכ"פ לזה העולם בגלגול אחר גלגול עד שגם עכשיו נתגלגלתי ובאתי לזה העולם עוד הפעם, והיה הדבר קשה בעיני מאוד, כי מה זה שאירע עמי יותר משאר בני גילי, ולמה זה הוצרכתי אני לבדי להתגלגל ולבוא בזה העולם עוד הפעם ועוד הפעם וכו' הלא הייתי בדורו של התנא הק' והנורא וכו' שעסק עם כלל נשמות ישראל לתקן ולהשלימן ולהעלותן למקום שורש נשמתן, ומדוע זה עזבני לנפשי ולא תיקן גם אותי בתוכם, ונשארתי בודד וגלמוד משוקע בחושך תהום עיונותי כל ימי חיי הבלי וכו', ועי"ז הוצרכתי להתגלגל ולבוא עוד הפעם בזה העולם אולי אזכה בזה להתתקן כראוי, והיה אז בדור הזה הצדיק הק' והנורא וכו', וגם הוא עסק עם כלל נשמות ישראל להשיבן ולתקן ולהעלותן למקום שורשן, ואותי לא תיקן, ונשארתי אני לבדי בלתי מתוקן גם בפעם הזו, והוצרכתי להתגלגל עוד הפעם וכו' עד עכשיו, ונפלאתי מאוד מזה, האם לא הי' ביכלתם לתקנני ח"ו, הן אנכי היודע ועד שתקנו נשמות ישראל לאלפים ולרבבות רבבות וכו', ונתתי אל לבי להבין פשר הפליאה הזאת והסכמתי בלבי שאין זה אלא שאני בעצמי החייב והאשם בכל זה, ואמר בל"א בזה"ל הפנים או נאר איך אליין בין דאס שולדיג גיווען, והסביר את דבריו במתק לשונו, כי הנה אמרו חז"ל שהת"ח הצדיקים נקראים בונים, כמו שדרשו ז"ל על פסוק ורב שלום בניך, אל תיקרי בניך אלא בוניך, כי הם בונים בנינים דקדושה היינו קומת השכינה הקדושה כי עי' שמשיבין את ישראל בתשובה שלימה ומלמדים אותן בלימודיהם הק'

שני, האט מען מיר גינומין, און מיט האט מיר גיסשעשיט פון דארט ונמצאתי עקום מצד אחר, ושוב לקחוני והתייגעו אתי לתקנני ובכ"ז נשארתי עקום, פאר קרומט דא פאר קרומט דארט. פאר קרומט מכל הצדדים, ובראותו שאחרי כל היגיעות והטירחות והמסג שהיה לו עמדי לתקנני לא נמצאתי ראוי להושיבני בהבנין דק' וראה כי נלאה מאתי, אז רפו ידיו ממני וקצתי בעיניו, עד שהחליט עלי שאין שום תיקון מועיל לנפשי הפגומה מאוד כ"כ, והתייאש ממני, און מיט האט מיך אווארף גיטוהן, כאומר, גי"א, דו טויגסט נישט. ועל כן הוצרכתי להתגלגל ולבוא בפעם השנית לזה העולם, אבל כמו אז בפעם הראשונה כן עתה בפעם הזה, התייגעו בתיקוני ולא נמצאתי ראוי לכלום וכן הי' ג"כ אח"כ בכל אותן הדורות שהייתי שכל הצדיקים הקדושים הגדולים במעלה שעוסקים בתיקון נפשות ישראל, כולם התייאשו ממני, והשליכו אותי מנגד פניהם, ואמר בל"א בזה"ל הפנים אז איך בין גיווען אזוי פאר שמירט אז וויא מיט האט מיט מיר גיטוהן האט נישט גיטויגט, (ונפל עלינו פחד באמרו זאת) וככה נשארתי בדד וגלמוד מכל אותן הדורות שהייתי אני ביניהם שהם באו על תיקונם ואני לא, ואני מושלך כאבן נגף שמואסים להזדקק לו, מתגולל ורמוס בין רגלי התאוות והבלי הזמן לאחר יאוש, אבל השי"ת צופה ומביט עד סוף כל הדורות החושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח חמל בחמלתו הגדולה שאין לה סוף עלי ועל נפשי העזובה והעלובה המדוכאת והאומללה כ"כ כ"כ זה כמה, והביאני עוד הפעם לזה העולם, עכשיו בפעם הזה, עכשיו, אחרי שכבר הי' אדומור' הקדוש והנורא הי'נחל ניבע מ'קור ח'כמה בזה העולם, אשר כל העולמות כולן חלים ורועדים וזוחלים מפני הדרת קדושתו העצומה, והוא כבר גילה עצות נפלאות ונוראות כאלו, והוא תיקן תיקונים נפלאים ונוראים ונחמדים כאלו, אשר על ידם יכולים להתקרב להשי"ת כאו"א, יהיה מי שיהיה שרוצה להתקרב להשי"ת, אפי' מכל המקומות הרחוקים והנדחים והמפוזרים והמטונפים מאד שלא ניתן להזכר שם, והוא צעק בקולו קול עז, קול גדול ונורא, במסירות נפש נפלא ועצום, לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות, ואמר בזה"ל אין שום יאוש בעולם כלל, והוא אמר בפירוש על עצמו אני נהר המטרה מכל הכתמים, וכהנה וכהנה, אשר לא נשמע ולא נראה ולא נהיה כדבר הזה מיום ברוא אלקים אדם ע"פ האדמה, ברוך המקום ברוך הוא חי וקיים וברוך שמו תמיד לעולם ועד אשר גילגל וסיבב עמי סיבות נפלאות כאלו, ועורני ברחמי לזכות להתודע לתלמידו הק' מוהר"ר נתן זצוק"ל, והוא הוא אשר השיב את נפשי והחי' אותי ממש, ונשא אותי כאשר ישא האומן את היונק, וגידל אותי, וקרבני אליו בהתקרבות גדול ולמד אתי תורה הקדושה וגילה אזני והודיע לי מרבינו ז"ל מעצותיו הק' והנעימים ומתורתיו הק' והנפלאים המביאין את האדם לחיים אמתיים לחיים נצחיים, עכשיו בטחוני ותקותי חזק בה' הטוב שעל ידו ובכחו הגדול והקדוש

אזכה לבלי העות עוד ח"ו ולתקן בחיים חיותי את כל מה שהעויתי עד עכשיו בכל הגלגולים הקודמים, ולתקן הכל בשלימות כראוי עפ"י דרכיו הק' והנוראים המסורים לנו ע"י תלמידו הק' והנורא מורינו הר"ר נתן זצוק"ל:

אך בשימנו כל זאת על לבינו ודעתנו הלא יפלא הדבר מאד – המשיך ר' פנחס יהושע ז"ל בשיחתו – איך יכול להיות כו"ב הזה, היאומן כי יסופר שנפש שפל ומאוס כזה שהתייאשו ממנו כל צדיקי הדורות הקודמים, הוא יזכה סוף־כ־להתקרב לאור צח לאור מצוחצח כזה, לרבי עליון וכו' קדוש ונורא כזה, והטעים פליאתו במאמר הכתוב (תהלים קי"ח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, היינו שהפסוק אומר כמתמיה ומתפלא על אבן היינו נפש כנ"ל, שנפש כזה שמאסו בו הבונים היינו הצדיקים שנקראים בונים כנ"ל, והתייאשו מאתו לגמרי, יהיה לה זכות כזה שתזכה להתקרב להצדיק האמת העליון הזה שהוא הראש פנה, שממנו יתד ממנו פנה לכריאת כל העולמות כולן וכו'. ועל זה בא בפסוק השני לתרץ הפליאה הזאת ואומר מאת ה' היתה זאת היא גפלאת בעינינו, היינו שאי אפשר בשום שכל אנושי להבין ולהשיג זאת, כי אין זה אלא מדרכי השי"ת הנפלאים והנעלמים מעין כל חי, מרוב רחמיו וחסדיו הנעלמים אתו לבד אשר לא כלו לעולם, שאין ביד האנושי להשיג זאת הרחמנות בשכלו, זולת הצדיקים הקדושים והנוראים מאוד, המופלגים במעלה מאוד, שזכו ע"י יגיעתם ועבודתם העצומה במסירות נפש נפלא ועצום בכל רגע ורגע מימי חייהם הק' להשי"ת, הם זכו להשיג זאת הרחמנות, ולהודיע לכל באי עולם עוצם גדולת רחמיו ית' על כל נפש ונפש מישראל, אפילו על המונחים והמושלכים בשאול תחתיות ומתחתיו וכו', והודיעו להם שגם הם אינם מיואשים כלל וכלל לא, ושגם להם יש תיקון בוודאי ועל כן, שרצון השי"ת הוא לדעת מהרבי הזה שגילה זאת הרחמנות, דייקא בחושך הנה שהתגבר בעולם ודייקא בגלגול הזה, בוודאי צריכין אנו לגיל ולשמוח ולהתגבר בשמחה עצומה כל ימי חייו, על שזכינו להיות בחלקו של רבינו הק', שהוא תיקונינו ותיקון כל בית ישראל, ותיקון כל העולמות כולן התלויים בהם, וסיים ר' פינחס יהושע ז"ל שזהו מה שמסיים אה"כ הפסוק ואומר זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו, היינו שבזה היום, היינו שבוררותינו אלה עשה אתנו השי"ת גדולות ונפלאות כאלה ששלח לישראל צאן קדשים רועה נאמן כזה לשמרינו מכל פגע ונגע ולהצילנו מכל רע, נגילה ושמחה בו ברבינו הקדוש נקבלו בשמחה ישמח לבינו ותגל נפשינו בשמחה אמתיית שאין לה קץ תמיד כל ימי חייו לנצח, ולהודיע לכל הדורות הבאים אחריו שיש רבי כזה ותלמיד כזה וספרים קדושים כאלו שהשאירו לנו להחיות עם רוב כיום הזה בתוך מעוף צרה וצוקה בתוך שטף מים הזדונים האלו העוברים עלינו בזמנים אלו ה' ירחם, ועל ידיהם יהא נתקיים חושב מחשבות לבל ידח

ממנו נדח, ועל ידיהם יהא התיקון הנפלא שמצפים אליו כל בית ישראל. השי"ת יזכינו ויתן בלבינו בינה להבין ולהשכיל איך להתדבק ולהתקשר באמת בקשר אמין וחזק ברבינו הק' ובתלמידיו הק' ובספריהם הק' לטוב לנו ולבנינו עד עולם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים עצותיהם הק' הנכונים והישרים והאמתיים לשמוע היטב קולותיהם הק' לקיימם בפשיטות גמור בלי שום התחכמות עצמי כלל וכלל. אמן נצח סלה ועד. ואמר לי מורי שי"ג שעד היום נשאר חקוק בזכרונו המעמד הנ"ז וכשנוכר בהסתכלותו הנ"ל נזכר באותו האימה והיראה שנפל עליו אז מה שא"א לציר, וכו' :

ומכיון שגמר הדפסת הספר הק' הזה חל בחודש אלול, על כן אסיים בענין התורה קרא את יהושע סי' ו' בליקו"א ששייך לחודש אלול, והוא מה שסיפר לי מורי מו"ר עט"ר הנ"ל שי"ג שפעם אחת בחודש אלול הלכו ביחד הוא ואא"ז הרב זצ"ל מטשעהרין בשבת אחרי התפילה מקידושא רבא שהיה אצל א' מאנ"ש, ואז שאל אותו אא"ז הרב ז"ל תאמר לי איה מרומז כל התורה קרא את יהושע בפסוק אחד לבד, ולא השיב לו מו"ר שי"ג כי הבין היטב שיש לו לאא"ז הרב ז"ל דבר מה לומר בזה, ורצה לשמוע ממנו מה שהוא יאמר, ואז אמר לו אא"ז הרב ז"ל תדע שכל התורה הנ"ל מרומז בהפסוק (איכה ג') ואומרים אותו בכ' וה' בוהוא רחום נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה אליך כי ימינך פשוטה לקבל שבים, דרכינו הם בחי' דרכי התשובה בחי' שני הבקיאות בקי ברצוא בקי בשוב וכו' וכו' הכל כמבואר בפנים ומובן היטב למעיין ובקי בהתורה הזאת איך שכל התורה הזאת מרומז בהפסוק הנ"ל :

ועתה אענה בקול ואברך את ד' אשר יעצני ונתן בלבי לדעת מספרי אדמו"ר הננמ"ח זיע"א ומספרי תלמידיו הק' ומאנ"ש הכשרים והיראים ההולכים בעקבותיהם הק', כן יזכינו השי"ת לקיים הכתוב בהם ולהתחבר אליהם כמצווה עלינו מהתוה"ק להדבק בתלמידי חכמים בכל מיני חיבור אכיר, ועל נימי כנור לבי אפרוט וארנן ואשיר: גדול דעה לישראלים יצפון הודו והדרו, אחד היה רבינו נחמן בחירו, להנחילנו אמונת אומן מעוזו וחפצו, רשם ארחות משפט זולתו להועילה לחיי העולם הנצחי, קרבתו עורגת נפשי יה גואלי חי זכרו קדוש.

